

Werk

Titel: Florin Camathias

Ort: Erlangen

Jahr: 1919

PURL: https://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?345572629_0038|log11

Kontakt/Contact

[Digizeitschriften e.V.](#)
SUB Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen

✉ info@digizeitschriften.de

FLORIN CAMATHIAS.

Historias dil munt sogn Gieri.

Dedicadas agl'autur della Chrestomathia Romontscha
Dr. Caspar Decurtins.

(Ineditum nach dem Autograph des Dichters.)

Introducziun.

- Rauenta, mia musa, dal vegl e ferm casti,
Che stat sil munt sogn Gieri, sil grep. che varga si.
Sur ina vall profunda jeu cattel ad agur
Las tuors sidretg restadas sigl ault odem igl ur,
5 Sur muschnas crappa grischa de mirs, ch' ein sbalunai,
Sper pegns, ch' ein ord ruinas si tier las tuors s' alzai.
Raschuna e descriva, co gliei da vegl leu stau,
Avon che nossa Ligia a Trun ei han fundau.
Las tuors reconstruidas admiran lu ils fegls,
10 Il temps antic compara puspei avon nos egl.
La musa curteseivla dat bun' inspiraziun:
Sigl instrument plascheivel cantein nus la canzun
Dil niebel segneradi, cun ses signurs e purs,
De giunchers e dunschalas, fumegls e trubadurs,
15 Mussond co las persunas gl' unviern leu discurrend
En caminada stevan a caul spel fiug ardent.
Cun plaids e mieds l' emprova lein far de dar colurs
A las risdadas veglias, che legran auditurs.
Vegnend si dalla Foppa, dadens la punt nus stein
20 E tier il munt sogn Gieri l' egliada nus alzein.
Vestgid' ei la collina cun spess uaul de pegn
E preits de crap gli porschan sin mintga vart sustegn.
Els plauns giu sut la selva serasan praus e funs,
Campagnas soleglivas, las acclas de Starpuns.

- 25 Leu ord la vall seniastra arriva il dargun,
 Davos il precipeci, manivel dalla punt;
 Giu ord il territori dil montagnus Pigniu
 Las auas redunadas giuviars el ha derschiu.
- Il Schmué ha aunc dus socis davos il munt anflau:
 30 Il Flém de Breil, ch'arriva dal péz allontanau
 Cun undas, ch' ein naschidas si en la vall Frisal
 E roclan tras la stretga sper Uors sco ferm ual.
 E giud las alps sederscha siu vegl compogn Ladrál,
 Furond davos vischnaunca siu vau en stgira vall.
- 35 Entuorn il munt sogn Gieri els van tiel giuven Rein
 Per viagiari ensem tral mund allegramein.
- Mo nus sin vart contraria mein dalla spunda si
 Per via d'Uors la Foppa, che meina tiel casti.
 En crauns spundiv e stortas da „mun si“ tier igl ault,
 40 Tras ils englars pastira e tras il bi uaul.
 Si sper „il crest la fuortga“ ano nus semenein —
 E spert tier la fortezia dil quolm nus arrivein.
- La via leu sesbassa encunter il fossau:
 Impediments semuossan gia sut il crest alzau.
- 45 Dad in grugn tochen l'auter la lingia dil rempart
 Fa frunt a tgi ch'arriva, scommonda de vargar.
 Grossezia mirs sesaulzan sum la tessaglia vi
 Ed en la cantunada encunter il miezdi
 Semuossa le tuoratscha, igl ault massiv balfrid,
- 50 Fortezia principala, cun fundament solid,
 Sin grep, che la natira aparti ha scaffiu
 Per dar a tuora quadra in pei bein garantiu.
 En pli che tschun alzadas e cun fermezia mirs
 Cresch' il baghetg ell'aria e stat dil tut segirs.
- 55 Da quella vart persula l'attacca po vegnir,
 Perquei cheu la fortezia smanatscha brut e stgir:
 Ni porta, ni fenestra ein cheu ded observar;
 Negin curtesia vul cheu la tuor mussar.
 Ge, giud las aultas grundas si tier il trer a tetg
- 60 Sa derscher crapp' e lenna il defensur anetg
 E render prigulusa la via tiel casti,
 Entuorn la cantunada sil maun dretg vi e si.

- Vid quella tuor antica capavels miridurs
 Cun crappa elegida han fatg cantuns ed urs:
 65 In biet rodumd varg' ora els quaders enamiez,
 Ed il triangel tschaffa els ferm entuorn culiez,
 Che buc in seballucca, ne fa il traditur
 Curdond da sia plazza el stagn e stabel ur.
 Giu funs la tuor termenta plazzad' ei la perschun,
 70 Che dat solegl e glina de ver negliu caschun.
- Fermada ei l' intrada giusut tier ils curtgins;
 Quels han il precipeci odem per lur confins.
 Nus encurrin la porta, che meina el casti;
 Sur foss e cantunada nus mein viers il miezdi:
 75 Leu la fatschada biala la tuor present' a nus
 Cun la fenestra dubla egl ault schi maiestus.
 Da leu anora mira il guardian afuns
 E vesa tgi leu passa per via giu Starpuns.
- L' alzada sut ornada ei cun in ault artget,
 80 Che va entuorn la porta sur in spuretg lautget;
 La scala leu tonscheva engiu sin il rempart,
 Che siara si l' intrada puspei sin quella vart.
 Aschia protegida la cuort ei endadens,
 Ed era la caplutta cul bi clutger de zenns,
 85 Cul chor rundau, che mira enviers igl orient
 E stat sin quella muotta per Diu sco monument.
- L' entrada difficila stoveva daventar,
 Agl inimitg las portas volev' ins zuppentar.
 Igl esch en grond' alzada ha cheu per defensiun
 90 Rempart cun punt dadora ed atgna bastiun;
 Il guardian leu veglia en combra de portier
 E bein examinescha scadin che dat neutier.
 La porta ha siu righel, che vegn tratgs ord il mir
 Per dar retegn all' escha, ch'ei fatga de lenn dir.
- 95 En pasch e segirezia dadens el circuit
 Cun sala, tgaminada, stat il casti solid:
 Palās de segneradi, drizzaus per habitar,
 Palas de segneradi, drizzaus per habitar,
 Sulers e scalas libras, vitier igl ault rempart.
 Amiez la cuort aviarta encunter la damaun
 100 Ei ha cistiarna gronda cun tetg suren e baun.

- In zenn sin sia supia pend' el clutger antic
E lai tunar lunsch ora siu cantic pacific.
- La tuor de cantunada, sco guardia dil contuorn,
Surves' il segneradi ed aunc pli lunsch entuorn:
105 Leu ves' ins las pardialas e giu spel Rein Ruaun;
Las cuorts Surquolm, Sursaissa maneivel dil Mundaun;
Amiez curtins fretgeivels il bi marcau de Glion;
Ruschein cul crest de larischs e Siat leu sin il conn,
Castials en vischinonza, sin aults spuretgs e spitgs,
110 Baselgias sillas spundas amiez ucclauns e vitgs.
- Achia sepresenta als egls quei mund alpin,
La Foppa en montognas, in bi flurent curtin;
Aschia pauca lètga avon tschun, sis tschien onns —
Quei mund sepresentava sigl ault als perdavonts:
115 Ed uss, cantada nossa, schi lunsch el spert turnein,
Els onns de la historia, e sco present risdein,
Quei che sil munt sogn Gieri, a nozzas envidai,
Nus vein udiu en sala culs hosps leu serimnai. —
La possessiun sogn Gieri ha uss in niev patrun¹⁾
- 120 Sco part dil segneradi din reh pussent barun.
Giu sper Razen sesanfla siu grond e bi casti,
Spel Rein sin ina tumma, che varga orasi.
Il ferm, che bia posseda, po serasar aunc pli
E crescer sco la plonta cun maiestus tschupi. —
- 125 Nummada segneria, che regia giu Razen,
Ha en Surselv' aschia bia possessiun e quen.
Mo sur il munt sogn Gieri ha il barun laschau
In castellan capavel, il vegl signur ugau,
In niebel de schlateina, il Heinric de Canal,
130 Che sto star alla testa de tut il personal,
Menar l' economia e bein administrar,
Per funs e glieut fa render il tscheins ch' ei de pagar.

¹⁾ Rem. Possessurs dil segneradi e casti Munt s. Gieri (St. Jörgenberg) ein stai successivamein ils sequents: Ils nobels de Freiberg, ils baruns de Vaz, la casa d' Austria, ils comts de Werdenberg-Sargans, ils baruns de Razen (naven dagl onn 1343 tochen lur fin, anno 1458.), ils comts de Zollern, la claustra de Muster 1472 — 1539, la vischnaunca d' Uors. — Tenor in register d'intradas ord la fin digl 11. tschentaner posseda igl Uestgin de Cuera la baselgia de s. Gieri el casti cun ers, praus ed in mulin. (habet ecclesiam S. Georgii in castello.) Mira Prof. Muoth „Die Herrschaft St. Jörgenberg im grauen Bund“. —

- Il de Canal per spusa avon trent'onns er'ius
 Tiels ners de Marmorera, e fuv'ensi vegnius
 135 Cun ina biala feglia, leu ord il vegl casti;
 La Gada en Surselva, vegnida cul tschupi,
 Portau ha bia ventira sco mumma dils affons,
 De giuvens e dunschalas, ch' ein uss carschi e gronds.
- In giuncher della casa, numnaus il Lanzelet,
 140 Els Plauns ei sin visetta tiel Segner in tempset;
 Pertgei la parentella pussenta dils baruns
 Ha celebrau las nozzas dil giuven dils fargliuns,
 Dil giuncher Risch cun Gielgia, ded Aspermont la flur,
 Che porta en familia novs radis de splendor.
- 145 Igl ei il temps de tscheiver, entuorn la fin Fevrer --
 Leutier aunc gevia grassa, che fa a biars plascher.
 La neiv en abuldonza cuviera pezs e vals,
 Quiets e ruasseivels sut glatsch ein ils uals,
 E dal tschiel blau sclarescha in magnific soegl,
- 150 Che tuts ils quolms terlischian, ch' igl ei de ver smervegl;
 L'entira vall tut alva, dens ils stgirs uauls,
 Ei pleina glisch scaldonta, giu bass e sin ils aults.
 Si da Razen la nozza ei gia il di avon
 Vegnida en schlettada sur Trin e Flem a Glion.
- 155 Ed oz la segneria, sco gliei annunziau,
 Il tur continuescha sil stagn vial schelau,
 Per ver il munt sogn Gieri e star leu el casti,
 Guder la bialaveta dil mund glischont e bi.
- Sigl ur dil munt sogn Gieri mirond encunter Glion
 160 Il segner Heinrich spetga, ch' ei vegnien neunavon.
 Il de Canal oz porta mondura de vali,
 E tochen la schenuglia giu tonscha il manti.
 El ha sin tgau capetscha surtratga culla pial,
 Che muossa la pelegna scaldonta d' animal.
- 165 Cugl egl plein energia, sco quel din giuven tschess,
 El mir' en la contrada dil vast e bi antschess.
 La barba, stada nera, ornesch' il baditschun,
 Sidretg stat la statura aunc bein al campiun,
 Che ha purtau la lonscha de giuven sco schuldau
- 170 E biaras tiaras jastras en armas traversau.
 Las tuors dil segneradi bandieras lain sgolar
 Oz legramein en l'aria sco per beneventar

- Egl agen territori il segner principal,
 Che vegn a far visetta a siu signur vasall:
- 175 Bandiera salidonta terlischa neu da Siat,
 Dal Fryberg silla spunda. Beinvegni era dat
 Il Gruonenfels sisura, sco il casti d' Andiastr
 Cun teilas oz alzadas per lur patrun e gast.
- Il cau dil munt sogn Gieri uss muossa cun il maun ---
- 180 Leu dalla cuort anora encunter la damaun:
 „Stupent vegn la schlettada, ins vesa ils cavals,
 Dil Lanzelet la tiba dat legramein signals.“
 Ed in fumegl rispunda cul tgiern in clar salid,
 Che penetrescha l'aria en tut il circuit;
- 185 Igl echo en Pardialas rebatta claramain ---
 Da spelms e teissas selvas quei di d'unviern serein.
- „Fumegls, nus mein encunter, entochen giu Starpuns,
 Pinei, fantschellas spertas, giantar, ch'ei grass e buns.“
 Filax, il tgaun, capescha urlond tier siu patrun,
- 190 Domonda la lubientscha de far in liber sprun;
 El dat sperond la cua e mira furtinus,
 El astga puspei quorer a bass tral liug selvus.
- Ord il casti sesaulza fem blau tras il tgamain,
 E fa termagls en l'aria, alzaus din suffel fin.
- 195 La servitit en casa ei ferm en moviment,
 Signura Gada meina dadens il regiment,
 Commond' a las cambreras de preparar quartier
 Pils spus en combra biala, de dar il candelier,
 Spel letg a tuts ils jasters, che han bugen albiert,
- 200 Ed en quei temps enqueran solaz e bien confiart.
- La Gada ei vestgida en seida sco quei di,
 Che or da Marmorera ell'ei vegnida si
 Sco spusa ventireivla en quella vall dil Rein;
 La fatscha ei blihida, ell'ha in frunt serein ---
- 205 Tut alv'ei la spartgida, siu ornament dil tgaun,
 Mo viscla ei la veglia ed ha per tut quitau.
 Ell'ha statura gronda e cun migeivladat
 Ruausa si'egliada sin tut siu internat.
- . Las feglias Floribella e Mengia de Canal
- 210 Sur lur vestgiu de fiastas han aunc il liung scussal,

Sedrovan en la sala ghirlandas de fermar,
Tschupials de dascha verda, ch'ins po ual anflar.
E sur la porta lada las ferman l'inscripziun,
Ch' il sur caplon en casa ha scret cun atenziun.

- 215 Vuless ins lur comparsa sin teila maligiar,
Stovess la Floribella, la gronda semigliar
Sin fatscha ina rosa, en fina terlischur;
L'egliada ei glischonta, la bratscha ha vigur.
La Mengia bein carschida ei biala buca meins,
- 220 Schi frestgs sco las tschereschas ein ses egls ners sereins,
Sco plemas corv ein neras las nialas de siu tgau,
Ch'ell'ha sco ina cruna sur tempras vi nuau.
La fatscha ei ovala ed alva de mirar
Sco la pischada frestga, ch' il Matg si quolm sa dar.
- 225 Il de Canal empiala ses hosps si da Starpuns,
Adault cun curtesia en crauns e teis tschancuns,
Encunter la fortezia sil dies dil quolm selvus;
Dal tschiel terlischa l' ampla cun fiug carschent splendidus,
In lev favugn entscheiva gl' uaul a destadar,
- 230 Utschals d' unviern sescauldan cun vi e neu sgolar.

Tiel crest els gia arrivan, tiel liug de truament,
Leu nua che la fuortga fa al passant sterment.
Ins auda tras la selva las rollas dils cavals,
Ed il fumegl, che suna cul tgiern ils leds signals.
- 235 Per far solemn beinvegni al giuncher de Razen
Va il mattet de Tina e tucca ferm il zenn.
Ed il portier e fravi Romeias lai curdar
La punt dall' aulta porta, che lai l' intrad' anflar.
Il ser caplon va ora encunter culs survients;
- 240 Las feglias hospitalas cun plaids e compliments
Als hosps carins, ch' arrivan, dattan vin caul, in sitg —
Ed al casti gudognan igl jester per amitg.

Ser Risch cun sia spusa s' avonzà silla punt,
Signura Gada porscha il maun agl ault patrun
- 245 E betscha la dunschala, che porta uss anî
E vegn l' emprema gada en quest stupent casti.
Il zenn clom' aunc adina salids als cars spusai,
Perquei en la caplutta els ein gl' emprem entrai,

- E stattan en schenuglias avon il pign altar
 250 Dil grond herox sogn Gieri, che po il drag mazzar.
- Ed incantaus leu mira il giuven cavalier
 Sil sogn armau cun lonscha e cul vestgiu de fier.
 Quel ha sin tgau la casca e l'arma enta pugn,
 Ch'el catscha e sdermeina al drag profund el grugu;
 255 La bestia perforada la lieunga stenda vi,
 E quels che van per via tementa buca pli.
 Ge, quest guerrier sogn Gieri leu giu medemamein
 Stat malegiaus sin teila, da tshella vart dil Rein;
 E de Razen il giuncher sesenta inflammaus,
 260 Tier valerusas ovras el ei bein paregiaus.
- El para de bun'èra, de niebel origin,
 De buna demananza, de dun e bien inschin.
 Entuorn il frunt semeinan ils liungs cavels spartgi,
 Che pendan giu en nialas sil mantel de vali.
 265 Las survitscheglias neraz van sur ils egls glitschonts,
 De fuorma aquilina il nas ei graschels, gronds.
 En maun capetscha blaua cun plemas lundervi,
 Entuorn culiez el porta culier tschuorau e bi,
 Si'arma surcusida terlich'ad el sil ponn —
 270 La spada sco compogna pertgira el de donn.
- Il pèr stat sco en siemi el liug silenzius,
 La spusa ventireivla spel curteseivel spus.
 Tier igl altar la Gielgia uss aulza er' il tgau,
 Ell'ha da cor al Segner urond uss engraziau.
 275 Co ella ei de fatscha siu num dat d'entellir,
 Las vestas ein compleinas ed en in frestg flurir,
 Sco glin ein sias nialas sur las ureglias giu,
 Birett de seida verda ruaussa bein sisu.
 Egls gronds e ruasseivels expriman bials pertratgs,
 280 E tgi ch'en quels mo mira vegn leds e satisfatgs.
- La spusa seregorda d'unfrir uss il present,
 Ch'els han per la caplutta portau per ornament.
 En ina pintga scatla in calisch niev d'argient,
 Ed ina plauna cotschna, ch'ell'ha da cor bugent
 285 Ornau cun fil e guila luvrond cun agen maun
 Per laud dil sacrifici dil Segner Diu-carstgaun.

- Vesend la bial' unfrenda, selegra sc' in affon,
 Engrazia melli gadas il vegl e bien caplon.
 Ed el en plaids augura ventira als spusai
 290 E veta benedida e cors cuntents beai.
 Il de Canal compogna la nozza tral casti.
 Ed il caplon admira aunc il regal schi bi,
 El pren sin maun la scatla e sligia il ligiom:
 Il calisch cun patena el aulz' ord il curom
 295 La cuppa sularada terlisch' ad el egl égl,
 Entuorn il nuv dil calisch uss peglia leds il vegl,
 Sil pei d' argen el vesa maletgs de sogn Martin,
 Dil cavalier sogn Gieri, dil sacerdot Florin.
 Igl ur giudem dil calisch va or en sis cantuns,
 300 E perforaus plascheivel compar' entuorn il funs.
 Il vegl sper la fenestra stat aunc en viv smervegl;
 Tras las rudialas pintgas sclarescha bi solegl. —
 Sur Gieri de Planezzas daditg ha il tgau grisch,
 En tgeuadat el viva si cheu cun il giavisch,
 305 De gleiti ir a tscheina tier il suprem signur,
 Che beiber lai dal calisch il vin d' etern' amur.

Il casti e siu pievel.

- Canzun, continuescha de 'dar la descripziun¹⁾,
 Co il barun e segner fa la visitaziun
 Dadens da siu minister entuorn accompognaus
 310 El niev palas cun sala, daquort ch' ei restauraus.
 Leu ord la cuort aviarta la scala lenn va si
 En la secund' alzada, en stiva dil casti.
 Sil bi lautget declara igl administratur
 Cundrez de la fortezia a siu superiur.
 315 Cun ina quart' egliada sil favoreivel plat
 L' entira cuort ins vesa, sur la profunditat.
 Igl ur de precipecis de l' altra vart ensi,
 Ils mirs, las palisadas encunter il miezdi.
 Ils magasins, las stanzas vieifer el cantun,

¹⁾ Buns sclariments davart ils castials medievals porscha la grond' ovra:
 „Burgenkunde“ da Otto Piper.

- 320 El qual las funitgasas han lur habitaziun.
 „E leu giufuns la casa ei dat in esch zuppau
 Or en la vall profunda, che po survir per vau
 En cass d'uiar' e prighel, ch' ins less dascus fugir,
 Mitschar da la bloccada el liber pli segir.
- 325 Denton en cass de prighel, sch' igl inimitg rumpess
 En casa tras miraglias, la tuor aunc resistess:
 Ni flommas ni zacussas fan tema al balfrid,
 Che porsch' en si' altezia refugi e salit.
 Sin scala lenn movibla, che tonscha dal palas
- 330 Dado sitier l' intrada spuretga tier il plaz
 Digl ault balcon de porta, ils umens defensurs
 Van en la tuor pli gronda battend culs successurs
 Da surengiu cun armas, che fan dado sterment,
 Cun crappa, buoras grossas e cul cuntegn buglent,
- 335 Derschius dal priel sin fueina agl inimitg sil tgau,
 Che less cavar sutora ils mirs e far in vau,
 Ne tras la porta pintga en casa seschlihar,
 Ne better fiug sin lautga per quella arsentar.“ —
- Mo oz ei gevia grassa e prighel zun negin —
- 340 Pinada ei la meisa en sala cun tgamin
 Pil giuncher cun la spusa e tuts ils envidai,
 Che ein tier la familia sil munt gia arrivai.
 Da duas varts fenestras lain penetrar il clar,
 Ch' ins po la sala nova mirar e contemplar;
- 345 Rodunda ei lur fuorma sisum en stil roman,
 Cun ina colonnetta amiez parada fan.
 Entuorn la meisa ruver ein supias cun pusal,
 Tagliadas ein figuras lien cun art special.
 Las preits ein tabligiadas e suentar vi il baun
- 350 De seser giu envida vitier sin mintga maun.
 Il vegl plantschiu de schiember serasa sur ils tgaus,
 Cun guottas ord la fravgia el ei egl ault fermaus.
 Sin ina vart fermadas ins vesa vid ils crutschs
 Las armas e la corna de tschierfs e de camutschs.
- 355 Spel puffet sin clavella pendius ei gl' instrument,
 La gronda biala harfa, che dat compognament
 Cun sias harmonias al vierv de trubadurs,

- Che contan d'aventuras, d'uiaras ed amurs.
 Vieifer egl encarden ei il cundrez el mir,
 360 Che fa ord quella stanza il freid unviern fugir:
 Sin ina platta lada il sec scanatsch de stgein
 Fa ir las cauldas flōmas egl ault allegramein.
 El lartg ravugl sisura retscheiva il tgamin
 Il fem, che penetrescha per via de fulin.
- 365 Il giuven Zievi Liver, dil Vali possessur.
 Vegn presentaus en sala al barunet signur.
 El va cun Floribella la feglia dil casti,
 Ad el gia empermessa, che porta siu ani,
 E vegn cun el beingleiti en sia biala cuort,
- 370 Da vegl enneu tut libra da tut signur enguord.
 Il mat de buna stampa, vestgius de catschadur
 En teilas della tiara, va loschs sco in signur.
 Siu bab ei morts ord casa; il fegl igl onn vergau
 In di de primavera ha ses fumegls rimnau,
- 375 Ei ius sil crest sur casa ed ha la spada tratg
 Alzond gl'itschal en l'aria, quei temps fluent de Matg,
 Schmanond treis ga si' arma, el ha egl ault clamau:
 „Jeu quella cuort retscheivel da Diu e dal sogn sulegl.“
 Ed ussa Floribella po dar ad el cussegl,
- 380 E po restar de niebel sco autras de siu pèr,
 Ed en igl jert dil Vali plantar in bi roser.
- Al giuncher Risch il Zievi raquenta dals babuns,
 Che mavan giu dal Vali cun lontschas e spaduns
 Tier Fridric Barbarossa, sco valerus schuldaus
- 385 Tier numerusas lutgas encunter ils marcaus
 Leu giu en Lombardia per sponder lur bien saung
 Per quella barba cotschna, ch'a conquistau Milaun.
- Il Lanzelet compara, il legher trubadur,
 E fier a silla harfa egliadas ded ardur.
- 390 El ha aunc melodias dil crest Razen el tgau
 E la schlettada fatga novs mieds ha leventau.
 Plirs onns ei staus il giuven tiel cont de Rapperswil;
 El ha empriu de batter ed enqual art util.
 En tut la vischinonza el ei enconoschents
- 395 Tier giuvens e dunschalas e mussa bials talents

Cantond en compagnias dils temps antics canzuns,
 Risdond da las uiaras, da nobels campiuns.
 El ha sin lefza sura in quort barb' brin-ner,
 La fatscha ei rodonda, flurenta sc' in pumer.

- 400 Treis damas uss entreschan e van per reverir
 La spusa barunessa cun gratulond surrir;
Lucia de Pultengia, ch' ei stada de Canal,
 Ch' ei da Tujetsch vegnida tier quei past nupzial,
 Cun sia bun' amitga, *Turte de Lumerins*;
- 405 Giu Cazas en la claustra ed els flurents curtins
 Han ellas sco scolaras de cuser giu empiriu
 E l' amicezia caulda entochen uss teniu.
 Cun ellas vegn la mungia giu da sogn Benedetg,
Culastia, ch' ei clamada per in malsaun curar,
- 410 Che ha da nauschas febras en letg ded endirar.
 La mungia savieivla fa siu survetsch endretg. —

- En quella compagnia quels buns e bials carstgauns
 Cun affecziun veseivla in l' auter cors e mauns
 Cheu porschan sper la meisa, semettan en lur plaz
- 415 E gaudan la tschavera en pasch e bien solaz.
 Sin supias lom surtratgas, sisum el plaz d' honor,
 Plazzada ei la nozza spegl administratur.
 Uss la dunschala Mengia, la svelta de Canal,
 Dat ordas a cambreras e regi' il personal.
- 420 La tschalerera porta en ruogs dil meglier vin,
 Ch' ei madiraus giu Cuera menaus en in butschin.
 Schambun en bialas talgias. entscheiv' a far il tur,
 Ils gasts a la cuschina allura fan honor.
 Il stagn vadi ord stalla dell' accla giu Starpuns
- 425 Furnescha cullas spatlas ed ils pulpî caluns
 Per quella gevia grassa ils savurus barsaus.
 Ed in cavriel selvadi a mauns ei er curdaus.
 Ils giuvens cots de vaglia ein pri ord gagliner,
 E fics e pomeranzas portau ha il hermer.
- 430 Amiez la gasteria il Heinric de Canal
 Cun biala curtesia en maun prend il boccal
 E cun in plaid exprima a siu patrun present

- Dils cors ils buns auguris cun niebel sentiment.
 El va lu tras l'istoria dil remarcabel munt,
 435 Ch'entscheiva baul sco quella de tut.igl auter mund.
 „Quei tratsch rivaun fretgeivel sur Glion e Valendau,
 Vegls Rets han quella Foppa marvegl gia cultivau.
 Lungatg antic resuna els numts de vitgs, ucclauns,
 Quei ei favial' artada, schi veglia sco'ls pagauns.
 440 Schurmetg e segironza pon dar ils quolms segirs;
 Perquei sin grugns e greppa ils vegls han fatg lur mirs.
 Il crap als onns resista, fertont ch'il miridur,
 Finida la miraglia, banduna la lavur.
 Tgi sa dir contas gadas quei vegl castell sigl ur
 445 Ha viu midada fatga digl agen possessur?
 Cheu han calau de reger dil Fryberg ils signurs,
 Sco quels de Vaz e d'Austria, culs castellans migiurs,
 Pussonza pli negina han nobels de Sargans,
 Ruaus ha la fumeiglia dad jasters arrogants.
- 450 Nus lein setrer cul pievel e culs signurs vischins,
 Carschid'ei la pussonza dils libers els cumins.
 Pertut en las vischnauncas ils purs han lur cuitg.
 L'independenza crescha, gliei buc sco pli daditg.
 Igl um cumin recloma pli gronda libertat,
 455 E plaun a plaun garegia la suveranitat. —

Sin vus e vossa casa, o auldtitgau barun,
 De mantener fidonza nus vein tutta raschun.
 Pil bien dil segneradi nus lein bugen luvrar,
 Per la ventira vossa lein il bihèr svidar!“

- 460 La tschalerera derscha vin tgietschen els boccals,
 Ils hosps fan vivas printgas sco leghers commensals.
 Denton tier sia harfa va giuncher Lanzelet,
 Las soras deian porscher cantond in pign duet
 Per divertir la meisa, che vul bials suns udir;
 465 E las dunschalas contan cun mied e tact segir:

Nus lein cantar dal cavalier,
 Ch'ei pli daditg en quest revier
 Cul pievel staus en carplina;

- 470 Ils purs ein stai fetg grittentai,
 Avon la tuor ein serimnai
 Schmanatschond agli ruina.
- 475 Puraglia grescha si pil casti:
 „Tirann, tei oz pendin nus si,
 Has meritau la torta!“
 Cheu la signura el prighel grond
 Vegn sin fenestra a smanond
 Teil' alva sur la porta.
- 480 Da cor migeivel e generus,
 Carina culs paupers e munglus
 Ell' era adina stada.
 Il pievel per ella ha compassiun,
 Fretgeivla ei sia intercessiun,
 La supplica vegn tatlada.
- 485 Il capitani dils purs armai
 A la signura rispunder lai
 Cun biala curtesia:
 „Vus libramein passar pudeis
 Cul pli custeivel, che vus haveis,
 Aviarta vegn la via!“ —
- 490 La dama vegn ord il casti,
 In survient ha sin schuf
 In sac de gronda peisa.
 Ils purs gia sminan buca bien,
 E vessan de roclar talien
 495 Il sac sur greppa teissa.
- 500 Mo il menader di denton
 A la signura: „Mei vinavon!
 Mettei en segirezia,
 Vies scazzi, sco glei concediu,
 La garmaschia fin ha priu
 E nossa ei la fortezia!“ —
- La nobla dama ha saviu
 Spindrar la veta a siu mariu,
 Ch' ei staus schi mal en fetgas.

- 505 Sto enzacu la tuor curdar —
 Dil fatg il pievel vegn a risdar
 En sias canzuns e detgas. —
- Il bi solegl sesbassa, ch' ils radis sularai
 Arrivan tras fenestra sin meisa dils rimnai,
 510 Sclarend las noblas fatschas dils leghers commensals,
 Che plaidan in cun l' auter ils plaids pli cordials.
- Bufatg il segner Heinric empiar' il giuncher Risch,
 Qual seigi questa sera siu pli intim giavisch.
 Quel de Razen declara, da meisa si levond,
 515 Per tonta curtesia da cor engraziand:
 „Stimada compagnia, nus essan incantai,
 Jeu e la spusa mia. E quei, ch' il pli cheu plai,
 Ei quella harmonia, che tuna el casti.
 Nus lein en questa sala rimnar en in rudî
 520 La servitit totala sper in boccal de vin,
 Nus lein tuts enconuscher, lur duns e lur vertits,
 A vitg en redunonza lein star cun nos subdits,
 Guder quels dis vacanza, disquorer cun scadin.
 Il pievel sa historias de rir e de bargir,
 525 Jeu sminel, quella sala ha bia a nus de dir.
 Fumegls e fomitgasas san veglias tradiziuns,
 Raquantan bialas praulas, scaffidas dals babuns.
 Quei ei tier nus la moda las seras de risdar
 Ed en quei reginavel plascheivel de sgolar.
 530 Jeu sai, che mia spusa de quei ha viv plascher,
 Perquei en biala stiva puspei lein comparer!“
- La Gielgia se cotschnescha e dat culs mauns applaus:
 Risdatas popularas fan il siu cor beaus.
 Il de Canal excloma: „Quei ei pertratg stupent,
 535 Recreaziun de tscheiver, in bi divertiment,
 A ti, massera Gada, la caussa nus surdein —
 Raquintaziuns dil pievel ti sas stimar schi bein.“
 Denton la segneria va ora a solegl,
 Va en la cuort aviarta e mira cun smervegl
 540 Dagl ault giu en la Foppa, ch' ei pleina terlischur
 Da quella roda glischa, che rocla giu tiegl ur
 Dils quolms encunter sera, che fieran lur umbriva
 Plaunsiu giind las tessaglias sil Rein e sia riva.

- Curclada ei alp e prada dal clar vestgiu de neiv,
 545 Strusch varga si ed ora sper via ina seif.
 Negliu els quolms ins auda il ramurar d' uals,
 Gl' unviern tegn en cadeinas quels en profundas valls.
 En in profund silenzi ruauss' il mund alpin
 E mo da lunsch ins auda sin via in stgellin.
- 550 Las pezzas e montognas terlischan sco cristagls,
 Entuorn il munt sogn Gieri ils corvs fan lur termagls.
- La Gada premurada va giu tiels survients
 E fa en tgaminada il plan enconischents:
 Cun praulas popularas ils spus de divertir,
 555 De far empau vacanza cun raquintar e rir.
 Fumegls e fomitgasas sesentan fetg undrai
 Ded' ir en compagnia a vitg culs aultschentai.
 E la patruna Gada disquora cun mintgin,
 Tgei prender per materia e co menar ô fin.
- 560 E sunter in' uriala per far recreaziun
 Bugen serimm' il pievel, entscheiva la sesiun.
 Il castellan presenta fumeglia al barun,
 Fagend sur las persunas enqual' explicaziun.
 Il brav portier e fravi *Romeias*, grischs e vegls,
 565 Compar' en biala stiva sco cau de tschels fumegls.
 Strapazs e liungs viadis fan ir el giudavon,
 Siu bratsch ha strusch pli possa de dar cul marti grond.
 Mo clara ei l' egliada, siu maun ha aunc inschin,
 Ed entschallir las lontschas, quei sa el sco buc in.
- 570 Bugen en compagnia el sesa sin in baun,
 Raquenta dallas tiaras, dal grond e bi Milaun. —
 Il vegl ha caultschas quartas, gasacca de ponn brin
 E fa per reverenza al barunet enclin.
- Il *Martinut* entrescha, dil segner catschadur.
 575 El ha schuviala lada e bratscha de vigur,
 Cavels de color nera, che vegnan giu el frunt
 E barba empau scarplida giudem il baditschun.
 De teila grossa verda ei siu solid vestgiu
 E de curom la tschenta el ha entuorn strenschiu.
- 580 Ventrels zugliai en ghettas la forza lain sminar,
 Ch' il catschadur de vaglia sils quolms sa bein duvrrar.

- Quei um ei staus en tgina spel bien sogn Valentin,
 Che fa leu en miraclas el tempelet alpin.
 Las alps el enconuscha, glatscher e suffel criu
- 585 E tut il territori de Breil, Andiastr, Pigniu.
 El ha sin ina catscha mazzau mo cul cunti
 Igl uors de las Pardialas, che mava mintga di,
 Scarpont ils tschuts, las nuorsas, ed era la sgarschur
 De la contrad'entira per viandont e pur.
- 590 Il Martinut sil Veptga, sisum il pass Pigniu,
 Ha giu pli baul carplina cul catschadur futiu,
 Che leva vin Glaruna runar sco pauper cutsch
 La preda ded in auter, in grond e bi camutsch.
 El ha battiu sgarscheivel cul catschadur rival
- 595 E dersch il de Glaruna en ina stgira vall.
 L'egliada tresta greva uss ha il Martinut —
 Il rir el enconuscha depi lu ton sco nuot.
- Il *Jon Buccatscha* porscha agl ault patrun il maun,
 El ei in um de peisa cun pass empau de plaun.
- 600 El porta teila grischa, in tschiep de gries carpun,
 In puschel barba brina el ha sil baditschun.
 La stad en l'alp Ranasca el regia sco signun,
 Gl'unviern el casch'a casa e fa la panizun,
 Guverna las magnuccas e pren tschagrün cul caz,
- 605 El ha quitaü dil muvel, furnesch' ils tiers de maz.
 Sco hosp sil munt sogn Gieri ei *Zipert* comparius,
 Il svelt hermer de Gula cul nas sco han gedius.
 Las fieras el frequenta a Luorscha e Milaun
 E porta finas teilas da Basel e Ligiaun.
- 610 Per spusa Floribella el ha portau vali
 E seida fina blaua per far in bi manti.
 Sur notg e sin visetta vul star in pelegrin,
 Che meina veta sontga ed ha sil mund negin —
 Sur Glion el habitescha sco pauper eremit.
- 615 Oz da Muster el tuorna e porta enqual salid
 Al sur caplon Gion Gieri, che stat en quei casti,
 Ed omisdus ensemen en sal'ein compari.
 Ed il davos dils umens vegn *Tieni ferm*, il pur,
 La tiara el lavura, survescha sco migiur.

- 620 Il fein e graun el meina la stad en ils irals.
 E fa il pervesider de biestga e cavals.
 Um grond cun barba cotschna e bratscha de lavur,
 El po purtar ils buordis, sin fatscha cun savur.
 Capavels tier la pesca el va gl'atun tiel Rein,
- 625 E ferma en la rischa fetg inschigneivlamein,
 Prepara la pes-chèra cun stenta e lavur,
 Che ils scaruns giavina a mauns al pescadur.
 Cun dunna Gada vegnan en sala las mattauns,
 Gl'emprem empau schenadas e stattan si pils bauns,
- 630 Salidan lu la biala, che vegn dagl Aspermunt
 Cun tschecca reverenza ed in enclin profund.
- Manivel dil baun pegna las vulan prender plaz,
 Sesentan̄sco fantschellas ge mo en quei palaz.
 Mo las dunschalas vulan, ch'ei sesien plinensi,
- 635 Dad ina vart dils umens, formond sco in tshupi.
 Numnada vegn l'emprema, la *Miarta ded Andiastr*,
 La veglia tshalerera cun egl e frunt aunc cast.
 Quell'ha tier la tshavera a meisa de survir.
 Sin sia fatsch'ovala avdesch' il led surrir.
- 640 Ell'ha sur la schuviala in fazzolet fluriu,
 E sur la schuba brina scussal fin surcusi.
- Secunda matta veglia ei quella de Surmir,
 Ch'ei el casti vegnida a Gada per survir,
 Cambrera *Mariarta*, che trembla cun ils mauns,
- 645 Empau de corpulenta, cun egl's ners, umbrivauns.
 Pli che tshunconta praulas sa ella raquintar,
 Sa cun talè e roda stupent aunc manevrar.
- Filiera e tissunza ei l' *Urschla de Ruawn*,
 Che po vertir bia uras de seser sin in baun
- 650 Davos la sperta roda filond las provisiuns
 De launa ner'ed alva, che dat ils fermes carpuns.
 Quell'ha sin tgau terscholas sco poppas de bi glin.
 Tschiep stretg, vestgiu cun fauldas, scussal blihiu e fin,
 Caltscheuls ch' ein fatgs cun rutta e gagls ein de colur:
- 655 Aschia stat vestgida la dunna dil migiur.
- La cuschaniera *Tina*, la vieua vogn en ner,
 Siu um ei en santeri si Uors ius a maner.

- Siu buob Victor mein' ella bufatg tier il signur,
 Quel ha l'egliada viva e vestas de color;
- 660 El sa rispunder messa e ferm tuccar il zeun
 E plaids de poesias tener bein endament.
 Las vaccas el pertgira sil pastg d'atun e matg,
 Con bein merlotschas contan el dat si quolm adatg,
 El ha empriu de scriver eu stiva dil caplon
- 665 E dat a sia mumma confiart din bien affon.
 Cul Victor vegn en stiva aunc in bien auditor:
 Filax d'ureglias liungas, che dat en cuort zinzur.
 Las combas aultas portan in tgierp stendiu, stampau,
 El ha la cua lada, pegl liung e purgnielaun,
- 670 Egliada suspironta, dents alvs mo miez curclai;
 Filax ei curteseivels cun ils carstgauns rimnai.
 Dunschalla Mengia porta patlaunas e distgets,
 Che Tina sillas plattas ha mess en aults casets.
 E Floribella tschenta d'argen ils fins boccal
- 675 E vin en honta gronda per tuts ils personals.
 Sisum la meisa liunga dus trons ein restigiai
 Pil retg e la regina, che vegnan envidai
 De prender il presidi, tadlar las produenziuns,
 Risdadas popularas, las praulas e canzuns.

En il reginavel dellas praulas.

- 680 Signura Gada plaida: „O grazius signur,
 Carina spusa Gielgia, per vossa grond'honor
 Resunan oz en sala ils himnis populars
 De viarva sursilvana en tuns recents e clars.
 Seo nossas auas contan en las profundas valls,
- 685 E sils viadis portan salids si tiels castials,
 Aschia regordientschas e bials pertratgaments
 Flessegian en la viarva de nobels sentiments;
 Faviala populara, ti spieghel bi e clar,
 Als auditurs presenta quei ch'ei ad els pli car.
- 690 Presenta nossa patria e ses custeivels duns,
 Dil pievel las isonzas e bunas tradiziuns,
 E vivi nossa Rezia, cun ses signurs e purs!
 Mantegni Dieus nies pievel en tuts ils onns futurs!“

En sala applaudeschan ils auditurs attents,
 695 E la massera metta ils nums dils hosps presents
 Al buob en la capiala e tut ei spert d'accord
 De far uss in'entschatta cun trer pils nums la sort.
 Il Victor arv' il cedel e legia cun snavur
 Il num dil Zievi Liver, che ha gl'emprem l'honor.
 700 Quel stat sper Floribella, pertratga in moment —
 Pren neunavon curascha e resda cun talent:

Ina historia de Breil.

Sur Tavanasa silla spunda dretga
 In giuven mat ha giu la queid' anetga
 In di ded Uost de bandunar la grunda
 705 De ses clavaus per far puspei la runda
 En la contrada sco in catschadur
 Enstagl sin ses misès luvrar de pur.
 El pren la lonscha ruver enferrada,
 Ch'ins sa duvrar per fest sin quolm e prada
 710 E siu balester grond el pren en bratsch,
 Ch'el ha empriu de stender sco mattatsch,
 E gits paliats, ch'el ha fatg entschallir.
 Armaus aschi'entscheiva el ad ir
 Encunter l'aula tuora de Zignau,
 715 Sin selvischinas gl'egl el tegn mirau.
 Castials claustrals da lunsch, Castliun, Cartatscha,
 E sin ils pezs las bastiuns de glatscha,
 La vall de la Cadi el contemplescha
 El clar solegl, che giud il tschiel sclarescha.
 720 El ves' il pez Tumbiv el clar sclarir,
 Sin lezza vart dil Rein il mat vul ir.
 Entuorn Darvella enten la planira
 Stat la salin en spigia gia madira.
 Las spundas soleglivas ein segadas
 725 Ed han furniu als contadins fenadas.
 Uradis han dau anim al risdiv,
 Ch'ornesch' ils praus cul verd pli clar e viv.
 Il catschadur semeina silla vart de Schlans
 E mira pauc sils fatgs d'agricolans.

- 730 Las selvischinas ein svanidas tuttas
 E bein setratgas sillas alps e muttas.
 La vall Friberg sesarv' avon ses egl's,
 El stat sut l'aula tuor de mirs grisch-vegls;
 La claustra de Muster ha leu ugaus,
- 735 Che prendan en il fretg ded ers e praus.
 Il mat va sur gl' ual, il vehement,
 Che ha per devastar in ferm talent.
 Va silla senda si encunter Schlans
 Anflond er' leu fistitgs de castellans.
- 740 Il giuven ha in malruaus, che catscha,
 In ardiment terlischa silla fatscha,
 Cun desideri si' egliada mira,
 Sch'el entupass zanza la ventira.
 Per mira ha el oz il pez Tumbiv,
- 745 El va, ch' il saung gli batta, buglia viv.
 Dall' alp de Schlans el vegn sil Tschegn dadens
 Tenend semtgai paliats, tadlond savens.
 Mo selvischinas catt' el oz buc ina,
 Schege ch' el va e reiva cun furtina,
- 750 Ni cots selvadis en la tgeua aria,
 Ni svelts camutschs sin prada solitaria.
 Mo las montognas dattan in regal,
 Ch' il giuven mat ha de basegns ual:
 Da grondius maletgs tut circumdaus,
- 755 Il catschadur sin l' alp vegn pli tempraus
 El respiescha tgeuadat alpina,
 Che po al cor survir sco medischina.
 Siu pez seslarga sin ils aults sereins,
 El stat e teidla sin uals e Reins,
- 760 Che contan frestgamein canzun alpina,
 Ch' els han empriu sper il glatscher, en tgina.
 Havend cun ses paliats negin success,
 Il mat ha per genetschas interess,
 Ch' il bab ha sin quei Tschegn ad alp cargau;
- 765 El anfa quellas en in fop alzau.
 La roda dil solegl abass semeina;
 Il mat pertratga de turnar a tscheina
 Giu en vischnaunca, Ed el vegn el plaun

- Sut tegia sper il laghet umbrivaun.
 770 Leu ves' el il sterler, in umet vegl,
 Che lav' ils mauns ell' aua ded in begl.
 Vestgius quel ei cun caultschas de curom,
 Cun in manti de launa, gries e lom.
 Dus egl's perderts laghegian ord siu tgau,
 775 Quel sa depli, che quei ch' in vess sminau.
- Els sesan e marendan sper il lag,
 Il mat pren paun e puolpa ord il sac.
 Il vegliet discurreivels vegn vonzei,
 El ha udiu dals vegls de quei e tschei.
- 780 „Il plaun de plaids“, senumna la planira,
 Di el mussond spel lag sin la pastira.
 „Ei vegn risdau da vegl, ch' ils pardavonts
 Dertgira cheu tenevan avon onns.
 E che dals plaids e plogns, ch' il pievel greva,
 785 La selva sin quei crest neu rebatteva.
 Cheu denter Breil e Schlans permiez gl' uaul
 La via vegn aunc ussa si egl' ault.
 Cheu van atras fumepls e castellans,
 Vegnend dal munt sogn Gieri, mond a Schlans.
 790 El lag ins buentava ils cavals
 E ruassava dals stentus vials. —
- Els foss de la pastira leu els plauns
 Ins anfia ossa vera de carstgauns.
 Cheu ha ei dau battaglia vehementa
 795 Encunter ils lombards e nauscha schenta.
 La claustra fuv' in temps en prighel stada,
 Dad jasters lumbarduns mal ugadada,
 Castials e beins claustrals da ladernaglia
 Cheu eran mal salvai en Sutsassiala.
 800 Lanfranco cun Carnussio ein scatschai —
 E malamein dals purs vegni mislai.“
- Il pign sterler compogn' il catschadur
 Dal plaun viado, ch' els cattan adagur
 Ils vitgs de Breil e Quort leu visavi,
 805 Ed il vegliet perdert seferma, di:
 „Avon biars onns il vau, ch' ei uss furaus

Tras las Pardialas, fuva tut serraus
Ed emplenius entochen sum cun grava,
Che la Cadi in lag entir formava.

810 Sch'ei deva vi Sursaissa ina bara,
Menav' ins il vischi sur l' aua clara,
En barcas tiel senterì venerabel,
Ch'ei staus sil crest sogn Zievi, leu probabel
Davos la tuor antica e caplutta
815 Leu denter pegns sin ina biala mutta.“

Il catschadur giudlunder sesmerveglia;
Mo il sterler perdert ad el cusseglià:
„Mei sin quei crest damaun ad inspectar,
Sco jeu hai detg, vegnìs vus ad enflar.“

820 Il mal vegliet sin quei dal catschadur
Domonda siu balester, dat zinzur —
E sil moment vegn ina lieur stupenta
Ord la pignola, stat e sepresentà.
Ed il sterler sagietta in paliet,
825 Che fa curdar la lieur leu sin in biet.

„A vus la preda auda, mei, prendeì,
A vies sogn Zievi mei recommandeì!“ —

Il giuven mat va l' auter di sil crest
E sesa silla mutta sin in piest.
830 Sper ils mulins viado flessegi' il flém,
Ord ils tgamins dil vitg sesaulza fem.
Sper via ora casas e clavaus,
El plaun rivaun, las pendas ers e praus,
Sut Crestas ves' el la parochiala
835 E sil cadruvi la fontauna biala.
Da Capitasch, la Platta, Quort, Canal,
Arriv' il pievel sin il crest ual,
Glièi gie vigelgia della gronda fiasta —
Ed ordavon vegn giuventetgna casta
840 Tenor vegl usit tiel survetsch divin.
E denter las mattauns il pelegrin
Ves' ina feglia nobla, bein carschida,
De fatscha fetg sereina e cotschnida,

- E biala sco in radi dil solegl,
 845 Che dat en da fenestra bein marvegl.
 Il giuven va en la caplutta veglia,
 Gartegia de maneivel della feglia.
 El mira bein sils vegls e bials maletgs
 Dils sogns apostels, sin ils vuts perfetgs,
 850 Sil plantschiu sura d'aissas fin ornadas,
 Sin preits encunter munt bein tabligiadas:
 Mo la dunschala pli siu cor muenta,
 Pertratgs pli lunsch el bein naven spuenta,
 Mo returnond cul pievel giu el vitg,
 855 Enquera el ded ir sin bien fistitg,
 Per plidentar empau la giuvintschella
 Ed obtener invitaziun dad ella. —
 Ch' il mat ha giu fortuna si Canal,
 La fin de la historia muoss' ual. —
 860 Solemna, biala ei la fiasta stada;
 La processiu cul vut de la Beada
 Ei ida tras il plaun de bi risdiv,
 Ils zenns han resunau tiel til festiv;
 Las giuvnas han giu si las schlappas bialas
 865 E fazolets rasai sur las schuvialas,
 Han compignau cantond „Salve regina“
 La mumma de Niessegner, ton carina.
 Sco ina Nossadunna, benedida,
 Al mat ei la dunschala comparida
 870 Il di de fiasta silla processiu.
 Els cors ei seplantada l' affecziun,
 Che vegn in proxim di a compignar
 Quei ventireivel pèr tier igl altar. —
 La presidenta cloma al Zievi Liver „Viva!“
 875 „La tuor sil crest sogn Zievi dagl architect deriva,
 Che ha sil munt sogn Gieri quei vegl clutgèr formau.
 Sco quellas tuors cuzzeivlas, ch' ils vegls han baghegiu,
 Daventi la ventira, che ha vos cors ligiau!
 E segner Heinric plaida cun beinvulent surrir:
 880 „Il catschadur dil Vali ha giu in cletg entir.
 Sche buca cul balester, sche tonaton cul sogn,
 Ch' ei semussaus al giuven patrun e bien compogn.

Sogn Zievi e sogn Gieri benedeschien vies ani —
 Sin glendisdis semptgadas ein nozzas el casti.
 885 Cul Zievi, Floribella, nies car affon, stai bein,
 In vivat a vies Vali da cor nus tuts clamein!⁴

Ils screts en la capiala uss scrola il Victor;
 Il num de Floribella el trai lu siedor.
 La giuvna admirada, domonda il siu frar,
 890 Ch'el prenda sia harfa, in cant per compignar.
 Ed ils fargliuns ensemen legreschau cun canzun
 La gronda compagnia en biala reuniun.

La matta cun la rosa*).

895 Treis feglias haveva in muliner,
 Aunc buca maridadas;
 La giuvna flureva sco in roser,
 Las autras havevan muncadas.

Il bab di in di: „Jeu vom a marcau,
 Jeu portel zatgei a mintgina;
 900 Mo domandei, tgei ei ad engrau
 Jeu less cuntentar scadina.“

Las duas veglias han giavischau
 La teila per ina mondura;
 La giuvna dal bab ha garigiau
 In matg de frestga verdura.

905 Il bab ei ius el marcau en stizun
 Ed ha cumprau las monduras;
 Essend unviern, negina caschun
 El ha ded anflar verduras.

Mo sil retuorn el ves' in casti,
 910 Ch' ha forsa las flurs aschi scartas;
 El va dabot dallas scalas si,
 Las portas pertut ein aviartas.

*) Il cuntegn dellas suondontas raquintaziuns ei prius per part ord il secund tom della Chrestomathia Retoromontscha de Dr. C. Decurtins. Mira leu las praulas Na. 45, 84, 53, 110, 90, 96, 52, 15, 11, 16, 100, 12, 83, 44, 13, 114, 109, 116.

- Mo endadens ina ga ch' el ei staus,
 Las portas ein seseradas.
- 915 Els gronds sulers regeva ruaus,
 Las stivas ein tut bandunadas.
- Il muliner s'avonza el liug;
 El auda zatgei en cuschina —
 Ardend el vesa en fueina il fiug —
- 920 In gat sin la platta s'enclina.
- Il gat curteseivel, schi ners sco fulin,
 Fa cuer enzatgei sin la fueina;
 E gleiti el cloma cul viers: „Min, min!“
 Biars gats serimman a tscheina.
- 925 Ils gats envidan il muliner
 Cun els de tener compignia.
 Mo ord fenestra quel ves'in roser
 En jert, che flurescha sper via.
- „Lubi a mi, o mes cars signurs,“
 El di als gats sper la tscheina,
 „De prender en jert in matg de flurs,
 Silmeins ina rosa compleina.“
- 935 Ils gats fatschentai lubeschan quei —
 Igl um va dabot per la rosa;
 El rumpa la frastga de buma fei,
 Mo aud' ina vusch curiosa:
- „La rosa sin frastga lai buca seccar!“ —
 Igl um cun il matg semeina —
 El ves' ina siarp neutier seruschnar —
- 940 E quella commonda, ordeina:
- „Demai che ti has rut giu la flur —
 Ti stos a mi dar tia matta!
 Daventa quei buca, lu mort e zanur
 Vegn sur tia casa e schlatta!“
- 945 Tut trests retuorna igl um el mulin
 E dat ils schenghetgs allas feglias.
 La giuvna survegn il matg dil curtin,
 Monduras retscheivan las veglias.

- Il bab plaunsiu cun sospirar
 950 Di alla giuvnetta carina:
 „Il matg, che ti has, ei pagaus fetg car,
 E fa a mi tem' e furtina.
- Jeu hai stoviu empermetter tei
 Ad ina macorta figura —
 955 Damaun stos ir el casti pei a pei,
 Schiglioc nus mein a malura.“ —
- La matta va ora sin lautget,
 Ed aud' in utschi, che conta:
 „Ventira ti tillas cun tiu matget,
 960 Or dall' aua frestgentonta.“
- La feglia dals ses ha priu commiau —
 Cul matg en in ruog ell' ei ida;
 Ils gats han ella beneventau,
 Stupend ei la stada survida.
- 965 E sunter tscheina sa ella ir
 En combra de gronda bellezia;
 Las preits terlischan dagl aur tut spir,
 In' ampla d' argent dat clarezia. —
- La matta pren orasut il manti
 970 La rosa misteriusa,
 E tschenta en l' aua ded in vaschi —
 E clom' en la combra splendusa:
 „Patrun dil casti, sch' jeu sai tei gidar,
 Retuorna cheu en tia casa!
 975 La rosa, ch' ei tia, jeu vi bognar,
 Jeu sun tia fumitgasa!“
- Ord l' aua dil ruog vegn sil moment
 In prenci carin, curteseivel:
 E porscha ad ella cun engraziament
 980 Siu maun e siu cor amureivel:
 „Ti has mei dal mal strianém liberau
 Tras quella rosa bugnada;
 Per spusa jeu vi tei haver domandau:
 Stai mia, flur carezada!“ —

- 985 Da leu d'envi ha quei casti
 Puspei signur e signura:
 Ils gats ein ord cuschina cedi
 Als dretgs survients en quell'ura.
- Il Lanzelet la harfa fa maiestus tunar
- 990 Ils auditurs admiran, igl instrument schi car,
 Che David gia sunava, ses himnis compagnond,
 Las liungas fermas cordas culs mauns tschaffond, piclond.
 Igl instrument plascheivel sil pei giun plaun tschentaus,
 Cugl ur de lenn custeivel terlischa sularaus. —
- 995 La vusch de Floribella en sala ha tunau,
 Sil tron il Risch, la Gielgia profundamein legrau.
- La Gada supplichescha, sur Gieri il caplon,
 Ded allegrar il segner, che teidla sin il tron,
 Cun ina biala praula. E prompts el dat il tgau —
- 1000 Raquenta, tgei cun l'Eva in di gliei schabigiau.

Ils affons d'Adam ed Eva.

- Adam culla dunna Eva
 Ina tegia fatg haveva
 Lunsch giusut il paradis
 E luvrava onns e dis
- 1005 Cun la stenta della bratscha
 Cun savur giu per la fatscha
 Per nutrir ses biars affons,
 Metter els sut tetg e ponns.
- Eva sco massera steva
- 1010 En la tegia e regeva
 Il menaschi cun premura,
 Deplorava la malura
 Dil puccau ed encureva
 De levgiar la sort schi greva.
- 1015 In di, uras ded ensolver —
 Adam era ius a volver
 Las panuglias sin ils praus,
 Vesa Eva suls canvaus,
 Ch'enzatgi vegn sin visetta
- 1020 Oz en sia paupra hetta.

Gliei Niessegner sez che vegn —
 El von esch ses pass retegn —
 Per mirar lur descendenza,
 Lur clamada e subsistenza.

1025 Gronda ei gia la casada,
 E la mumm' ei fatschentada
 Cun scultrir, lavar ils pigns.
 Strusch ord treglia ein entgins —
 E per il turpetg spargnar,
 1030 Dat ell' uorden de mussar
 Mo affons lavai, scultri —
 Tschels zuppenta ella vi,
 Sut il strom en il cantun,
 Sut las stialas en mantun.
 1035 In zupp' ella sut il liug,
 Ch' ella drova de far fiug.

Eva, alva se' in lenziel,
 Betsch' il maun al bab de tschiel —
 E present' en in rudi
 1040 Ses affons lavai scultri.

Ed il Segner ha de ver
 Cheu quels petschens grond plascher.
 Curteseivlamein el ri,
 Ed ad in dils mats el di:
 1045 „Ti stos far mistral, miu car!“
 Al secund: „E ti stos far,
 Bannaher! Quei ei per tei!
 Ed al tierz: „Ti eis merschei,
 Ch' ins tei legi o genau.“ —
 1050 La massera ha tertgau:
 Oz, ch' il Segner ei schi buns,
 Dat uffecis e buns duns,
 Pertgei hai jeu tschels zuppau
 De mussar seturpigiau!

1055 E la mumma spert ha detg:
 „Segner, sut quest pauper tetg
 Habiteschan plirs affons,
 In bi diember pigns e gronda.“

- 1060 Quels ell'orasut leventa,
 E sestgisa, selamenta,
 Ch' els ein buca rugalai,
 Per visetta mal semptgai.
 Viscals ein els tonaton,
 E comparan neunavon,
 1065 Quels, ch' ein stai el strom e fein,
 Han da flux il tgau bein plein!
 E Niessegner di a quels,
 Cun il strom en ils cavels:
 „Vus, mes cars, fagei il pur!“ —
 1070 Ord las stialas lu plaun lur
 Tiel scaffider dils carstgauns
 Vegnan quels, che han ils mauns
 Tschufs e dirs, cavels starschli,
 Ed a quels il Segner di:
 1075 „Dil mistregn stueis luvrar,
 Tuts savein nus bein duvrar!“
 Il davos compar' aunc in,
 Ners sin fatscha sco fulin,
 Vid la fueina eis el staus
 1080 E perquei sescurvanaus
 Tochen sin igl alv dils egls:
 E quel stat cheu en scumbegls.
 Il signur sa quel ca far,
 Mo Dieus sa per el anflar
 1085 La clamada adattada
 Pils basegns en tgaminada:
 „Ti, ch' eis uss gia scarvunaus,
 Per parler eis destinaus!“
 Ei va ina risada tras tuts ils auditurs,
 1090 Mo lu cun ina gada quiets signurs e purs
 Encorschan el giudeci, ch' in senn profund e fin
 Sesarva en la praula, che muoss' igl origin
 De stans e de clamadas en nossa societad,
 Ch' ei bein organisada, depi ch' il mund cheu stat.
 1095 Il sur caplon aunc plaida: „Signur e pur, parler,
 Mintgin ha la clamada de bein far siu duer.

- Lu po la cumminonza siu avantatg anflar
 E sco familia gronda il bab de tschiel ludar. —
- Filiera e tissunza ei l' Urschla de Ruaun,
 1100 Gl' unviern ha ella peda de seser sin il baun
 De muentar la roda, de far ir il talè,
 Che la familia drovi pli pauc il car hermer.
 Migliur dil segneradi ei Tieni siu mariu,
 E la massera giuvna sco matta ha empiru
1105. Dado Starpuns en casa ded applicar inschin
 Per obtener las teilas de launa, coniv, gliu.
 Las nuorsas ella tunda gl' avrel ed igl atun
 E lava bein la launa e salva en mantun,
 La biala de far teila, la schliatta per pigieuls,
 1110 Tut ei bien e duvreivel, tier vonns e tier caltscheuls.
 La launa ner' ed alva ensemen els scarsins
 Scarplida, scarsinada en plats satells e fins
 En stiva vegn pinada las uras de filar,
 Cu igl unviern scommonda el liber de luvrar.
- 1115 Uss l' Urschla la migiura dil segner el casti
 Leu auda la patruna, che leva si e di:
 „Fileras gevia grassa fan bein de far firau,
 Pertgei las miurs magliassen, quei che vegness filau!
 Noss' Urschla diligenta oz vegli raquintar
- 1120 Davart filar e teisser quei art schi vegl e car.“
 E la massera giuvna vegn cotschna sco burniu:
 Ell' ei vestgid' en teilas, che sezz' ell' ha tessiu,
 Perquei survegn ell' anim ed in losch legherment
 E plaida sco filiera cun bien temperament:

Las treis filieras.

- 1125 Sut il vegl casti de Schlans,
 Spels clavaus dils castellans
 Ina dunna stev' en stiva
 Sper fenestra solegliva
 E la feglia instrueva,
 1130 Che davos la roda steva.
 „Vul ti daventar filiera,
 Hagies detta empau lingiera!

Pren la launa scarsinada,
 En canastra emplunada,
 1135 Tia comba dretga tschenta
 Giu sin l'aissa, che muenta
 Cun siu bratsch il grond rudeischen,
 Che sto ir uliv e leischen,
 Culla corda bein stenschida,
 1140 Vi sil span e spiel stendida.
 Ferma bein la strub'en l'ala,
 Che il fil sil spiel empiala.
 Tras il vau il fil ins stenda
 Cun il crutsch, davon che penda,
 1145 E pil span, che circulescha,
 La clavella cheu survescha.“

Difficila ei l'entschatta —
 Sper la roda ha la matta
 Buca tschaffen e talent
 1150 E tegn vess quei endament.
 Mo la veglia instruescha
 Pli e pli dadault e grescha:
 „Pren la launa cheu semtgada,
 1155 Fai culs dets bein l'ulivada,
 Lai trer en il fil sil spiel,
 Ch'el sepleighi sil rudiel,
 E la struba lu ruchegia,
 Lu ulivs il spiel gartegia;
 Ei quel pleins, ti stos scavar,
 1160 La masein'el begl bognar.
 Ed allura la filiera
 Neunavon pren la plutgiera,
 Conta legra zatgei bi
 Cun plagar si il cani.
 1165 Treis canials, cun zuarnar,
 Dattan fil caltscheuls de far,
 Mo per teilas e lenzeuls
 La filiera fa si speuls.“

Malamein la giuvna fila —
 1170 E la mumma ferm sevila:

- „Ti merettas bein censura,
Muossas aschi pauc premura!“ —
O sin via la canera
Vegn udida quella sera
1175 Dal signur, che speras vi
Vegn leu si tier siu casti.
Quel enquera fumitgasa,
E va grad en quella casa. —
- Il signur dil liug domonda
1180 Suenter la rueida gronda.
E la mumma di, surstada:
„O, la buoba, schi hannada,
Fil' il mescal ord las preits,
Datga nuot ni foms, ni seits!“
1185 Tala habla fumitgasa
Il signur giavisch' en casa.
Gleiti vegnan els perina,
Il signur mett' on cuschina
1190 Alla veglia sco pagaglia
In bi mun daners de vaglia.
E la giuvna el casti
Sco filier' ei prida si. —
- Biara launa ei rimnada
1195 Da plirs onns, aunc buc filada.
Sper la roda fa la matta
Cun filar uss in'entschatta.
Mo daveras dun negin
Ella ha e pauc inschin;
Orda maun quei vul buc ir:
1200 Ell'entscheiva a bargir!
- Dall'anguoscha, cun vusch loma
En agid ell' ussa cloma
Sia tatta, ditg spartida:
„O filiera, tatta Brida,
1205 Gida mei, la paupra matta,
Ch' ei filiera plauna, schliatta!“
- Tatta Brida sil moment,
Arva e vegn dad esch en;

- 1210 Zoppa ei ell' aunc adina,
 Mo l'egliada ei carina;
 Sul tgau grisch la schlappa nera
 Ha ligiau aunc la massera.
 Porta tschiep carpun isau
 E la schuba de ponn blau
 1215 Cullas numerusas fauldas,
 Che las combas tegnan cauldas.
 Tier la roda cun plascher
 Vegn la veglia per puder
 Uss puspei filar la launa,
 1220 Sco tschels onns, ch'ell'era sauna.
 La filiera ha bien riet,
 Fa sgolar sco in paliet
 Sin ils speuls il fil uliv
 Cun in maun e pei activ,
 1225 Che la launa leu rimnada
 En quart temps ei tut filada. —
 L'auter di dat il signur
 Alla matt' aunc pli lavur.
 Tut la launa ei filada,
 1230 Mo la resta vegn portada:
 E cun rucca, ruccariel,
 Che furneschon niev lenziel,
 Dei la matta uss mussar
 Siu talent e s'enschignar.
 1235 Mo sil ruccariel la resta
 Fa sin ella tschera tresta,
 Malgrad il maletg ornau
 Culla pend' entuorn ligiau.
 Vid la rucca stat pendius
 1240 In ruoghet, ch'ei emplenius
 Per il fil cun bletsch bogнар,
 Ch'el selaschi domognar.
 Quella ga cloma la matta
 Sco filiera la basatta:
 1245 Dunna Frena de Saltginas
 Per filar sin modas finas.

- Quella tut discus compara,
 Curteseivla e declara
 De filar da cor bugent.
 1250 Ella ha per ornament
 Sul schui in fazzolet
 Surcusi en violet
 E de seida in scussal,
 Fatgs per siu di nupzial.
- 1255 Silla supia ella sesa,
 Cun legria ella vesa
 Leu la resta bein tscharschada
 Enten popas preparada.
 Sia comba ella metta
 1260 Sin il pass de la rodetta.
 Spert il spiel uss semuenta,
 Bein il fil sin el setschenta:
 Tut de fém va il filar,
 Giud siu nas liung cun stillar
 1265 Pren ell' aua nunditgond
 Il ruoghet cul bletsch lomiond.

 Puspei enten pintg' uriala
 Vegn filada tut la balla.

 Il signur leu sesmervegla —
 1270 Aunc pli grond mantun cavegla
 L'auter di el sper la roda
 Admiroud fetg la metoda.

 Quella gada nosa matta
 Supplichescha si' uratta
 1275 Sco gidontra de vegnir. —
 E palpond de malsegir,
 Vegn la Greita, tschocca, veglia,
 Cul bien di tier sia feglia.
 Dal frunt vi van las rubaglias,
 1280 Sur ils eglis, ch' ein en stgiraglias:
 Tonaton eis ella habla
 Vid la roda fetg capavla
 Fila fin ed excellent,
 Fila tut en quort moment. —

- 1285 Quella giuvna inschigneivla —
 Al patrun vegn fetg plascheivla,
 E daventa plaunsiu spusa —
 E la nozza ei pompusa.
 Mo duront il grond gentar
- 1290 Aud'ins vid igl esch spluntar:
 Las filieras mortas vegnan;
 Maun en maun ellas setegnan,
 Tatt'uratta e basatta,
 Plaidan cun vusch delicata,
- 1295 Agurond als spus ventira.
 Sil signur l'emprema mira:
 „Buca lai filar la spusa!
 Quei fa ella spert mendusa;
 Uarda, quei filar cun roda
- 1300 Caschunescha donn e nodà!“

 Tuttas treis cheu selamantan
 Dellas mendas, ch'ellas sentan:
 Jeu sun zoppa dal filar,“
 „In nas liung fa quei bognar,“
- 1305 „Tras fitgar sil fil l'egliada,
 Jeu sun tschocca daventada!“

 Il signur mai pli garegia,
 Che la dunna fetschi breigia,
 Selavaghi cun filar —
- 1310 Biala vetta po la far. —
 E sch'ell'ei aunc buca morta —
 Mai vegnid'ell'ei macorta
 Cun filar. — Mo nus ord moda,
 Mai nus lein schar ir la roda! —
- 1315 Sco la regina Berta la Gielgia d'Aspermont
 Ha tschaffen per la roda e plaida engraziand:
 „Filiera e tissunza, Vus veis mei fetg legrau,
 Dunnauns de vaglia filan sco vus veis raquintau.
- Jeu hai viu la tuaglia sin meisa da gentar,
 1320 Cun sdremas cotschnas fatga, ch'igl ei in bi mirar,
 Blihida bein tessida. Saveis vus dir a nus,

Con bia lavurs e stentas, quell'ha custau a vus?
 E l' Urschla la migiura, raquenta vinavon,
 Ch' ell' ha experienza, ell' ha mussau anson.

Co ina tuaglia vegn scaffida.

- 1325 Sem coniv vul in bien terratsch,
 In er, che possi dar bien catsch,
 In plaun, da suffels schurmigiau
 E dal solegl pulit scaldau.
- 1330 Cultem duei igl er curclar,
 Ch' el possi spert si revegliar:
 „Ti pur“, di el „sch' ti quarcas mei,
 Sche quarcler jeu lu era tei.“
- 1335 Igl Uost ins va bufatg egl èr
 Per la fumial' ordlunder trer;
 El coven varga quella si
 Ed ei flurida sil tshupi.
- 1340 Il coniv ault sco in uaul
 Ins trai gl' atun buc memia baul,
 Ed en cadeina sin in prau
 Vegn tut en uorden cavigliau.
- Ei secs il sem, ins po pitgar
 Cun spada lenn e raccoltar.
 Fumiala fina, coniv dir
 El puoz in temps lu ston pitir.
- 1350 Las monas mett' ins a schigiar
 E lu entscheiv' ins a stigliar,
 Rumpend fercaglia e rimnond
 La teglia liunga el det grond.
- 1350 Diesch poppas teglia fan in zugl,
 Ch' ins ferm' ensemen sil schenugl;
 Il rest per stuppa vegn barhaus,
 E mo sco brahadetsch tractaus.
- 1355 Ils zugls, aunc dirs ed obstinai,
 Sut il fallun vegnau smaccai;
 Tier mintga frida volv' ins bein
 Il zugl lu repetidamein.

- 1360 Las poppas per purificar
Da puorlas ston ins bein spatlar;
Er' il tschariesch pass' en funcziun
Per dar la fina perfecziun.
- 1365 La resta vegn sil ruccadi
Filada lu empau a di;
Maseinas fatgas fan ins quer,
In fil pli cret per obtener.
- 1370 Aunc ditg ei va tier ils lenzeuls,
Cun roda vegn ei fatg si speuls.
Il rom d'urgir vegn preparaus,
Ed il cundrez bein meditaus.
- 1375 Sin conta bratscha dei vegnir
La teila, fan ins cun urgir.
Vègn speuls el begl ein uss semptgai
Culs fils en retscha preparai.
- 1380 La spada tras vègn rusnas lai
Passar il fil ch' il rom retrai;
La tscharna fau ins cun adatg:
Urgir bein porta gl' avantatg!
- 1385 Ei vegn dal rom priu giu gl' urgiu
E cun in latsch segir teniu —
E vid il petgen nuau tier
Cun maun versau empau lingier.
- 1390 Mintga pur'ada ha vegn fils,
Che vegnan uss tier novs asils
Sil bi tallè ch' ei preparaus,
Cul sughel el cantun fermaus.
- 1395 Sco si per l' orgla gl' orgalest,
Stat la tissunza cun siu best
Vi tiel talle, avon ils glietschs
E dat cun peis e mauns ils squetschs.
- 1390 Las retschas fils entras il pass
Van si egl ault e van a bass,
La tscheffa sgola denteren,
En vi enneu cul fil tratg en.

- 1395 **La cassa** cun siu petgen fin
La teila strocla en contin,
 Ch' ei vegni stagn e bein tessiu,
 Ed il spaniser tegn stendiu.
- 1400 Lenziel cun dus pass vegn tessius,
 Savens cun sdremas provedius
 E suenter ditg blihius lavaus
 E per il diever preparaus. —
- 1405 Lenziel perfetg tras tal process,
 Sin meisa sco tuaglia mess,
Ha sia mira contonschiu —
 E per siu dretg intent surviu.
- 1410 Mo la tissunza fa pertratgs,
 Ch'ins di buc o en nos lungatgs;
 Sco ina teil' ei nossa sort —
 El maun de Diu, en vet' e mort.
- 1415 Sil Tieni ferm uss mira l'entira societad;
Igl um cun barba cotschna di cun detschartadat:
 „Jeu sai e seregordel de praulas buca bia —
 Il pur en sia truscha de far tut auter ha.
 Denton ord giuventetgna hai per memoria bein,
 Ch'jeu mavel cun Gion Stiefel sco pescadur tiel Rein.
- 1425 Il Stiefel sin la riva fagev' il temps passar
 Cun plaids de quart' uriala e praulas ruschanar.

Igl um ed il giavel.

- 1420 In pauper um en stiva steva,
 Sedesperar bunamein stueva
 Cun massa deivets e negins daners —
 Negliu, negliu anflav' el criedi,
 Ei deva per el negin remiedi,
 En quart stuev' el esser pers.
- 1425 E vid il gianter el pertratga —
 Fuss quei schi peccaminusa fatga —
 Ded ughegiar in pag cun lez?
 En buca ditg igl esch sesarva —
 Già trembl'agl um la fleivla gnarva —
 Quel culs peis caura vegn en sez.

- 1430 Osut siu mantel curtauna tgemblada
 Cun marenghins cun ina gada
 Il gianter muossa al pauper um,
 E stat cun curtesia en stiva
 E tschenta igl aur cun egliada pitgiva
 Sigl ur della meisa oransum. —
- 1435 Jeu emprestel cheu aur en abuldonza,
 Sche ti vul dar la declaronza,
 Ch'jeu stoi haver per quels daners:
 „Sas viver in onn en ventira reha,
 Stos lu turnar curtauna streha,
 1440 Schiglioc senz'auter eis ti mes. —
 Uss ei la curtauna bein tgemblada,
 E per schenghetg per ina gada
 Jeu laschel ils marenghins tgemblai.“
 Igl um pertratga e studegia,
 1445 Sin buna ideia el gartegia
 Mirond sin tonts daners dorai.
- Lubi a mi aunc la domonda:
 „Nies patg bein buc a mi scommonda,
 Avon ch'igl onn sei alla fin,
 1450 De returnar curtauna plena?“
 E spert il nausch el pact ordeina:
 „Turnar ei lubiu avon il termin.“
 Cul bratsch de ponn igl um uss streha
 Il tgiembel d'abuldonza reha
 1455 E mett'en buorsa senza dumbrar,
 Lu fil a streha la mesira
 El dat e di ai giavel che mira!
 „Grad ussa pia jeu vi turnar.“ —
- 1460 Igl um per ditg ei ord la pupira,
 E po aunc rir de sia ventira,
 Vivend quels dis oreifer bials. —
 Cun tuorp il giavel va navenda —
 Malidis di el silla senda:
 „In'otra ga stos ti esser pli mals!“
- 1465 Risada po eu sala ils auditurs scurlar,
 Ch' il nausch cun ton giudeci selai aunc enganar.

E legramein excloma il giuven Lanzelet:
 „Per conclusiun ins metta vitier cheu il verset:

1470 Praula, praula, giacamaula,
 Sche ti vul buca crer,
 Sche va giun streglia,
 E lai tigliar giu in'ureglia;
 Mett'ella sin in pal
 E lai tochen nadal,
 1475 Sche vegnas ti ord marveglias.“

Giud sia supia biala il grazius signur
 Riend va tier il Tieni e di: „Miu pescadur!
 Co gl'um cugliun' il gianter nus vein bugen udiu.
 Saveis bein è descriver, co vus haveis empriu
 1480 Entras malezia fina, ils pescs de cugliantar
 Cun rischas e pes-cheras, ch'els ston pigliai restar?
 Il pescadur Antieni raquenta levamein
 Da caussas de pescada, d'inschins ch'el drov'el Rein.

Inschigns de pescadurs.

Eu tiar' alpina vegnan bugen ils viandonts,
 1485 Ch'en lags e Reins senodan e fan viadis gronds;
 Nus observein en l'aua litgivas e scaruns,
 Che vegnan silla catscha, fan bials termagls e spruns.

Il pescadur pertratga: „Co pos jeu vus pigliar,
 Vus spertas creatiras, gustusas de barsar?“ —
 1490 Ils pescs ein mals e fuian l'egliada dil carstgaun,
 Mo nies inschign satieua, gudogna il surmaun.

Cun lontschas, reits e rischas ils pescs ein de pigliar,
 Cun tut lur dar la cua, els pon ca tuts mitschar.
 Jeu laudel la clamada, lavur de pescadur,
 1495 Ch'ei tras il Simon Pieder alzada tier honor.

Da Constanz baul arrivan litgivas neuasi,
 Bein grondas, che terlischen el Rein schi grond e bi.
 Savens vegn scursanida lur quorsa fetg anetg,
 Vulend las viandontas vargar si tras in stretg.

1500 Dal pescadur fermada la rischa vegn el Rein:
 Quei temprament de pesca nus lein descriver bein.

Ins sto mussar la via als jasters arrivonts
 Entras in claus ch'embratscha ils leghers viandonts.

Cun pals e dascha, spinas il pescadur el Rein
 1505 En in liug favoreivel fa seif pulitamein;
 La seif en in triangel va ora adenpez
 Ed ha en ina geina igl inschignus cundrez.

La rischa leu drizzada cul rom quadrat sidretg,
 Amiez cun bucc'aviarta ha il zuppau laghetg
 1510 Il pesc satell e leischen de schar passar dadens,
 Danunder ch'el mai metscha muort ils impediments.

Pertgei dadens nuada davos il rost quadrat
 Ei ina reit tendida, che tegn il camerat;
 La stretga reit finescha osum empau de git
 1515 Pils prischuniers en quella ei dat negin salit. —

Co fa ins la pes-chera? Quell'ei per ils scaruns,
 Che tuornan en la bassa els flums e lags profunds.
 Mo bein enqual la veta sto en Surselva schar
 Sa el buc da pes-cheras turnond sepertgirar.

1520 Per far ina pes-chera de buna construcziun
 Ei vul lavur e lenna e buna atenziun;
 Il dretg e la lubientscha er astgan buc muncar,
 Pertgei rihezia gronda ei cheu de raccoltar.

Il pescadur enquera in plaz bein adattau
 1525 Per carmalar las auas currentas tras in vau;
 El Rein el construescha in bratsch fermu cun pals,
 Cun caglias e pignola tenidas da cavals.

Cun crappa e galera serrada stretgamein
 Alzad'ei la pes-chera empauet sur il Rein;
 1530 Odem tras la purteglia las auas en curdar
 Giu dalla cascadetta pon sut il rost vergar.

Vergar denton pon buca ils corpulents scaruns
 Curdai sin la gardetscha, che stat fermad'el funs.
 Sin rivas spetga, teidla il habel pescadur,
 1535 Entochen ch'en curdada, cun „tèc“ ei dat zinzur.

Igl um s'avonza passa da la pes-chera vi
 E palpa sut la geina giutier ils dents-risti,

E pren a mauns la preda turnond cun legherment,
Ch'el ha per la paziencia retschiert resarciment.

- 1540 Savens ord la pes-chera van ils scaruns el vin,
Salvai si en bigneras, en buot ed en butschin:
Vivonda bein maneivla, ch'il Rein furnesch' a nus,
Per tscheiver e cureisma in past substanzius.

* * *

- Stupent cuntents semuossa il Risch cul pescadur,
1545 E Heinric aunc declara sco administratur:
„Il dretg de pesca auda da vegl a quest casti
En tut la liunga tenda dellas pardialas si.
Las tuors dil segneradi da quest' e l'otra vart
Da rischas e pes-chèra survegnan art e part.“

- 1550 Il Jon Buccatscha tratga, sch'ei vegn tier mei il tur,
A nossa signeria raschun'jeu fatgs de pur;
Mintgin da sias caussas il meglier sa tschintschar,
Experienzas fatgas ins sa buc emblidar.
Victor, il buob de Tina, daveras di siu num:
1555 E gleiti cun bi tschaffen raquenta clar igl um:

L'uolp ed il stgirat.

- Ei era il temps avon cargar:
Las vaccas eran si prada;
Las jarvas carschevan el caul solegl,
Ils purs fagevan pischada.
- 1560 In'uolp in di leu mava a spass
Tras in uaul demaneivel;
E cun la veglia vegneva a per
In bi stgirat curteseivel.
- In peil brin-mellen haveva l'uolp,
1565 Ed ina cua rasada;
Mo cotschens fuv' il manedel stgirat
E vev' ina viva egliada.
- Sin via domonda l'uolp il stgirat
Davart la sia malezia:
1570 „Cunts lests has ti?“ Ed il camerat,
Risponda cun rara finezia:

- „Jeu hai in sulet.“ Mo l' uolp sin quei
Schmanatscha tut de vilada:
„Jeu magliel tei, sche ti numnas buc
1575 Tuts tes inschins quella gada.“
- E l' uolp segloriescha cun plaid
De van' ambiziun e luschezia:
„Jeu mezza hai pli che siat buns lests,
Che porschan a mi segirezia.“
- 1580 Ed ord igl uaul quels dus ein vegni,
El quolm tiel clavau e la tegia,
Il pur ei naven, il muvel rentaus,
Ruaus dil miezdi cheu regia.
- 1585 Il dutg leu quora sper tegia giu,
Il prau ei cargaus cun jarva.
Encunter la tegia in suffel va:
La porta sura sesarva.
- 1590 Entuorn la tegia precautamein
Els miran per lur segirezia;
Stgirat ed uolp sigl esch fan in segl
E miran entuorn cun letezia.
- 1595 Els vesan il baun, leu pendan tschaduns,
Sur meisa en dubla clavella;
En l' auter cantun ei fatga da mir
La fueina cun crap ed arschella.
- Ual spegl esch tegia sin dus posts
Temprada ei la panaglia;
La scua leu stat encunter la preit
E festa de la buobanaglia.
- 1600 Ins vesa leu aunc la caldera d' irom,
Sadialas, bercagls en parada;
Mo nuot de magliar, la porta tschaler
Sto esser cun clav serrada.
- 1605 Il pass de gliez esch ei ferm isaus,
La porta ha ina sfendaglia;
Leutras pertratgan els de seruschnar,
Fagend ils plans de canaglia.

- Ed il stgirat, satells sco el ei,
 Seschluetta suten bein maneivel;
 1610 Mo l' uolp pli ves po serabitschar
 Entras tier il past deletgeivel.
- Il fin stgirat clom' ora all' uolp:
 „Mo spetga, jeu sufflel surora
 Il tschuf, ch' il suffel ha fiers el curtè,
 1615 Pazienza, ti cara consora.“
- La groma el maglia suro dabot,
 E cloma lu l' uolp s' entardada;
 Atras la rusna sefultscha en fin
 La veglia aunc fomentada.
- 1620 Il latg sgarmau enguordamein
 La beiba en ferma tibada;
 Mo l' engurdientscha fa emblidar,
 Ch' ella vegn cheutras scufflada.
- Sut igl esch ora va il stgirat,
 1625 Mo l' uolp vegnida pli lada,
 Mett' adumbatten siu tgau el vau:
 Sto star en tschaler pigliada.
- „Cun siat inschins pos bein vegnir o?“
 Clom' en il stgirat ed endrida!
 1630 El va per siu fatg. Quei di dal pur
 Ei l' uolp vegnida sturnida.
- „Engraziel per la praula, da cor engraziel fetg,
 Dagl agen tratsch suera il raquintau schabetg.“
 Plidond aschia tonscha il Risch siu maun al Jon.
 1635 Filax osut la meisa tglond vegn neunavon,
 Sco sch' el capess l' historia dell' uolp ed il stgirat
 E fastisond la mala, less far in spert sbargat.
- Mo de Razen il giuncher domonda il signun:
 „Co vus la primavera cul muvel dil patrun
 1640 A quolm ed en Ranasca meis en, jeu less tadlar,
 Risdei da nies bi muvel da vies cunfar, luvrar.“
- Cheutras il Jon Boccatscha sesenta honoraus
 E resda sco in giuven dal matg tut incantaus.

Co Jon va cul muvel egl ault.

- Solegl e plievias caudas, favugn el meins de Matg
 1645 Compognan en la tiara cun ferm e clar lungatg
 La nova primavera, scaffidra dellas flurs,
 Che vegn cun nova veta, cun novas terlischuts.
- Cu la cascada gronda resuna ferm puspei
 Tras selvas e pardialas curdond stremblent sil pei;
 1650 Cu il cucu annunzia, ch' il matg ei returnaus:
 Da la cadein' il muvel vegn era liberaus.
- Adault tier l' jarva nova en duas, treis staziuns
 Nus mein cun nies grond muvel. Gl'emprem si da Starpuns
 E stein a pastg cheu ora els plauns e fops de Girs,
 1655 Che flurs ed jarva catschan sils tschespets bials, entirs.
- La crusch sil crest sesaulza sper acclas de Casti;
 Il buob ils schetgs pertgira, lai buca mitschar vi
 Sil maun de las cultiras de segal e salin,
 Dumiec, panetsch', arveglia, aveina, fava, glin.
- 1660 La fin de Matg fa crescher niev pavel sil misès,
 Maneivel de Cafoghel, ch' ei dil signur possess;
 A quolm leu serabetscha il muvel scadanond
 Zampugns, talacs e stgellas sin via selegrond.
- Per via tras vischnaunca de sogn Leodegar
 1665 Nus mein spel mir santeri pli lunsch cun scadenar,
 Per miez la liunga tenda de casas e clavaus,
 De cuorts cun bia pumera, curtins ed orts en claus.
- Ils purs neutier caminan il muvel per mirar,
 Pertgei jeu sai e digel, ge senza seludar:
 1670 Mo in en nossa tiara in muvel tal po ver,
 Sco nossa signeria: la claustra de Muster!
- Il muvel legher varga sur Punt e sur Chislatsch,
 Ils schetgs, ch' ein ord cadeina, zapetschan ferm il tratsch.
 Las vaccas e genetschas cun pass van pli temprau,
 1675 La direzziun e senda ei san dagl onn vergau.
- Da peil aunc fin e neidi ein ils vadials zavrai;
 Els fan segliots da forza el liber carmelai.
 Els ston si quolm emprender per l' jarva de tschapar;
 Il buob ha gronda stenta de quels entruidar.

1680 El quolm cun latg e gromma ins cascha, fa prument,
Termetta silla catla a cas' il gudiment.
Entuorn sontga Geletta, amiez il Zercladur,
Tier ils muletgs siu muvel termett' ad alp il pur.

Il di de la cargada ei dat da bia burlém,
1685 La biestga muentada va cun siu scadanem
Encunter la Ranasca si sur gl' uaul Pigniu,
Che ha tiel segneradi da vegl enneu udiu.

Cun tut il necessari per il survetsch de stad
Vegn il cavagl de sauma cargaus immediat;
1690 Andiaist, Pigniu el varga en vi, enneu, pil trutg,
Siu buordi bein segeina passond el puoz e dutg.

Noss' alp ei silla costa, da quella vart dil pass;
Sut tegia lunsch serasan muletgs, spundivs e grass;
Damaun e ser' en stavel, las vaccas nus rimnein
1695 Mulschin, ch' il latg fa spema, ed els curtes derschein.

Visettas si de casa retscheiva il signun;
La tegia hospitala offrescha penn, tschagrun;
Caschiel, pischada frestga sin meisa dil signur,
Vivonda per fumeiglia leu giu a casa lur.

1700 En l' alp gudin nus tratgas ded atgna invenziun:
Il hosi: cun pischada e frina e tschagrun;
Il spitg, cun gromma, frina, in fin barsau de tatsch,
La buglia, ch' ei de volver, dat poss' al cor e bratsch.

Las muntanialas finas, che stattan a sulegl,
1705 Enquera de sorprender igl inschignus fumeagl;
En tegia sbuglentadas furneschan ellas grass,
Per unscher giugadiras, che san ca far pli pass.

La sera de bial' aura sut stavel il signun
Si tier fideivlas steilas decloma la canzun:
1710 Ils plaid d' Ave Maria, ils nums de nos cars sogns,
Che gliet e tiers pertgiran, pertut sco buns compogns.

* * *

Il Victor gia pertratga, tgi sa cu' i tucc' a mi?
El arva or in cedel e vesa sil pupi.

Gl'emprem el secotschnescha, mo il caplon sa far
 1715 Curascha e bien anim a siu stupent scolar.
 El conta la cantada dil schneec e dil pulein
 E Länzelet compogna ils plaids migeivlamein.

Il schneec ed il pulein.

In schneec ed in pulein
 Han mess in pag in di,
 1720 Qual sin il crest Sevgein
 Gl'emprem arrivi si.
 Pil pag ha il pulein
 Gl'emprem pigliau si lev;
 El dierma stagnamein
 1725 E senta nuota grev.
 E lu eis el currius,
 In toc e sefermaus,
 E ditg sedivertius,
 Puspei secumblidaus.
 1730 Quei ha el repetiu
 Duront il di aunc pli —
 E denteren dormiu,
 Fugend dal caul dil di.
 Il schneec ha pei a pei
 1735 Entschiet a s'avanzar,
 Ei ius de buna fei,
 Mo senza s'entardar.
 Il crest bein fuva teis,
 Ded ir ei fuva schliet,
 1740 Il schneec traso fa peis,
 Savonza cun bien riet.
 Sur en sil quolm Sevgein
 Il schneec ei arrivaus,
 Avon ch' il marsch pulein,
 1745 Ch' ei staus de quei surstaus.
 Gia er' il schneec sin tetg
 Ded ina tegi 'a tut —
 Ed al pulein ha'l detg:
 „Jeu sun chischèr e chischut!“

- 1750 Igl eremit, che viva schiglioc in toc sur Glion
 En grotta solegliva, oz ses' el spel caplon —
 Ed auda quels raschienis, savens misterius,
 E tier sesez el tratga: „Tgei fatgs miraculus!
 Denton in reginavel pli ault ei aunc d'auflar,
- 1755 In paradis terrester aunc pli sublim e car;
 Ed olmas generusas, cul spert de cavalier
 S'unfreschan cun premura per arrivar leutier.“
 La Gada hospitala envid' igl eremit,
 De dir en compagnia in plaid de bien salit:
- 1760 „Vus essas tier sogn Giacun, lunsch en Galizia stai,
 Tras la Provenza biala cul fest pelegrinai,
 Haveis udiu cantadas, dal Titurel, dal Gral,
 Saveis resdar la detga dal calisch immortal?“
 Igl eremit rispunda, ils gasts cun reverir:
- 1765 „Bugen jeu obedeschel, dal calisch vi jeu dir.“

Il sogn cristagl.

- Giusep d' Arimathia possedeva
 In admirabel bi cristagl mulau;
 La cuppa cara transparenta steva
 Sin in bi pei ord il cristagl tagliau,
- 1770 En quei vaschi il Segner tier la tscheina,
 Ha dau il sacrament d'amur compleina.
 La cuppa benedida ei lu stada
 Portada d'aunghels tier il cor aviert
 Dil Segner culla costa transforada
- 1775 Ed ha il saung, ch'ei spons per nus, retschiert.
 Quei sogn vaschi ha forzas grazias
 E fa las olmas star victoriusas.
 Sche in malsaun fidond sil calisch mira,
 Quell' jamna Dieus pertgir' el dalla mort.
- 1780 E tgi ch'en ses combats tier quel suspira,
 Sa mai curdar en perniziusa sort.
 Mintg'oun il Venderdis sogn ronovada
 Vegn sia forza tras la sontga Blada:
 Columba clara giu da tschiel sesbassa
- 1785 E tschenta ina hostia el vaschi,

- Ch' ils aunghels baul en terlichonta rassa,
 E baul purschallas portan cun tshupi.
 Sur la carstgaunadat il Gral terlischa
 E sa las grazias dar, ch' il cor giavischa.
- 1790 Ei dat noblezia buc sil mund pli gronda,
 Che quella de survir al sogn cristagl;
 Mo sacrificis quei survetsch domonda,
 Vertit e sforz, ch' ein buca mo termagl:
 El vul fideivladat, perseveronza
- 1795 E cun la castiadat, humilitonza.
- Igl um de tuts il pli humiliteivel
 Dils cavaliers il retg po daventar,
 Ils quals quei scazzi glorius custeivel
 Per la carstgaunadat ston pertgitar.
- 1800 Quels cavaliers spirituals s' unfreschan
 Pigl ideal divin, ch' els venereschan.
- Il Titurel, in feagl dil retg de Frontscha,
 Ei staus virtuos, vengonz de quell' honur;
 Per sontga crusch el ha smanau la lontscha
- 1805 E fatg al Gral in tempel plein splendor:
 Sil Montsalvaz, si ault e lunsch ell' aria
 Stat la fortezia sontga, solitaria.
- Da la levada encunter la rendida
 Ils aunghels han in sogn cristagl portau,
 En la baselgia sin il quolm finida,
 La sontgadat als cavaliers surdau:
 Amiez il tempel ault stat il misteri,
 Ils cavaliers ein leu pil ministeri.
- 1810
- Entuorn baselgia bials palaz en retscha
 Ad els surveschan per habitaziun:
 Cu il solegl levont las tuors leu betscha,
 Viv terlischar levent' admiraziun:
 La pasch de Diu sil quolm ei secasada
 E dal terrester mai vegn disturbada.
- 1815
- 1820 Pertgei tschinclaus ei quei liug sogn sin tiara
 Da spessa selva pliras uras lunsch:
 Mo tgi che suenter il cristagl empiara,
 Clamaus dal Segner, leu arriva tgunsch;

- 1825 Ed arrivond il tempel el admira,
Che stat schi maiestus sur la planira.
- Il tempel tschien tschuncheismas mesirava
Per miez tras il bagetg solid rodund;
E chors siatonta dus ins admirava,
Plazzai entuorn sin il rudi profund.
- 1830 Suls trentasis clutgers la tuor pli gronda
S'alzav' amiez cun fatscha terlichonta.
- Sil spitg in evla gronda mervegliusa
Mirava suls tetgals, tuts sularai;
Clutgers mussavan crappa preziosa
- 1835 E culla crusch tuts eran coronai;
Sut il raviul amiez el sanctuari
Er il cristagl el bi reliquiari.
- Bia tschantaners quei tempel splendorava
Als pievels pietus digl occident;
Svanid'ei uss la tuor, cun porta, sava,
Portada cun il Gral egl orient:
- 1840 Ils pievels emblidavan lur clamada,
E biars han pers tiel paradis l'intrada.
- Mo tgi che salv' il niebel desideri,
Aunc ussa po il sogn cristagl anflar,
E quel ch'adura siu profund misteri,
Perpetna giuventetgna po salvar:
- 1845 Il sogn cristagl da tschiel tier el s'enclina
Cul prezios regal d'amur divina.
- 1850 Il Lanzelet prepara siu instrument sonor,
Che fa tras Terpsichora flurir il bien humor.
Castials el enconuscha en Rezia numerus,
Las portas ein aviartas al trubadur famus.
- 1855 Tier el uss vegn la roda de far sclarir talents,
Ed el cun siu trianghel gartegia bials accents.

Ils dus anials.

Jeu contel dad in niebel retg de Spagna.
En in de ses castials sin la campagna
Vesev' ins sper la porta dell'intrada
In vut cun fatscha clara, bein formada,

- 1860 In aughel orda marmel alv e fin,
Che deva il beinvegni a scadin.
- Bugen il retg vegn ord la capitala,
Ruaussa el casti leu in'uriala.
In di cun ses affons en compagnia
- 1865 Il retg stat sper il vut en casa sia:
Tgei ha el bein per mauns de far? —
El di: „Tgei vus saveis, nus lein mirar.“
- „Veseis, co gl' aughel ei carins e bials,
El det ad el lein metter oz anials!
El maun seniester cheu jeu mettel en
- 1870 Vid in fil seida quest ani d'argien,
Ed el maun dretg digl aughel nus pendein
Cadeina de metall e ferm ligiein
Gl'ani ded aur, che penda lundervi: —
- 1875 Tgei muntan quels anials, qual di a mi?“
- Il giuven prenci sil moment declara:
„Anials ins porta per enzenna cara
Dell'amicizia, che las olmas ligia.“
„Endretg, rispund' il retg. Pli bia fadigia
- 1880 Ei drova d'explicar la differenza
Dils dus anials. Tgi ha l'intelligenza?“
- Cheu la princessa, feglia, explichescha:
„Jeu sai, tgei mintg' ani signifcescha:
Gl'ani d'argen, che penda mo vid fil,
- 1885 Vul dir carezia, ch'ha siu domicil
Sin tiara denter fleivels cors humans,
Carezia tgunsch rumpeivla els orcans.
- „Gl'ani ded aur, fermaus cun la cadeina,
Vul dir che Dieus, ch'ei la carezia pleina,
Nus tegni car sin moda nunrumpeivla
- 1890 Cun beinvulientscha ferma smisereivla.“ —
- Il retg ei bein cuntents dell'entelgentscha.
El porsch' il premi, pleins renconuschientscha:
Gl'ani d'argen al fegl de buna veglia,
- 1895 E quel ded aur a sia sabia feglia.

Tuts applaudeschian, laudan il giuven trubadur,
 Che conta dall' humana e da divin' amur,
 Cuntents per quella sera tuts van en bien ruaus.
 E l' auter di serimnan puspei per dar applaus
 1900 A las risdadas novas, che han aunc de vegnir
 Per nobla signeria el tscheiver divertir.

Il Victor siu uffeci capescha excellent;
 El trai la sort e legia fagend enconischent:
 Mariarta, la cambrera ha ussa de risdar;
 1905 Historias de Dombliasca e praulas de Surmir
 Maneivel de tschunconta sa ella raschunar.
 Ual sco i fuss de teisser las teilas ed urgir,
 Schmanond cun la manutta la tscheffa neu e vi,
 Ne sco de plagar launa filada sil cani.

Ilis dreis lufts.

1910 Giu en la Dombliasca, sur ina vischnaunca,
 En ina casetta giudem ina plaunca
 Stev' ina familia d' affons numerus;
 Il bab e la mumma, ils pigns, tuts munglus,
 Cun strusch vestgadira e pauc de ruer:
 1915 E meglia sort era buca de ver.

Sut casa la mumma mirava in di
 Squidussa sils orts dil vischin visavi.
 Cheu vegn in signur cun egliada perdita,
 El porta gasacca bein fatga, clar-verda.

1920 Quel di a la dunna: „Jeu portel a vus
 Daners detgavunda per tuts vos munglus,
 Persuenter mo quei che vus veis de purtar,
 Pér suenter siat onns vus stueis a mi dar.

L' ureidia dunnetta laschond surplidar,
 1925 Ha quei empermess cun pauc patertgar:
 Ell' era ge stad' en curtin e teneva^m_i
 El tschos empau pumma, giun plaun che schascheva.

Agl um ella ha raquintau il schabetg,
 E quel po aunc rir sur il fatg e handlètg.
 1930 Pli tard ei ha dau en la casa gleut nova,

- Il bab ha pustau per il pop quei che drova.
In vegl eremit els han priu per padrin,
Madretscha la grova el casti leu vischin.
- 1935 Igl jester en verd ei la sera vegnius —
Il bab ha mirau sil signur, stuius;
Muneida ded aur el sin meisa ha mess,
Cun dir, ch'el tuorni pil mat empermess,
Per suenter siat onns. — Ed ils tups geniturs
Per uss han entschiet a ver en lur errurs. —
- 1940 Quei fatg els han al padrin raquintau.
Il bien eremit ha els bein consolau:
„Mirei miu figliol cun quitaun d'educar,
E suenter tschun onns vi dir, co spindrar
Il mat da quei schani. Menei el tier mei!“
- 1945 Ed els ruasseivels ein stai lu cun quei. —
- Al buob il padrin ha de leger mussau.
In cudisch fetg vegl gl'eremit gli ha dau.
E mond ils siat onns pil figliol alla fin,
Commonda cun detschartadat il padrin:
- 1950 „Cheu vesas las vias, che fan ina crusch!
Leu mira el cudisch e legia sut vusch —
E volva sur tut buc l'egliada naven,
Sch'ei dess era caussas d'udir de sterment.“
- 1955 Cul cudisch, ligiaus en cun pial burgameina,
Schi vegls sco Matusala, ussa semeina
Il buob tier quei liug e de leger festgina —
Mo ussa entscheiv' il barlott tut en ina —
El auda cantond e sunond e saltond —
E per in moment el emblid' il scommond,
- 1960 Ed ha la disgrazia d'alzar si'egliada —
Mo enaquella cun greffla sentgada
In tschess dils pli fermes il buobet ha tschaffau
E lunsch si en l'aria alpina portau. —
- 1965 Mo ferm il mattet enten maun ha teniu
Siu cudisch custeivel e traso legiu;
Per sia ventira! Pertgei igl utschi
Ha buca ditg suenter stoviu calar si

De sbatter las alas. Il buob ei curdans
Sigl ault dil quolm Gielgia, dal tschess liberaus. —

- 1970 En l'alp leu vivevan treis bunas uldaunas,
Prendend per vivonda izuns e puaunas.
Lur habitaziun er' in magnific casti,
Palaz de cristagl cun bia tuors en rudi,
Cun tetgs e cornischs de colur dils glatschers,
- 1975 Bandieras sco nibels sisum ils clutgers.
Cun bunas uldaunas vivius ei bials dis
Il mat, che plaunsiu ha sentiu il barbis,
Carschend neunavon ord la pial giuvenila.
Ed ina uldauna, la giuvna gentila,
- 1980 Mirava sin el cun egliada carina,
Al mat la plascheva sco ina regina.
Las nozzas duevan en quort suondar.
Il mat aunc voleva avon visitar
Ses vegls geniturs, il padrin, la madretscha.
- 1985 La spusa en det in ani agli squetscha:
In crap fetg custeivel terlischa lient,
E tier il commiau explichesch' ella, schend:
„Quei crap, cu ti volvas viers mei, stoi vegnir,
Mo volva il crap mo en cass ch' ei fa pir!“
- 1990 Tut leds dil regal ei il giuven vegnius
A casa tiels ses. In di eis el ius
Tier sia madretscha sil crest dil castell,
Che ha la figura diu ferm rundell;
En stortas la via adault ei menada,
- 1995 Ses pass fan canera giun plaun sin sulada;
El va tras las portas dadora els mirs;
Che fan il casti dad attaccas segirs,
Encunter il foss el diregia ses pass,
Sin punt vid cadeinas laschada a bass,
- 2000 El va tras igl arc suravi tier l'entrada,
Schiglioc difficila en gronda alzada.
Tier sia madretscha entrescha il mat,
En la caminada, cusend ella stat.
Ed ella ei fetg curteseivla cun el
- 2005 E muossa las parts e las varts dil castell.

- Ed ella al giuven sco per biamau
 Less dar de sia atgna feglietta il maun,
 Schege che quel porta en det in ani,
 E po buca star per pli ditg el casti.
- 2010 Cheu senza datgar il commond della spusa
 Gl'ani volv' il spus sin la vart prigulusa:
 L'uldauna ei senza retard comparida,
 Schi biala sco ina gielgetta flurida:
 Mo senza basegns or'egl jester sforzada,
- 2015 L'uldauna smanatscha cul det, sco vilada.
 Sin quei omisdus ein semess sin viadi,
 Per ir sin il Gielgia, el bi segneradi. —
- La sera albiert els han priu el hospeci;
 La mala uldauna la notg per capreci
- 2020 Ha tratg igl ani ord il det a siu spus,
 Ei lura svanida, laschond tut confus
 Il giuven persuls en la casa d'ustria.
 Mo quel la damaun cun curascha sin via
 Semetta per ir tier siu quolm de ventira.
- 2025 La via endriesch' el. Risposta segira,
 Negin che vul dar sur de tala montogna,
 Ed aunc bia meins sur sia compogna. —
- Fetg stanchels el ei arrivaus ina sera
 En in uaul spess de comparsa stgir-nera;
- 2030 Faletga fetg aulta e lenna derschida
 E blocca de crappa cun mescal vestgida
 El vesa von el egl uaul profund —
 El stat 'suspirond sco in trest vagabund,
 La senda seperda e cala el stretg;
- 2035 El astga buc ir mo sin bien gartetg. —
- Sil plat dina cuscha el sesa bargend —
 Denton vegn in um en in spert moviment
 Neutier a buffond; el sto esser schi vegls,
 Sco buglia e paun. Penetronts ein segs egls.
- 2040 „Tgei bragias, miu mat?“ el di cun curtesia;
 „Jeu mondel sil Gielgia, mo hai pers la via.
 Treis giuvnas fluralvas enquer'jeu leu si
 Sil quolm sco cristagl ellas han lur casti.“

2045 „Da lunsch aunc ti eis. Quei scalfin cheu ti has,
 Treis uras ti vas mintga pass che ti fas!
 Jeu sun l'aura sut.“ —

Quel entscheiv' a sufflar,
 Il mat cul scalfin — va sco de sgolar —
 Treis uras pli lunsch viaden egl uaul,
 Portaus uss tut auter pli bein, che pli baul.

2050 Tier ina taunatscha vegn il viandont,
 E vesa sil mescal in vegl habitont,
 In grisch sco la crappa, de gronda statura:
 Quel di semenond: „Jeu sun il luft sura!

2055 Jeu sai, tgei ti vul e pos era gidar;
 Pren questa capiala! Cun quella sefar
 Ti pos nunveseivels.“ Cun engraziament
 La miraculosa capiala prendend,
 Il giuven s'avonza portaus dal luft sura
 Treis uras tut senza scadina malura:

2060 Il vegl ha sufflau vehement dalla tauna,
 Cun gaultas compleinas sco ina curtauna.

Aunc ussa il quolm era buca de ver,
 Pilver ins stoveva al mat condoler.

2065 In auter gidonter el ha survegniu;
 En ina vallatscha in um el ha viu,
 In ferm campinn cun la barba starschlida,
 Cun bera sin tgau anavos rebattida.

Cheu di il gigant cun dar in giap:
 Quei che ti enqueras ei sur la preit crap.

2070 Ne auras de sura, ne auras de sut
 Tei aulzan si leu; jeu persuls cheu pos tut.
 Miu num ei: „Favugn“. E negina dustonza
 Retegn mi' attacca en ina fermonza.

2075 Retscheiva quei fest e dai ina smanada,
 E spert si sur crap ti pos far la sgolada!“

Il giuven ha dau al favugn suatientscha,
 Ha dau cun il fest de schi rara carschientscha,
 E sco de far nuot si suren eis el staus —
 El mira entuorn, tut cuntents e beaus. —

- 2080 E buca dalunsch il casti ded uldaunas
 El vesa leu nua che sontgas fontaunas,
 Naschidas d'aveinas profundas alpinas,
 En legras cascadas bandunau lur tginas.
 E musicas auda il mat el palaz,
- 2085 Cun legher saltar e snueivel solaz. —
 La miraculosa capiala el metta
 Sin tgau e serenda tier sia spusetta,
 Che ha cun in auter las nozzas temprau,
 E sesa a meisa e maglia barsau. —
- 2090 Nies mat nunveseivel bufatg va vitier
 E stat buca maufers e tonsch'el taglier;
 Las tratgas el maglia naven alla spusa,
 Che quella d'anguoschas vegn tut confusa.
 La giuvna bandun' il giantar e camina
- 2095 E suenter tier ella va el cun furtina
 En combra e metta giud tgau la capiala,
 Stat vivs e veseivels avon sia biala. —
 La veglia carezia ha victorisau;
 E mond tiels cambrers ella ha domandau:
- 2100 „Per persa la clav de pli baul jeu tenevel,
 Ed ina clav nova fatg far jeu havevel:
 Mo ussa l'emprema a mauns ei vegnida —
 Schei, quala meretta la meglera cuida?“
 „La veglia!“ han tuts ils cambrers respondi.
- 2105 Las nozzas cul spus digl empren han finiu. —
 Sun stad'a survir el casti de cristagl,
 Mo suenter in buff dil favugn a cavagl
 Ha mei giud il Gielgia portau en termagl. — —
 „Oreifer!“ cloma Gada, „Mariarta ti sas dir.
- 2110 Nus duas, trasportadas dals suffels ord Surmir,
 Lein ir aunc ina gada en nossa cara vall,
 Mirar sur Marmorera el grep miu liug natal.
 E ti, cara cambrera, ch' eis stada a survir
 Sco i para en l'altezia dil magnific palaz
- 2115 Has nossa redunonza legrau cun bien solaz. — —
 L'entira compagnia sepeina uss d'udir
 Il Martinut ch'entscheiva l'istoria senza rir;

Ad el en fatgs de catscha negin ei aduals,
 Il catschadur raquenta dal retg dils animals,
 2120 Dagl uors en ina tauna, che ha tratg si in mat,
 E numna las bravuras e la robustadat
 Dil grond herox selvadi, en Rezia renomaus,
 Ch'ei spel schuldau sogn Gieri el uoppen maligiaus.

Il fegl digl uors.

2125 El meins de Fenadur in pur segava,
 Ed ils canvaus la dunna enzardava:
 E bab e mumma vevan priu sil prau
 Lur pop cun els e sin in blah tschentaun
 Leu sut in fraissen en la frestg'umbriva
 El plaun sisum la prada solegliva.

2130 Quei fuv a Salums sper igl uaul,
 Che serasava aunc pli lunsch pli baul,
 Naven da Lags entochen Flem e Trin,
 Gl' uaul, ch'ei staus pil pur pauc bien vischin.

2135 Davos il fraissen neu igl uors quei di
 Vegn spiunond e ves' il pop schi bi:
 El tschaffa quel en bucca tut en ina,
 Encunter la Valtschurta el camina. —

2140 Havend ils geniturs fatg lur lavur,
 Els tuornan si tiel fraissen tiel pop lur,
 Ed anflan leu mo il batlini vit —
 La mumma dat in griu — in tribel git.

2145 „Igl uors ha priu nies pign“, il bab suspira,
 Ed adumbatten sin tuts mauns el mira.
 Sco in'utschalla, da ses pigns privada,
 La mumma quor'entuorn en la contrada.

2150 Igl uors cul pop ha buca fatg mitgiert:
 Na, cun in tschaffen ha el dau albiert
 En tauna siu il mescal al pignet.
 Bargev' el dalla fom en siu letget,
 Porschev' el da siu latg sco nuorsas fau
 Culs agens tschuts, che vid igl iver van.

Tschun onns aschia ein vergai en tauna,
 Il buob mussav' en fatscha colur sauna.

- 2155 Vergaus quei temps, igl uors va o in di
 Cul pign vitier in pegn e di agli:
 „Emprova de trer o quei best, sch'ti pos!“
 Mo quei va buc. Igl uors tuorn'anavos
 En tauna schend: „Sai tei aunc buc zavrar.
 La forza enzacu ti stos mussar.“
- 2160 Igl uors danovamein lai ir tschun onns,
 Il mat ei daventaus pli ferm e grounds.
 El ha merveglias de mitschar ord taunas,
 El va entuorn ad encurrend puanas,
 El teidla sin ils cloms dils animals
- 2165 E mir'encunter tschiel sils nibels bials.
- Igl uors pertgira bein siu bien scolar,
 E di ad el in di, ded empruar
 Danovamein la giuvna forza sia:
 Mo ferm el tratsch il pegn ei tuttavia,
- 2170 Il giuven adumbatten trai pil best
 E mira sin igl uors cun egl tut trest.
- Igl uors marmugna culla vusch profunda:
 „Miu buob, ti has aunc buc tetau avunda.“
- 2175 E vinavon tschun onns il mat dagl iver
 Dell'uorsa sto en quella tauna viver.
- Carschius dal tut, robusts ei daventaus
 Il giuven rés, selvadis e stampaus,
 Cun spatlas ladas e pussenta bratscha
 Cun ina bèra nera sur la fatscha.
- 2180 Il fegl digl uors embratscha uss il pegn,
 E fetga pei e dat si ferm in sgrégn:
 „Ho, hub!“ Ei dat el tratsch in scarp sgarscheivel,
 E sia possa muoss'igl um snueivel —
 Si ord la crappa cun ragisch e tut
- 2185 El trai il pegn cun gibel resolut.
- Igl uors de quei cuntents po selegrar:
 „A casa tia, sas ti uss turnar!“
 Il giuven tschaff'il pegn cun sia braunca
 E va en direzziun de la vischnaunca.

- 2190 El vegn tiels ses, domonda de magliar,
La mumma mira, sa ca tgei tertgar.
La veglia pren giud il pane in paun,
Mo quel cul pegn fa dar tuts pauns giun plaun.
El maglia tuts e lai vanzar zun nuot,
- 2195 E giun tschaler el passa tier la buot,
E beiba ton, ch'ei pauc lien pli vonza —
La mumma dat ad el la declaronza,
Ch'in magliadrin aschi'ed aunc bueder,
Ei detti ni el niev ni el temps veder. —
- 2200 Perquei ord casa va il fegl, vilaus;
E sin la pezza eis el caminaus
La possa sereghegli' en el pussent
E metta sia gnarv' en movimént.
El tema nuot las spundas de lavinias,
- 2205 Vulend satieuer oz las selvischinas;
El auda co ils lufts ded alp sescognan,
El va leu nua ch' ils camutschs remognan.
Sil fil de las montognas il gigant
S'avonza cun in pass stendiu pressant.
- 2210 En in valla el ha lu suatiu
In tschuppel capricorns e quels sturniu.
Cul buordi grev tuorn'el ord la montogna
A sia mumma fa el quel a mogna,
Bettend la carga en dagl esch cuschina:
- 2215 „Prendei cheu quella carn de selvischina
Per quei tec paun e vin, ch'jeu hai retschiert —
Jeu fetschel da bugen negin entiert!“
Per esser malvesius en casa sia,
Il fegl digl uors pren suta peis la via,
- 2220 E va egl jester per mussar fermezia
En caussas, che ad auters fan spir sguesia. —
In pur pladescha quel per siu fumejl:
El drov' in ferm sil funds ed en nuegl.
E tgei pagaglia ha quei ferm voliu? —
- 2225 El ha dal pur lubientscha pretendiu
D'astgar smanar sin el mo ina frida. —
Mo al patrun la ricla ei vegnida,

- Vesend, tgei possa quei compogn haveva.
Ed il patrun remiedi encurreva
- 2230 De metter ord ils peis il tribel schani:
„Va giu gl'uffiern, fumegl, tiel capitani
E ses gidonters e fai dar la frina,
Ch'els han da mei gia miult! Dat ei carplina,
Sche buca spargna pugs! Cheu ein ils sacs!“
- 2235 Il fegl digl uors risvolva or ils pacs:
„Quei ei satgets e buca sacs!“ Dus bos
Sturnesch'el, mond vi el nuegl davos,
E tila giu ils tgirs e fa in sac,
Cusend cun trau, ch'el sieua tut in smac.
- 2240 Cul sac curom el va giu el mulin,
E dils demunis tema el buc in. —
„Dei en quei sac la frina dil patrun!“
„Va per tiu fatg, ti uors, curios lapun!“
„Dei neu la frina, digel jeu a vus!“
- 2245 „Va ord ils peis, ti schani mutschignus!“
E nies fumegl segli' en al directur
Cun gretta d'uors e fridas de snavur,
El messla sin quels muliners futi,
Ch'els han che trembla igl entir tschurvi.
- 2250 Bugen els dattan al fumegl la frina,
Ch'els metschien mo da tema e furtina.
La sera cun siu sac-curom bein plein
Retuorna il fumegl tut saunamein.
Encunter il patrun el selamenta:
- 2255 „Quels muliners, quei ei sfarfatga schenta!
Vies graun de moler dei in'otra gada,
Zanua pli datier. Quei ei bargada!“
- Il pur in auter di puspei termetta
Siu schani tier la schenta smaladetta,
- 2260 Daners per far leu empristar. El quetta —
Quei va pli vess. Quei cuost'ad el la veta!
Il fegl digl uors fa puspei obedientscha,
Va egl uffiern de buna regordientscha,

- 2265 E dals demunis, in emprest pretenda
 Per siu patrun, che va sin schliata senda.
 Ils gianters han da tschella ga aunc nodas
 E sentan las dolurs de fridas stodas
 E vulan buc danovamein riscar
 Cun quei selvadi de haver de far:
- 2270 Els dattan tonts daners sco el garegia.
 El porta quels a siu patrun cun breigia.
 Vesend la massa, quel survegn sgarschur. —
 Ed il fumegl ei üss unfis dil pur.
 Essend, igl onn quei di grad alla fin,
 2275 Finesch'el siu survetsch sil dretg termin:
 El dat la frid' al maluardau patrun,
 Ch'el sgola siat dis lunsch — in grond tschancun!
 Igl um cul pegn — quei er' in de tschels onns
 Encunter quel — nus essan sco affons. — —
- 2280 Massera Gada muossa al Heiric, siu mariu,
 Ded allegrar il segner cun in raquint pulpiu;
 Il vegl schuldau raschuna zatgei, che va a prau:
 El ei sil munt sogn Gieri minister ed ugau.
 Dal mazzadrags el resda tiel giuncher sevolvend,
 2285 La praula commuentonta, ch'el ha aunc endament.

Il mazza drags.

- La feglia dil retg ei vegnida a mauns
 Als drags, che laghegian sin ils carstgauns;
 Treis bestias havevan lur habitaziun
 Giufuns ina tauna en in cantun.
- 2290 Ed en la stgiraglia els tementavan
 La paupra dunschala, ch'els pertgiravan.
 Treis giuvens in di dad in plaun ora
 Ein in a cavagl sesalzond l'aurora
 Per encurrir la dunschala dil retg,
 2295 Che fuva svanida aschi anetg.
 Cun ditg encurrir vi e neu han ils mats
 La rusna anflau ed il vau dils pirats
 Amiez in uaul, en in liug de suavur,
 Osum las ruinas, che fan sgarschur.

- 2300 Profunda pareva la tauna snueivla,
 Con paupra la matta en cheu sventireivla!
 Il giuven dils mats era fetg curaschus,
 In svelt cavalier, bein carschius, iuschignus.
- 2305 Quel di als dus auters: „Vuleies ligiar
 Mei vid ina suga e schar selischnar
 Bufatg giuaden tras il vau della tauna.
 Spitgei mei denton sper la rusu' umbrivauna,
 Entochen ch'jeu dun in'enzenna bein clara,
 Ch'jeu vegli turnar dal ravugl della tiara!“
- 2310 Ils ses camerats han quei empermess,
 Ed en dubitonza agurau bien success.
 La suga entuorn il siu pez, va il mat
 Sur greppa giu en la profunditat.
- 2315 Ord ina sfendaglia vegu giu empau clar:
 Ed en in encarden el po observar
 La giuvna raffada, aunc viva e sauna,
 Che sesa e bragia sil mescal en tauna.
- 2320 Ell' ha ils cavels dal dies giu spatitschai,
 Ils egls ein cotschni e zun fetg tribulai;
 La biala princessa spert leva sin peis;
 Vesend il bien mat descendend aschi teis,
 Di ella: „O bien cavalier, cheu vegnis
 El prighel pli grond, ch'enzacu en vos dis!
 Treis drags habiteschan en quei uffiern,
- 2325 Armai cun grefflas, cun cua e tgiern.“
- Mo nuotatonmeins il schuldau trai la spada:
 „Jeu vi, che vus seigies dals drags liberada!“
- 2330 En in genà ei il drag comparius
 Neu ord il camon, nu ch'el era schaschius;
 El ei sco la notg aschi ners de mirar,
 Sin quater combunas el sa seruschnar,
 El mira cun egls camegionts e punschents;
 La bucca snueivla ei plena da dents;
 El arva la gula per morder il mat,
- 2335 Quel aulza la spada d'itschal tiel combat.

- Cuu ina friduna ord tut sia possa
 El sfracca al biestg la cavazza ded ossa,
 Ch' il saung e tschurvi tussegau dil drag
 Giun plaun en in puoz formeschan in lag.
- 2340 La feglia dil retg ha de quei giu plascher. —
 Mo gia il secund inimitg ei de ver —
 In gagl cun dus tgaus, che sefor' ord la greppa
 E stenda las lieungas en l'aria steppa.
 Siu venter blut melen ei scufflentaus. —
- 2345 Il dies ei cun squamas surtratgs e curclaus.
 Quel dat de lavur al giuven guerrier,
 Las testas ein grossas e diras sco fier.
 Vonzei lu gartegia la spad' el culiez,
 Tschancuna il fil della veta permiez.
- 2350 La giuvna engrazia al mat valerus
 Mo quei che vegn ussa, ei bia pli stentus.
 Leu gia paregiaus ei il drag de siat tgaus,
 Che spida las flommas ed ei rabiaus;
 La tauna rampluna, sco sch' ella dess en,
- 2355 Tut a sgolatschond gl' inimitg de sterment
 Vegn dalla taun' ora cun furia termenta,
 Sdermeina la toppa e cua pussenta.
 Nies mat curaschus tier sogn Gieri suspira:
 El sieua sin fatscha e senta ealira.
- 2360 Schi ferm sco el po il spadun en la braunca
 El tegn e trai flad cun il pèz e la launca,
 Allura el seglia encunter al drag
 E dat giu pils tgaus, mintga frida in sfrac —
 Ch' ei squetra ord plagas in saung ner-brin:
- 2365 In tgau suenter l' auter sto ceder en fin,
 E dalla taun' ora va la sanganada,
 Victoria compleina ei cheu gudignada!
- La feglia spindrada embratsch' il schuldau
 E sco per engraziament meritau,
- 2370 Dat ella cun larmas agli ina véra
 E l' empermischun de carezia sincera.
 Bufatg en la tretscha vegn ella ligiada
 Per esser el liber sidora alzada.

- 2375 L'enzenna vegn dada dils dus camerats
De trer per la suga. E gleiti ils mats
Observan la fatscha carina e biala
De quella stupenta e nobla dunschala.
- 2380 Mo quels compogns cun squidonza el cor,
Favregian in plan aschi ner sco in mor:
De far ord ils peis lur amitg generus,
De trer per la suga in toc omisdus,
E lu de schar dar e roclar il mat
Anetgamein giu en la profunditat.
- 2385 Il giuven quei prighel denton ha sminau,
Havend in'uriala per muot el spitgau,
El ferma in blic enstagl de sesez:
Ils faulz camerats han tratg empau lez,
Anetg lu schau liber, ch'il blic ei turnaus
Dad in grugn a l'auter afuns e sfraccaus.
- 2390 Il cavalier stat en tauna tut trests,
Pertratga, co'l mund ei squiduss e malgests;
Ge megliers, savens ein ils bruts animals,
Bia megliers, ch'amitgs malfideivels rivals. —
- 2395 E propi! Beingleiti in' uolp vegl-grischa,
Entrescha tras ina sfendaglia grisch-mischa,
Dat nova speranza al mat cuglianau:
Mo peglia a mi per la cua, tiel vau
Jeu meinel segir tei zaco siedo!“
- 2400 Il giuven fa quei e mirei, pilvemo:
Scalem per scalem siedor dalla greppa
Ei metschan ord tauna tut tievia e steppa,
E vesan el liber la glisch benedida —
E l' uolp en las caglias silsuentar ei ida.
- 2405 D'oreifra luna il giuven ei ius,
Ed en il marcau de siu retg serendius.
En seida, vali de colurs las pli vivas
Tuts eran vestgi sin las plazzas festivas.
Nies giuven domonda en ina uustria,
Tgei munti la pompa, la rara legria:
- 2410 La feglia dil retg cun siu liberatur
Las nozzas ha oz cun tut quella splendor.“

- Il mat curaschus va dabot el casti
 E dat en cuschina a tuts il bien di.
 A mogna el ha de la lenna purtar,
 2415 Ed il cuschinier lubescha de star.
- Essend quel vonzei en stiva clamaus,
 Nies giuven ei staus aschi bein patertgaus,
 De metter gl'ani en la taun'aquistau
 Discus en la pasta, ch'il coch ha turschau.
- 2420 Gl'ani ei vegnius en la veschla pli biala:
 La coca sin meisa la spusa dunschala
 Ha priu sil taglier ed anflau igl ani —
 Ed ei da legria spert levada si. —
- „Tgi veis en cuschina?“ ha ell'emparau!
 2425 „In giuven, che ha de gidar domandau.“
 „Fagei comparer el!“ la spusa commonda.
 Ed il cavalier cun legria bein gronda
 Entresch'ed obtegn anavos siu ani:
 Ils dus faulzs amitgs pon star sco sturni,
 2430 E tremblan sco triembels. Els teman la mort.
- La feglia dil retg ha voliu per consort
 Siu dretg liberader e spus veritabel
 Il mat generus e guerrier admirabel.
- 2435 Ils faulz camerats ein vegni en perschun
 Ed aunc quella jamna cun dretga raschun
 Vid quater cavals ein vegni ligiai
 Avon il casti e vegni scarpai. — —
- La Mierta tschalerera, che sesa spel tgamin,
 Raguda la burnida sil crap scaldau vischin;
 2440 Il fem pulit sesaulza tschaffaus el mantel lad
 E passa si ed ora tral vau en libertat;
 Mo la calira resta en stiva culs burgheis,
 La cotgla cotschna scaulda a tuts ils mauns e peis.
- La Mierta tema buca de raquintar dadault,
 2445 Aunc ditg la lieuuga sia ei habla per in sault.

La matta senza bratscha.

En gasacca verda in signur
 Vegn in di e va vitier in pur.
 Gl'jester di tut curtesevlamein:

- „Gronds quitaus vus squetschan, jeu sai bein.
 2450 Mo tadlei! Jeu sai vus consolar;
 Tonts daners sco vus duvreis, vi dar;
 Suentèr dudisch onns stueis schar prender
 Vossa feglia, ch'jeu stoi lu pretender.
- E cuntents cun quei ei il ranver,
 2455 La rugliada aur el vesa cun plascher,
 Ch' il signur ras' ora silla meisa:
 In mantnn metall de gronda peisa.
 Sevolvend ord casa il signur,
 Ch' el ha peis cavagl, observ' il pur.
- 2460 Mo la sia matta bein carschida,
 Buna, pietusa ei vegnida. —
 Suentèr dudisch onns compar' il ner,
 L' empermissa vul el ad haver.
- Mo la giuvna era s'enzinnada
 2465 Culla sontga crusch e selavada.
 Gl' jester per la feglia sestellegia;
 Adumbatten ei denton la breigia.
- Quel en verd al bab ranver cusseglià:
 „Leva ella la damaun, merveglià,
 2470 Spert pitgei ad ella giu ils mauns,
 Che fan quell' enzenna dils cristgauns!“
- Strusch che tras las neblas rump' il di,
 Da siu letg la giuvna leva si —
 Fa la crusch cun il pertratg vid Diu,
 2475 Lava e scultresch' il tgau fluriu.
- Mo siu bab per tribla engurdientscha
 Fa quei act maltschec de turpegentscha,
 Cun sfraccar ad ella sia bratscha,
 Ch' ella sto bargir ed ei pupratscha.
 2480 Egl uaul la feglia vegn menada
 Vid in pegn cun in sughet ligiada.
- Ils utschals per ell' han compassiun,
 Rumpan agrad giu sin caglias lur canzun.
 Mo da prescha ord siu reginavel
 2485 Tier la maltractada vegn il giavel.

Da mervegl cun aua benedida,
 Oraziun e crusch seprovedida,
 Stat la giuvna vid il pegn segira:
 Quel en verd vegn buc tier sia mira.

- 2490 Alla catscha va quei di il mat
 Dil barun dils Plauns ed el combat
 Vegn el a cavagl leu demaneivel,
 Aud' in tun pliront e lamenteivel,
 Aufa la giuvnetta maltractada
- 2495 Vid la plonta cun siu dies ligiada.
 Ord la siala vegn il cavalier,
 Porta spindrament vegnend neutier,
 Taglia il sughet cun siu cunti
 Tuorna cun la matta el casti.
- 2500 Orasut las larmas quella ri
 Sil cavagl alzada viasi;
 Biala, de bien cor ei quella matta,
 E sin via fau els dus l'entschatta
 D' amicezia, che duei menar
- 2505 Els in di sco spus avon gl' altar.
 Nozzas han els fatg legreivlas, bunas;
 Mo in temps pli tard ei va o tunas,
 Che uiaras rumpien en la tiara.
 Il barun cun roscha militara
- 2510 Sto marschar pli lunsch tier la schuldada,
 Bandunar la dunna contristada.
 La baruna vegn lu en speronza,
 Dat la vet' a biala feghialonza:
 Viscals schumalius sco latg e vin,
- 2515 Cun egliets carins sco flurs de glin.
 Tiel mariu in mat cun la nuviala
 Vegn termess. Mo suenter in' uriala
 Il currier en in uaul gartegia,
 Nua ch' ina stria sestellegia,
- 2520 De midar entuorn la brev termessa
 Per vergugna della barunessa.
 Quella brev, dil tut sfalsificada,
 Legia il barun: la disgraziada

- Barunessa lagi stagl affons
 2525 Survegniu gatells, macorts e gronds.
 Il barun en scret als ses commonda:
 „Ord ils peis cun la vergugna gronda!“
 La signura sto naven fugir,
 Va culs pigns albiert per encurrir.
 2530 Ils utschals sin plontas fetg activs,
 Fan a mogn'ad ella lur ignivs.
 Silla fugia ella seit endira,
 Sch'ell' anfluss in aua ella mira.
 In laghet catt'ella ad agur —
 2535 E semetta giu culs pigns sigl ur.
 Bials termagls en l'aua fan litgivas;
 Sepplaccond la mumma sillas rivas,
 E buend dall'aua cun enclins:
 El lag croda in dils schumelins!
 2540 Cun ses stumbels ella tonsch'en l'aua,
 E quels creschan en quell'unda blaua,
 Ch'ella ha ses mauns entirs puspei,
 E gl'affon tschaff'ella pei a pei!
 La baruna mir'uss consolada
 2545 Leu entuorn e ves'en la contrada
 Sin in tgiembel in casti stupent,
 Per la tiara in bi ornament.
 Ella passa si per la tessaglia
 Tier la tschenta ferma de miraglia,
 2550 Che protegia or dentuorn l'entrada
 Cun enqual tuoretta bein plazzada.
 Tras la port'aviarta dil rempar
 En l'emprema cuort po ell'entrar;
 Sil maun dretg sto ella denter mirs
 2555 S'avanzar tier loghens pli segirs.
 Puspei vegn in esch fortificau,
 Tras arviuls mein'endadens il vau,
 Ed il garter fier, che siar'il pass,
 Ord la tuor laschans schiglioc a bass,
 2560 Oz vid las cadeinas ei alzaus
 Si en la turrera e fermaus.

- 2565 Leu tras endadens va la signura,
 Vesa ina cuort interiura
 Dalla tuor pli aulta schurmigiada,
 Aufa era en la cantunada
 In baghetg a parti cun tgamin
 Cun fenestras de fin origin.
- 2570 La signura en la cuort interna
 Trai si aua or de la cisterna,
 Va culs pops bufatg lu si per scala
 Tiel lautget de lenn e lu en sala.
 Tut aviart'ei combr'e tgaminada,
 En la stiva dat la solegliada,
 El balcon ruaussa la signura,
 2575 Mira, spetga, bragia aunc allura,
 Aufa tut pinau quei ch'ella drova,
 Mo negina glieut che cheu semova.
- 2580 Il barun lu tuorna ord' l'uiara;
 Suenten la consorta el empiara,
 Senta ricla digl entiert commess
 E far bien persuenter el vuless.
 Cun ses cavaliers ad encurrir
 Va el lunsch tras igl itschies entir.
- 2585 El casti els anflan la baruna
 Cun ils schumelins de buna luna;
 Seleground da cor en giubilo
 Vegnan els leu puspei giu ado.
- 2590 Mond a casa dat aunc in'egliada
 La barun'entuorn en la contrada —
 Per mirar sil crest quei rar casti:
 Mo nuot auter leu ei vesan pli
 Ch' in spinatsch, carschius si ord il tratsch. — —
- 2595 Lucia de Pultengia, naschida de Canal,
 Ha de risdar historias in dun tut special,
 Culs mauns e cun egliadas sa ella illustrar
 Ils plaid de la faviala, ch'ins po mai emblidar;
 Co l'ond'ei de comparsa ti vul forsa saver?
 Vegnida sin visetta, ell'ei vestgid' en ner.

Mo alva ei la fatscha, pallida de mirar,
 2600 Sco neiv il Matg vanzada el fiep ded in euglar.
 E de Tujetsch la dunna ha priu el spert avon
 De raquintar da quella, che steva sut in vonn.

La schenderletga sut il vonn.

Els plauns leu nua ch' ils dus Reins alpius
 Ensemen van a bratsch sco frars vischins,
 2605 Leu en in vitg cun bia curtins ed èrs
 Vivevan bia signurs e purs, parlars.

Ed ina dunna er' ei leu d'anflar,
 Che veva treis mattauns de guvernar.
 La giuvna dalla mumma malvesida,
 2610 Schege perderta, fuva maltenida.
 Il de mitgiert stovev' ell' en cuschina
 Persula far e sospirar adina.
 Maner stueva ella sut in vonn —
 Ei era de star mal per quei affon. —
 2615 Las autras vevan bien e bialaveta
 E sefittavan brav per far paretta.

In di la schenderletga maltractada
 Sper sia fueina siat fetg contristada,
 E mira giu sil tratsch sper il furnell',
 2620 Havend cavau la tschendra orda quell,
 Ell' anfla leu in vau sco in tunnell,
 Che va el tratsch. Ed ella va sil stell
 Sin plirs scalems in toc giu per la scala
 E vegn en ina pintga clara sala,
 2625 Leu sesa ina femna sper la fueina,
 Ell' ei de fatscha passa, mo sereina.

La matta stat surprida, temeletga:
 „Mo buca tema, paupra schenderletga!“
 Di cheu la femna. Jeu hai preparau
 2630 Per tei da seida in vestgin biblau,
 Cun steilas d'aur cusidas bein lient.
 Cu tias soras van en ornament
 A biala stiva tiel signur barun,
 Retuorna cheu, jeu dun a ti caschun

- 2635 De prender part dil bi divertiment,
Ti deias era ver tiu legherment!“
- Sul vitg sesaulza il casti sil crest,
Ed il barun vul far in giug honest,
Per allegrar siu feagl, ch'ei returnaus.
- 2640 Il scheiver el casti vegn preparaus.
Leutier ein euvidadas las giuvnettas,
Ils sunadurs cun gegias, clarinettas
Comparan el casti ed intoneschan
Ils instruments, ch'ensemen s'accordeschan.
- 2645 La schenderletga vesa gia pinadas
Las soras per quei giug seluschardadas.
- E suondond gl'avis della veglietta
Sut il furnell passond giu per scaletta,
Vegn ell'en stiva sut gl'arviul zuppada
- 2650 Da sia protectura bein fittada.
Cul bi vestgiu de steilas provedida,
Ell'ei en biala stiva comparida,
Da tuts presents vegn ella admirada,
Dals giunchers biars ludada e tschercada.
- 2655 Havend saltau treis cul feagl dil barun,
Tenor avis enquer'ella caschun
De seretrer dal giug, e mond a casa,
Fa ella la lavur de fumitgasa,
Perversa las pluscheinas en cuschina,
- 2660 E fa termagls e tschontscha cun mintgina.
In temps pli tard gliei puspei veta viva
El palas dil barun e biala stiva.
La schenderletga vesa mond las soras,
Ed ella passa gin tras quellas foras
- 2665 Tier sia protectura beinvulenta:
Quell'ha pinau mundur'aunc pli stupenta:
In vestgiu blau cun si la biala glina;
La schenderletga tuorna sin cuschina
E va modestamein cugl ornament
- 2670 En stiva biala dil divertiment.
Neu dal cantun dils sunadurs activs
Arrivan suns harmonius e vivs.
Cul feagl barun va ella puspei treis,
Sin ella miran tuts ils leds burgheis.

- 2675 'Tenor commond denton la schenderletga
 Untgescha gleiti, buca senza fetga,
 Retuorna alla veglia siu vestgiu
 E stat sco cuschaniera spel burniu:
 La notg sto ella sut il vonn dormir,
 2680 Il di luvrar cun larmas e survir.
 Aunc ina tiarza gada eis ei stau,
 Ch'ei vegn sil crest-casti sunau, saltau.
 Las nauschas soras van leu da buu'ura,
 La schenderletga tier la protectura
 2685 Descenda tras siu vau misterius,
 Survegn in mantel aunc pli maiestus:
 In vestgiu blau, cun si il bi solegl
 Cusius cun fils ded aur sil fin bategl,
 Leutier aunc terlischonts e bials scalfins,
 2690 Ch'ei dat d'anflar zanua aschi fins.
 La schenderletga va tiel legherment,
 Las melodias han oreifer bi accent;
 Sil puffet emplunai ein biscutins,
 En ils boccal fan spema nobels vius.
 2695 Il pievel legher lai plascher schambuus,
 E denteren resunan las canzuns.
 Cul fegl barun danovamein saltar
 Sto nossa schenderletga, d'admirar.
 Sco tschellas ga vul ella lu denton
 2700 Spert seretrer tier siu furnell e vonn.
 Il fegl barun va suentar la regina,
 Pli bial'ei quella leu che finadina:
 La giuvna en la fugia silla scala
 Sto perder in scalfin en la caniala.
 2705 Cun in scalfin a casa mo mitschada,
 Vegu ella dalla veglia avisada,
 Ch'il fegl barun enqueri sco per spusa
 La matta en mondura schi pompusa.
 Tras la pantoffa el casti restada,
 2710 La schenderletga ei veguid'anflada:
 Pertgei curriers ein i per empruar
 Tgeinina dellas giuvnas sappi star
 Cul pei endretg en quei scalfin anflau —
 Tier quella matta eis ei gartigiau.

- 2715 La spusa cul vestgiu solegl ei ida
 Da sia protectura instruida
 Sil crest casti e stada ventireivla —
 E la historia para fetg carteivla.
- La cuschaniera Tina vestgida tut en ner,
 2720 Sin tgau la schlappa muotta, retscheiv' il condoler
 De tut la compagnia. Amiez il legherment
 Sia malencurada als hosps fa endament
 La vanadat mundana, la fin de nossa sort,
 Mesjamna della tschendra e la passiun e mort.
- 2725 La vieua resignada denton ha in confiart,
 Siu Victor vegn tier ella e di cul scret aviart:
 „Mirei, o cara mumma, ei tucca uss a vus!“
 La Tina di l' historia dil tgaper dolorus.

Il tgaper.

- Si el caviertg ded in grepatsch spuretg
 2730 In cavalier havev' igniv e letg:
 La preit, che varga o formav' il tetg,
 Il mir encunter construius sidretg
 Sco quarta preit serrava vi la tauna.
 Sur il grepault ei deva flurs-striauna:
 2735 E vid las preits carscheva fegliadella.
 Il trutg tier quella nauscha citadella
 Fetg malmaneivels, fuva prigus:
 Mo vid clavellas siu il grugn grippus
 Podev' ins arrivar el cuvel ault,
 2740 Che semussava sur il teis uaul.
 Ord in' aveina de quei grep nascheva
 La buola, che per il basegus tonscheva.
- In cavalier en nossa vischinonza
 En temps antics vivev' en tal' ustonza.
 2745 Segirs bein er' el en quell' aulta grotta —
 Mo siu vestgiu haveva enqual scrotta,
 E buca ditg tonscheva la vivonda,
 Pertgei el vev' en in' uara gronda
 Spers sia rauba tutta en malura
 2750 E stev' en prighel sez ded ir sutsura.

- Mo ina feglia veva quei signur,
 E quella era gronda, biala flur.
 Las vestas eran sco la cresta tgiet,
 Carschev'ell'er'en quei refugi schliet.
 2755 Savess il bab per ell' in spus anflar,
 In reh, pudess el forsa sesalvar.
- In di tut trests encunter Uors el mava
 E sia paupradat el deplorava.
 El auda tras la selva leu passond
 2760 Il clom din tgaper giud in ruver grond:
 „La feglia port'a mi, sche sas ti ver
 Ton aur, sco i plai ed en ruaus guder;
 Schiglioc malur'a ti!“ Il bab, surprius
 Da tema, ei tiel tgaper comparius
 2765 Beingleiti culla matta. Cun plascher
 Di giud il ruver grond il tgaper ner:
 „Vegni cun mei en miu casti stupent,
 Jeu sundel staus in cavalier pussent,
 Mo en in tgaper uss jeu sun midaus
 2770 Entras malart ded ina nauscha stria,
 Ch'ei ida entraviers sur mia via —
 E sai pilver vegnir deliberaus
 Mo tras las vossas larmas pietusas,
 Vegni, jeu mussel caussas mervegliusas!“
- 2775 Il tgaper sgol' e dat la direcziun,
 La giuvna va, schege en confusiun,
 Da la vallada giu va il viadi
 Tras enqual plaun e vitg e vischinadi;
 La matta vesa numerus castials,
 2780 Che miran giu segirs sin vitgs e vals:
 Montalt, Carniec e Castelberg, Castrisch,
 Ed ella va cul tgaper, cul giavisch,
 De gudignar tras igl utschi ventira;
 E sut la Selva vegn ell'en planira,
 2785 Va en Domliasca tiel curtin de pumma,
 Admira novas tuors sin crest e tuma:
 Rietberg, Tagstein e Fürstenburg, Canova,
 Ed il davos la giuvna fa emprova
 Ded ir sil grep Realta sur Tusaun
 2890 Portond la libertat ad in carstgaun.

- La preit ei teissa, fa empau sterment;
 Ei custa sforz de reiver si suren
 Finalmein vegn la giuvna sil grep plat
 E vesa veglias tuors en in quadrat;
 2795 Aviarts per cletg ei il rempart de mir
 Ed en la cuort dadens po ella ir.
- Giun plaun rebatta sut ils peis sulada,
 Tier la cistiarna va la stuncletada,
 E tilla la sadiala culla bratscha
 2800 E dosta seits e bogna sia fatscha —
 E sesa lu sigl ur mirond empau
 Entuorn el circuit fortificau.
- De ferma construcziun ein ils balfrids,
 Ligiada schai en ils cantuns solids
 2805 La crappa liunga bein encavegliada,
 Cun maula resistentia bein mirada.
 La vart d'attacca ha per defensiun
 Ses mirs armai, sulers de bastiun,
 Surora giu per fierer crappa, blocca
 2810 E dir agl attaccader enqual schnocca.
- La matta vegn dal tgaper avisada;
 „Mirei spel mir la scala libra lada!
 Mei el palas, prendeì leu in vaschi
 En la secund'alzada, serendi,
 2815 En la caplutta sper gl'altar sesei
 E larmas caudas el vischi spondei,
 Entochen ch'il cup lenu ei emplenius:
 Sa il cup plein sin mei vegnir derschius,
 Sun jeu da la malura liberaus;
 2820 Jeu roghel vus persuenter en tuts graus,
 Mo de turnar da scala giu, mirei
 De sponder nuot, schiglioc per nuot fuss ei!“ —
- Da scala teissa si va uss la feglia,
 De far, sco ordinau, ha buna veglia.
 2825 Las caudas larmas crodan el vaschi,
 Fan lag e creschan plaunsiu neu a si.
 La sera passa ella ord caplutta
 E tegu il cup tremblond en la manutta,

- Mo mond da scala giu, in pass falliu
 2830 Ei staus caschun, ch'ell'ha in ton spondiu.

 Il tgaper sgola neu tut trests cun grir:
 „Puspei stueis entscheiver a bargir!“

 La giuvna l'auter di, marvegl levada,
 Cu il solegl dat neu sin quell'alzada,
 2835 En la caplutta va e semurtira.
 Per survegnir bein plena la mesira.
 Mo el casti domina il striegn —
 Pertgei da scala giu cu ella vegn,
 Spond'ella in tschallat giu per la scala. —
 2840 Il tgaper di sin quei a la dunschala
 Cun brausla vusch: „Spondeis aunc ina gada,
 Ei mia sort fetg tresta, sventirada:
 Sco tgaper stoi jeu aunc tschien onns plirar!“

 Quei pren la matt'a cor cun sospirar,
 2845 E gl'auter di dall'alva tochen sera
 Fa ella pleins il cup cun tresta tschera,
 Serecommonda bein a sontga Gada
 Ed uss finalmein ei la fortunada --
 Arriva senza sponder giu da scala
 2850 E dersch'al tgaper giu per tgierp ed ala
 Custevlas larmas sco per medischina —
 Ed uss mirei! Il tgaper tut enina
 Semida en in giuven viscal mat,
 Il qual engrazia cun in betsch, ch'el dat.

 2855 A bratsch els van entuorn en il casti,
 Il cavalier ils scazzis arva si
 E zeivra o da quels in grond mantun:
 El vul tener endretg l'empermischun,
 Portar al bab de sia brava spusa
 2860 Pagaglia abuldonta generusa. —
 Il pauper cavalier en sia grotta
 Ha suenter mai purtau vestgiu cun scrotta.
 El ei aunc daventaus il possessur
 Dil munt sogn Gieri, in beinstont signur.

 2865 La brava feglia giu Tusaun a bratsch
 Va cun siu spus sigl ault e bi muntatsch. —

Il Heinrich dalla supia s'alzond vul aunc risdar,
Da quei igniv en greppa, che fa sesmervigliar:

* * *

- 2870 Has viu sur Uors la Foppa el grep quei ault igniv,
Il grond casti de Grotta sigl ur dil crap massiv?
Amiez il preciepci, che mira giu sil Rein,
Sil spazi, che varg'ora fetg inschigneivlamein
Sco in igniv ded evlas encunter il grep dir
Plazzad'ei la fortezia en liug dil tut segir.
- 2875 En temps sgarscheivels, tuorbels, per ver in tetg francau
In cavalier en greppa quels mirs ha baghegiau,
En duas treis alzadas, sul stermentus uaul,
Cun quater, tschun fenestras, che miran giu dagl ault.
- 2880 La grotta renomada ha gl'esch viers la damaun,
Entuorn in grugn l'intrada va vi mo plaun e plaun.
Sche la clavella rumpa, lais ti la suga dar,
Stos giu el preciepci, ti culla mort curdar. —
- 2885 Mo quei che culla forza selai buc aquistar,
Savens entras malezia po gl'inimitg disfar. —
In cavalier en grotta dad in vischin ei staus
Tier ina gasteria ord tauna carmelaus.
Duront ch'il gast seseva gentond cul faulz amitg,
El bandunau refugi ei ius igl inimitg,
Bettend lien las flommas, che han il lenn taccau,
- 2890 Palaunca, travs ed aissas dadens tut arsentau.
Mo returnoud ord grotta ils scrocs ein selischnai
E giu sul preciepci en mala mort curdai. — —
- Faviala fetg lingiera demuoss'il fin harmer;
Il Zipert staus egl jester risdond sa far parer,
- 2895 Sco sch'el, quei ch'el raquenta, cun agens egls vess viu,
E buca dalla lieunga ded auters mo empiriu.
Cun biala reverenza ensi enviers il tron
Entscheiva la risdada igl um vestgiu en ponn.

La princessa, che ha bugen stu bab sco il sal.

- Ei era in barun en nosssa tiara
- 2900 Cun treis mattauns. E quel in di empiara:
„O caras feglias, con bugen mei veis?
Schei en semeglias, sco vus manigieis!“

- La veglia a siu bab dabot declara:
„Sco en mes egls la popa glischa clara.“
- 2905 E la mesauna di cheu denter en:
Ual sco memezza jeu hai vus bugen.“
- La giuvna dat risposta cul verbal:
„Jeu carezeschel vus, o bab, sco sal,
Il qual dat allas spisas mur, savur.“
- 2910 Cuntents cun las empremas ei'l signur.
Nuidis aud' el d'esser carezaus,
Mo sco il sal — E sur de quei vilaus,
El catscha ord la casa la giuvnetta,
Che sto girar el mund uss tut suletta.
- 2915 La giuvna va giuado per la vallada,
E sesa sper in lag fetg contristada.
In pesc neutier senoda e salida
La viandonta biala, mo pallida:
„Jeu sai, pertgei vus essas bandunada.
- 2920 Mo vus vegnis ad esser fortunada.
Teni las larmas e tschaffei fidonza!
Mei en la tiara della vischinonza,
Il retg de Frontscha dat a vus in plaz
El grondius e magnific palaz. —
- 2925 'Treis scatlas silla riva cheu veseis,
Sin via quellas vus en bratsch porteis.
Mo jeu vi ver a vus recommandau
Ded arver ellas mo cu gliei firau,
A messa las domengias cu vus meis
- 2930 En la caplutta sontga ed oreis,
Leu nua che Luis il retg orava
E las reliquias sontgas honorava.“ —
- Il retg de Frontscha ha priu si en casa
La biala giuvna sco per fumitgasa,
2935 Che sto lavar tigliors, perver gaglinas
E far de tuttas sorts en las cuschinas.
- La matta en survetsch uss maine plira:
Ei vegn dumengia e tgei vestgadira
Trer en per ornament sur tgau e spatla
2940 Pertratga ella. E l'emprema scatla

- Ell' arva, sco il pesc ha commandau:
 Vestgiu de seida fin e gartigliau
 Ell' anfla e till' en cun legherment
 Ed ei contenza giud quei ornament.
 2945 Sin l' insla en il flum ei baghegiada
 La capluttetta sontga fin ornada;
 Cul pievelet va era la dunschala
 Tras biala porta e lu si per scala
 E ves' il tempel en l' alzada sura,
 2950 Fenestras aultas, graschlas de structura,
 Colurs dagl artg en tschiel fin imitadas —
 Las sontgadats e statuas bein ornadas.

 A messa vegn, cu ei d' ensemen tucca
 Il feagl dil retg e va en ella trucca,
 2955 Va sper la matta vi en seida fina
 E mir' en quella fatscha ton carina.

 Cu la funcziun ei stada strusch finida,
 A casa ei la giuvna spert untgida;
 Il feagl dil retg ha buca pudiu ver,
 2960 Nua che quella mondi a maner.

 En la secunda scatla ha la matta
 Anflau mondura aunc pli delicata.
 Sin ella en baselgia ha mirau
 E suenter messa spert lu plidentau,
 2965 Il feagl dil retg, che ha cun grond plascher
 Sco spusa ella voliu obtener.

 La tiarza scatla ha la fortunada
 Aviert il di de nozzas tut beada,
 Vesend igl aur cusiu en il vestgiu —
 2970 Il pesc per ussa ha la benediu.

 La spusa ha tratg en quei ornament
 E paradava enten quel stupent.
 Il vestgiu seida ha la spusa dau
 A quella, che siu spus ha compognau.

 2975 Tier il giantar de nozzas envidaus,
 Ei il barun da lunsch er' arrivaus.
 La spusa tut discus lu ordinescha,

- Che sal, che tuttas tratgas schlioc cungescha,
Ins astgi buc smiul oz applicar. —
- 2980 Las spisas eran fatas de schigiar —
Ils loschs cambriers uss puplan cun raschun;
Puplond empiar' igl jester, gliez barun:
„O spusa, schei, pertgei negina mur
Las spisas han sin meisa ded honur?“
- 2985 La spusa el vestgiu ded aur sto rir,
E dat rispost' al bab barun cun dir:
„Ei maunca mo il sal, il savurus,
Il sal, sco'l qual jeu carezeschel vus!“
- Uss sesmerviglia il signur barun
2990 E roga sia feglia per perdun
Per igl entiert encunter ella fatg;
Ed el ha giu da lu igl avantatg,
Ded esser dalla giuvna carezaus
Pli fetg che dallas autras, en tuts graus.
- 2995 La giuvna ei lu stada ditg regina,
Sch'ell' ei ca morta, viv' ell' aunc adina. — — —
- Sin la dunschala veglia, Turtè de Lumerins,
L'egliada ussa drezzan ils hosps e consanguins,
Ses frars ein en Surselva ministers digl uestgiu,
3000 Las tuors episcopalas han ditg e bein regiu.
Ed ella ei vegnida da quort or da Lumbrein
E sa sco Mariarta tschien praulas bunamein.

La mala dunna.

- Ina gada eis ei stau
Vi Pitasch' in puret blau,
3005 Deivets vev' el pli ch' avunda
E miserias sut la grunda
E malidis tochen sum,
Schava enqualga igl um
Ord la bucca bein mitschar
3010 Enqual gianter cun zundrar.
E magari vess el fatg
Cun quel sut in pugn e patg,
Sco el ha dau d'entellir
In bi di, ch' ei mava pir! —

- 3015 Promptamein quel culs peis caura
 Vegn neutier tut de bial'aura,
 Muoss' al pur premura gronda,
 Nu'ei maunchi el domonda
 E declara sil moment,
 3020 Che sch' il pur selaschi en
 De far pugns e patgs cun el,
 Sche survegni el sil stell
 Biars daners, schiditg sco'l pur
 Sappi dar ad el lavur.
- 3025 Bein cuntents igl um pertratga:
 Quella caussa ei bein fatga,
 De lavur vein toc' ils eglis,
 „Sas emprendre de far segls!“
 E d' accord ein els vegnî
 3030 Els artechels proponî.
 Mo il niev fumegl en verd
 Vev' in ried, luvrava spert,
 Vev' a mauns zatgei el priu,
 Era gleiti tut ventschiu.
- 3035 Il puranchel gia temeiva,
 Che tut mondi sco tschel leva —
 Ed el era buc uera
 E domonda la massera,
 Tgei che seigi cheu de far,
 3040 Per il giavel fatschentar.
- E la dunna spert studegia,
 In remiedi bein gartegia:
 Dat al gianter launa nera,
 Commandond cun mala tschera
 3045 De lavar la giun fontauna,
 Tochen ch' alva sei la launa.
 Vid il begl il nausch sedrova,
 Tuttas modas el emprova.
- Speras vi va enqual pura,
 3050 Fa curvien, co quel lavura;
 Il sulegl sur la vallada
 Dat scaldond enqual egliada

- Sil luvrer, che ha premura
 Ded anflar la procedura:
 3055 Ed el fruscha tochen sera,
 Schmaca, strocla launa nera,
 Dat el begl bia tschalatadas
 En las auas serimnadas,
 Che las stellas giud il frunt
 3060 Crodan giu el begl profund. —
 Mo el ceder sto tuttina,
 Nuot cheu gida la furtina:
 Launa nera, resta nera,
 Fa el ge macorta tschera!
 3065 Ei vegn notg sur la vallada,
 E la launa ei restada
 Sco ell'era. Dal turpetg
 Quel giusut ha giu schanetg
 De far dar la dunna tscheina!
 3070 Ord il vitg el spert semeina,
 Mo al pur il scart daner
 Sa el buca pli retrer.
- La sabia directura de tut las produczziuns
 Ha queida era sezza per las raquintaziuns.
 3075 E mumma Gada plaida: „In matg nus lein scaffir,
 E biala primavera en sala far flurir,
 Schege che la ferdaglia dadora fa schelar —
 Nus endadens noss'olma lein el solegl scaldar,
 Che tras ils plaids dil pievel sclarescha maiestus
 3080 Ed ord il spert dedesta tonts fatgs miraculus.
 En biala stiva caulda lein star a vitg, siemiar
 E lunsch els reginavels cun alas ô sgolar.
 Stimada spusa Gielgia, o niebel car signur,
 En la preschientscha vossa jeu prendel uss l'honur
 3085 De raquintar la praula, ch'entscheiva el mulin,
 E cala en la sala dil retg cun biala fin.

Igl utschi, che di la verdat.

Empau naven dal vitget dasper in ual
 Stat in mulin cun rodas en ina vall.
 La casa cun stiva da lenn e combra tras

- 3090 Ei fatga da crap els fundaments giu bass,
 Dado la fenestra combra sin cruna de matgs
 Las neglas fluridas pendan ord ruogs bufatgs.
 Si sut la grunda da lenn va il lautget,
 Leu pend'a solegl il resti u il tapet.
- 3095 Il tetg de schlondas de purs ei engreviaus
 Cun grossa crappa, ch'el hagi dals suffels ruaus.
 Las puras vegnan cun sacs pleins segal, salin
 E van el suler sur scala dil vegl mulin,
 Maneivla vieifer ei la termosoz plazzada,
- 3100 Che tschaffa il graun en siu ravugl, e scurlada,
 Fa viagiari ils garnetschs alla mort en la mola,
 La frina smaccada pli lunsch per il vau scarsola
 E vegn a mauns al bigiat, che fa la zavrada —
 Da sum tochen dem la frina va aunc ina gada,
- 3105 A bass en ils caums. Ed ils sacs emplen cun la frina
 Van ord igl esch sut tier ils purs anavos en cuschina.
- Dadora la preit la roda vegn muentada
 Dall'aua, cun forza giu ord la canal curdada.
 Mo en la canal ei plazzaus in ferm risti,
- 3110 Che ha las lennas, che vegnan de retener si.
 Igl ei schabigiau, ch'il bien muliner ha enflau
 Leu en la canal ina chista gronda e greva,
 Ed il bargir d'affons ord quella vegneva.
 Arvend igl uvierchel el ha lien observau
- 3115 Treis petschens tut sauns, sco vin e latg de mirar.
 Cun ina steila sco gl'aur sil frunt bi clar:
 Dus pops ed aunc ina popa. Ed el ei surstaus
 Ed en dad esch tier la dunna el ei caminaus.
 Els eran senza affons ed han bugen salvau
- 3120 Quels petschens, che l'aua haveva ad els surdau.
 Quels treis carins el mulin ein vivi e carschi,
 Entochen ch'els ein sin cerca vegn onns vegni.
 Il muliner ha detg la verdat zuppada,
 Davart la chista en quei risti engartada.
- 3125 Ils mats studegian sueuter lur geniturs,
 E pli ch'els patratgan ei fa ad els snavurs.
 Ils giuvens talunan vid il muliner de dir,
 Tgi bein pudessi quels fatgs empau sclarir,

- E suenter madir ponderar di il muliner:
 3130 „Quei po gl' utschì, che di la verdat saver!
 Quei sabì utschì ei d'anflar en in casti.“
- Il giuven dils frars ha ussa ruaus pauc pli.
 Gl' utschì, che di la verdat, el vul encurrir.
 Sin in cavallut ins vesa naven el ir —
 3135 El ei sil cavagl schi bials sco il matg flurent,
 Lunsch ora el mund el va e stat naven.
 Tut adumbatten ei spetgan el anavos —
 Ed el mulin a tuts quei para curios.
- Il frar pli vegl bein gleiti vul empruar;
 3140 El va sin viadi per igl utschì ed il fraç.
 Mo era quel ei buca turnaus el mulin;
 La sora Sibilla va ora sil crest vischin
 E spetga e spetga e lai encrescher pils frars
 E larmas pendan osum ils egls schi clars.
- Sibilla ha liung'uriala e suenter in onn
 Vul ir sin la tscherca er' il niebel affon,
 Che ha la fatscha ded aungel cun egls blaus,
 Che enconoschientscha negina han cun puccaus.
 La glieut dil mulin dal bargir han egls cotschni,
 3150 Da quei commiau e pils giuvens, ch'eran svani.
- Dad in plaun ora la giuvna ei cavalcada —
 Cun flurs nundumbreivlas surtratga ei la prada,
 La via va suenter in legher ual cantont
 E giu da tschiel sclarescha solegl scaldont.
- En in uaul la via ei lu untgida,
 3155 Dad ina veglietta la matta vegn retenida:
 „Ti vas pigl utschì, che di la verdat, pils frars,
 Jeu dun a ti in cussegl, ch'ei scarts e rars:
 „Vul ti reussir, mai, mir'anavos sin via,
 3160 Udesses ti era bia cloms e suns de legria!“
- De buc emblidar gl'avis ha ell'empermess,
 Ed arrivada dado gl' uaul stgir, spess,
 Ves'ella in lag grondius sut ina collina
 E silla tschema de quella siala alpina,
 3165 Stat in admirabel casti. Ed ella di:
 Si leu savess fors'esser il sabì utschì.

- 3170 Entuorn il lag ella va a cavagl sillas rivas,
E mira riend giu bass sin pescs e litgivas:
Ell'ei schi biala, ch' ils pescs cuchejian ora,
Selegran de ver quella fatscha de glisch-aurora.
- 3175 Seglida giud la siala pren ella in fest
E va sil quolm cun in pass segir e prest.
Davostier selaian uss cloms e gibels udir:
„Sibilla, Sibilla!“ ei greschan pir e pir.
Mo ella stat ferma, fideivla all'empermischun,
Mai mir' anavos, domogna la tentaziun.
- 3180 Ell'ei beingleiti sitier il casti remarcabel:
De marmel verd ein ils mirs, in bagetg admirabel;
Il circuit rodund ei cun mirs tetchinlaus,
E mintgaton toc il rempart ei coronaus,
Cun bialas tuoretas unidas tras in suler,
Leu san defensurs paliats laghegiar e trer.
A nossa giuvnetta sesarvan ils eschs enferrai;
Ils garters massivs ein els raviuls alzai,
- 3185 Las punts ein sbassadas sur foss profunds endretg,
Igl ei sco ded ir siaden el palas din retg,
Sisum els cantuns dil trianghel fortificau
Treis aultas tuors, che pertgiran, ins ha plazzau:
Ed enamiez la pasch el palaz ei de casa
- 3190 Solemn ruaus dapertut en la cuort serasa.
- Sibilla va enasi en stanzas custeivlas:
Mo denter tuttas stivas e combras plascheivlas
Ell'anfla ina, per ella de gronda muntada:
Leu vid il plantschiu ves' ella gronda tshuplada
- 3195 Casets d'utschals, che pendan bein colurai,
Ed els casets ein utschals stupents fermai,
De bialas colurs, tut mellens sco aur e verds,
Morells e cotschens. Tuts ein curteseivels, perderts.
- 3200 La giuvna cheu aud' ils utschals clamond pei a pei:
„Jeu sun igl utschi, che di la verdat, pren mei!“
Sibilla da quei sto aultamein smervegliar.
Da cor selegra ella, finalmein d'anflar
Cheu denter tonts gl'utschis, il ver e dretg —
Dad ina vart pend'in utschi temeletg —

- 3205 Quel dat buca sun, ei grischs ed aunc pignets;
Sibilla pren quel. Las alas el aulza tut leds,
Sco per engraziar. Ed ussa da bass quel di:
„Jeu erel schenaus de grir sco'ls auters a ti,
Denton ti has elegiu il ver, il dretg.
- 3210 Jeu digel a ti la verdat, quei ei miu deletg.
„Per ina gada jeu digel: Lein ir en curtin.“
Sibilla va o sin tschei maun egl jert carin,
E less bitschar igl amitg en siu caset.
In pigu paradis ei il liug fluriu, quiet.
- 3215 Quei jert dil signur ha sendas plaunas ulivas,
Cun eras bein pleinas de flurs soleglivas:
Rosers flureschan amiez entuorn la fontauna,
E rosas terlischan leu en splendor cotschnauna.
- 3220 Gl'utschi di ussa de bass: „Leu ord ina caglia
Pren giu ina torta, che fa survetsch de vaglia;
Mond dal quolm giu cun quella dai ina frida
Encunter la crappa sper via sternida.“ —
- 3225 Sibilla dat aunc in'egliada sugl jert merveglius —
E tuorna lu leda dal quolm misterius.
El maun seniester tegn ell' il caset digl utschi,
El dretg la torta tagliada egl jert dil casti:
E mintgaton, vesend in crap leu sper via,
Dat ella la frida e vesa per sia legria,
Ch'ei vegn ord la crappa spert in carstgaun,
- 3230 Che leva sin peis e dat ad ella il maun:
Uss in cavalier, e gleiti ina dunschala;
Sibilla suenter buca ton liung'uriala
Leventa ord la crappa ses agens frars:
Quels enconuschan la sora e betschan tut nars,
- 3235 Dal grond legherment ded esser dad ella spindrai;
Encunter casa tuts treis ein viagai.
- 3240 Il sabi utschi el caset entscheiv'a cantar:
„Affons ded in retg, tuts treis, jeu sai vus numnar!“
„Duront che vies bab er'ius en iu'uiara,
Vies aug enguord ha fatg in'ovra barbara,
Privond la regina da ses schi bials affons —
Ed aunc de menzegas el ei sefatgs culponz —

- Havend vus mess egl ual dadens il mulin,
 Al retg absent el scriva il rapport malign,
 3245 — Quei ei stau fatg alla mumma grev entiert —
 La buna regina hagi gatells retschiert!
 Aunc ussa persunter stat ell' en perschun,
 Mo vus alla glisch mettei verdat e raschun!
- T'iel retg cavalcheschan tuts treis, ch' ei dat fug —
 3250 Cun bia cavaliers e dunschalas ei vegnan el liug.
 Gl' utschi ha resdau la historia entira al retg,
 E quel ha cartiu e tadlau il rapport cun deletg.

 La mumma regina neutier vegn era clamada;
 Sibilla semeglia la mumma vid frunt ed egliada.
 3255 Ed ils geniturs embratschan lur cars affons,
 Ils quals els tenevan per pers tonts onns.
 Ed el casti ein clamai ils vegls dil mulin
 E buna pagaglia retscheiva dal retg scadin.
- Ei vegn el casti preparau in past da legria.
 3260 Cugl aug turpigius il retg fa dueivla giustia.
 En tocs el vegn scarpaus da quater cavals —
 La carn gnanc schagien ils pli fomentai utschals.
 Sibilla pli tard ei stad in' oreifra regina
 Ed ha salvau il sabi utschi per adina. — —
 * * *
- 3265 Si sur Sumvitg sesanfia gl' ucclaun sogn Benedetg,
 E leu en la claustratta sut communabel tetg
 Ein mungias serimnadas en la retratgadat,
 Fugend embrugls e scandels, dil mund sfarfatgadat,
 Tadlond spels peis dil Segner ils plaids d' invitaziun:
 3270 Neu, ti columba mia, neu tier la perfecziun!
 Las mungias survetscheivlas la stad van encurreud
 Las jarvas bunas, fermas, che porschan spindrament
 Da nauschas influenzas gl' unviern a trits malsauns.
 Las mungias en malsognas surveschan als carstgauns.
 3275 Culastia ei clamada tiel fegliet dil migiur
 E fa buglir las jarvas, che dattan la migliur.
 Mo oz en compagnia stat ella e fa rir:
 Il rir ei medischina pils cors ch' han de suffrir.

Niessegner e las grazias.

- Ina gada ha Niessegner
 3280 Fatg visetta als carstgauns,
 Sco in bab plein beinvulientscha
 Lev' el parter o biemauns.
 Il patrun de tuttas grazias
 Vul ge bein a ses affonts,
 3285 Ed el lev' en quella tiara
 Far dil bien als habitonts.

 Sil stradun entaup' il Segner
 In de ses spirituals.
 Quel, vesend siu car mussader,
 3290 Fa beinvegnis cordials,
 Fa enclin, sco glei isonza
 In uestg de reverir.
 Ed il Segner buntadeivel
 Dat al prèr ded entellir,
 3295 De numnar, tgei dun el vegli;
 E cheu di dabot il prer:
 „Jeu vi bien e bialaveta.“ —
 „Bien, sche deis ti quei haver!“

 E pli lunsch il Segner varga
 3300 Ed entaupa sil stradun
 Quella ga in caputschiner,
 Che va staunchels tut a mun.
 Ed il pader brin salida
 Il Niessegner cauldamein;
 3305 Ina grazia el domonda,
 E tgeinina ei quei bein?

 „Jeu less bien e biala veta,“
 Di al Segner il giuvnal.
 „Quella grazia ha in auter,
 3310 Gia naven ei quei regal.“
 „Mo pazienza!“ di il pader,
 „Bien, sche quella sas ti ver!“
 Ed il Segner puspei varga,
 Tgi vegn uss a comparer?

- 3315 In tschancun pli lunsch arriva
Culla menadir' in pur.
Era quel po dir al Segner,
Tgei el vegli per favur.
- „Jeu less bien e bialaveta!“
3320 Di quel semiglontamein.
„Quei ha gia retschiert in auter,
Ti domond' in auter bein!“
- „O sche gliez ei schon navenda,
Lai silmeins a mi lavurs!“
3325 „Quei convegn a vus il meglier,
Ge, lavurs ei sort dils purs!“
- Alla fin entaup' il Segner
Ina femna din luvrer.
Era quella vul per grazia
3330 „Bien e bialavetta“ ver.
Mo il Segner sto rispunder:
„Per quei vegnas memia tard.“
E la dunna di: „Ah miarda!“
Mond malitga dina vart.
- 3335 „Hagies pia, sco ti dias!“
Di il viandont divin.
Mintgin va per sias vias —
E la praul' ei alla fin.
- Romeias il vegl fravi la sort ha destinau
3340 De dir en compagnia in fatg bein modulau.
Da tgei vul el disquorer? Da siu mistregn empriu,
Co endridar la flomma cul fol sper il burniu,
Co cul marti de massa pitgar il fier buglient,
Ch' ei seglia ora brastgas, che dattan sclariment,
- 3345 Co batter, stender, storscher ils fiars el fiug cotschni,
Descriver co ils tscherchels ferm vegnan empuni,
Ne co tscherclar las rodas, co preparar pissials,
Pinar la ferradira ed enferrar cavals,
Co entschallir las lontschas, paliats pil catschadur
- 3350 E far reparaturas d' iseglia per il pur:
Romeias pauc en fravia po ussa pli luvrar,
Persuenter silla porta el ha de vigilar.
E leu sper punt e garter el ha sez inventau
La praula che suonda, dil giuven de Tavau.

Il buob e la candella.

- 3355 Ina gada er' ei si Tavau
En in pigu ucclaun allontanau
Ina veglia tschocca fetg temida
Cun il num de „Brida sbargalida“.
- 3360 Quella femna nauscha maluardada
Tal' uisa fuva fomentada,
Ch' ella pigus affons sepers tschappava
Ed aunc glieut carschida attaccava.
- 3365 Quella veva en nuegl serrau
In mattatsch en quei ucclaun zuppau,
La vegliuorda lev' el engarschar,
Far de maz pli tard e consumar.
En nuegl de cauras il buobet
Era pertgiraus el cabinet.
- 3370 La vegliuorda tschocca la damaun
Schava or las cauras. Mo cul maun
Stend sil pass nuegl ella palpava
Buca ch' il mattatsch o sur la sava,
Setenend si dies en cramados
Metschi cullas cauras il davos.
- 3375 Co fngir, il buob ha studigiau,
Ed in bien pertratg el ha anflau.
Bia pelegna liunga sut il venter
Ha la caura gronda. Cun sestender
- 3380 Tgaumalè e setenend culs mauns
Sut ensi els loghens umbrivauns
La vegliuorda fors' ei d' engannar:
Ed il mat concluda d' empruar.
- 3385 L' auter di sesarv' igl esch nuegl:
Tier la caura gronda cun in segl
Va il mat, setegn e lai runar
Denter combas. Tut tuccar, strihar
Della tschocca sul dies caura ora
Gida pauc. Sco ina buna sora
Porta la cauruna cun sbargat
- 3390 Ordado igl inschigueivel mat. —

- Egl uaul il buob spindrau camina,
 Cuor' entuorn sco ina selvischina,
 Tochen notg el po negin anflar,
 Che pudess el bein entruidar.
- 3395 Sin in pegn, mirond entuorn el reiva,
 Ina glisch siu egl da lunsch retscheiva,
 Ed el va en quella direcziun,
 Anfla sin in crest l'habitaziun,
 Mirs antics e grischs ha il casti,
- 3400 Tetgs da plattas ves'ins suravi
 Ed en tut fenestras graschlas treis.
 Nies buobet va sin il rieven teis.
- Mo la tuor davon ei senza porta —
 Vi davos leu silla vart macorta,
- 3405 Si egl ault stat ina pintg' intrada,
 Leu sut la miraglia ferm mirada
 Dat in schul il buob, cun dets en bucca;
 El balfrid zatgi uss seballucca,
 Ina femna sil lautget compara,
- 3410 Ed il buob de star sur notg empiara.
- Ina scala da sughets nuada
 Giu a bass vegn gleiti lu sbassada,
 Il mattatsch setegn e passa si,
 Seschluetta lu el vegl casti,
- 3415 Anfla femnas veglias en cuschina,
 Treis vestgidas tut precis tuttina:
 Schlappa seida quarcla giu il tgau,
 Lur spartgida ei gia grisch'empau.
 Tschiep cun porta e tschos surcusiun,
- 3420 Fauldas tochen dem ha il vestgiu.
- Tier la fueina vegn nies pign mattatsch,
 La capiala pren el giu en bratsch,
 Ch'ins en fatscha ves' il suadetsch.
 El giavischa de star en survetsch.
- 3425 Las treis veglias han el acceptau
 E plirs onns sco lur fumeagl salvau,
 Per far lenna, rugalar ils orts,
 Ir per aua, far de tuttas sorts.

- 3430 Remarcablas femnas eran quellas,
Ord in cup persul magliavan ellas,
E dormevan communablamein
En in letg cun spundas da lenn stgein,
Ch'era sco in baldachin curclaus,
Cun figuras galias coluraus.
- 3435 In tschaler d'arviul las veglias vevan,
Sillas measas biaras glischs ardevan:
Mintgaton las mavan giuaden
E sufflavan ina glisch naven,
Sco sch'ei lessan destinar aschia,
3440 Ch'in carstgaun fineschi l'agonia.
Envidavan glischs lu aunc entiras,
Per las niev naschidas creatiras.
Il fumegl haveva de gidar
Las candeilas novas d'envidar.
- 3445 Ord tschaler il mat pren ina gada
In pign toc candeila envidada,
Tut de buna fei en combra sia
Senza patertgar de furberia.
- 3450 Sco per far termagls, per siu plascher
La candeila prida ord tschaler,
El lai dar el tgaun ded envidar:
La candel'entscheiva a plidar:
„Tgei vul ti da mei?“ Il mat surstat —
Mo domonda lu cun spertadat:
3455 Orda quei survetsch jeu less vegnir,
La ventira ir ad encurrir.
Sas ti mei gidar, fai mei signur
Dil casti Belfort e possessur
De tut quei, ch'ils cavaliers havevan,
3460 Ed els tschantaners vergai gudevan.“
- 3465 Sin quei sil moment sesanfi' il mat
Spel Belfort sur la profunditat —
Mir'entuorn giud quei selvadi grugn
Ves' ils quolms dil vischinont Bergugn,
Che sestendan si en l'aria blaua,
Auda l'Albula giusut Suraua.

In fumeagl surdat las clavs ad el —
 Il mat pren possess digl ault castell.
 Ina giuentschala silla scala
 3470 Mein' il giuven tiel tgamin en sala.
 Ed els van bufatg en la caplutta —
 Porschan in a l'auter la manutta
 Dafertont che la candeila brischa —
 Ed en lur ventira clar terlischa.

* * *

3475 Sin la dunschala Mengia uss volvan tuts il tgau:
 Siu clar manti cun franzlas, ell' ha aviert empau;
 Siu bi culiez de gielgia ei alvs e bein formaus
 El tgierpet blau de seida il bistuoc ei tschentaus.
 La Mengi' en mongias alvas entscheiv' a raquintar
 3480 Da las tschereschas neras, che han pudiu curar
 La feglia malmalsauna, ch' il retg ha stoviu dar
 Ad in undreivel giuven, ch' ei staus fetg premuraus,
 E per bia bunas ovras en fin remuneraus.

Las tschereschas neras.

3485 La feglia dil retg malsauna schascheva
 En siu bi letg e dolurs piteva:
 Quell'era dil retg la feglia soletta,
 Il bab teneva fetg ault sia veta.
 Ils miedis havevan lur arts empruau
 Ed alla finala al retg declarau:
 3490 La matta pudein nus mo scompentar,
 Tschereschas neras cun dar de magliar.
 Ei fuva unviern ed il retg la feglietta
 A quel che porti tals fretgs, empermetta.
 Ei era in bab en quella contrada,
 3495 Che veva treis mats de carschientscha stampada.
 Ils vegls eran loschs e maltschecs cun vischins,
 Duvravan en tschontschas inschins e rampins.
 Il giuven plidava gentil e sincer
 E maine fageva il manzeser.
 3500 Lur bab, in puranchel, havev' en curtin
 In pign tscharscher de stupent origin:

- Carschius davos aura, quel maine calava
 De dar de ses fretgs; igl unviern el portava
 Ual sco la stad. Il bab de quels mats
 3505 Pren giu cun fustitga ils fretgs delicats,
 Tschentond las tschereschas en canistralla
 Sco medischina per quella dunschala.
 Al vegl dils mats el di de purtar
 Tiel retg las tschereschas cun far salidar.
- 3510 Sin via quel vegn tier ina fontauna,
 Che nescha osut ina muott' umbrivauna,
 Curclada din fraissen fetg ault e lad,
 Passond leu speras da prescha il mat,
 3515 Sigl ur dil begl in umet el vesa,
 Che stat a solegl e platamein sesa,
 Quel ha ina barba, che pènd' aden pèz
 Giu dal baditschun entochen sil pèz.
- Ed ina domonda fa il grischot:
 „Tgei veis el canaster?“ Ed il giuvenot:
 3520 „Tgaclaunas caura,“ rispunda riend,
 E va per la via cun losch sentiment.
 Il grisch en la barba marmugna zatgei,
 In nausch auguri probabel eis ei.
- Il mat alla guardia avon il casti
 3525 Declara, ch'el porti al retg el vaschi
 Tschereschas neras ual encurridas:
 Las alas dell'escha sin quei ein untgidas.
- Tras ina turrera el vegn endadens
 Vid sia ventir'el pertratga savens:
 3530 Mo la canistralla volend el svidar,
 Tgaclaunas caura el vesa roclar
 Sin meisa dil retg. Quel tut vilaus,
 Ch'el vegni dagl jester talmein beffigias
 Cul bratsch de pon las costas lai unscher
 3535 Al mat supievi, che grescha dal punscher
 E tuorna tiel bab cun tuorp e dolur,
 E tegn endament quei di de zanur. —
 Il bab marmuguna: „Ti eis in pulein!“
 La scala el tschenta danovamein

- 3540 Sin siu tscharscher schi merviglius
E tonscha e rimna dals fretgs gustus.
T'gemblada essend la bufatga spurtella,
Siu fegl mesaun el termetta cun quella
Per dar il remiedi a feglia malsauna.
- 3545 Quei mat sco l'auter vegn tier la fontauna,
E ves' a solegl il grischot spel begl:
„Tgei portas eu quella sportella, miu fegl?“
Mo quel enconuscha pauc hofiadat:
„Strien piertg“, el rispunda cun maltschecadat.
- 3550 Il giuven tiel retg cun ditg tulerar
Po tras las fortezias siden s'avanzar:
Scadiala d'argent sin meis' ei pinada,
Mo vegn dal giuven cun striens tertignada —
Confus il compogn survegn la pagaglia:
- 3555 Il bratsch de ponn quella ga va en paglia!
Cun tema il bab fa aunc in'emprova:
El va sin tscherscher, enquera, sedrova,
Fa plena la tiarza canistralla,
Per schar portar al retg en la sala.
- 3560 Il giuven dils fegls quella ga duei ir
E sia fortuna culs fretgs encurrir.
Tier quella fontauna el vegn, renomada,
Leu sesa il vegl e fa l'emparada:
„Tgei portas cun tei en la canistralla?“
- 3565 „Tschereschas neras per la dunschala!
Madiras e bunas, schigei in pugn plein!“
Aschia il giuven di hofliamein.
- Al vegl remarcabel plai la curtesia —
El schagia dils fretgs e lu plaida aschia:
- 3570 „Treis caussas a ti jeu sai cussegljar,
Ventira cheutras ti pos aquistar:
De quels che han fom, cu ti vesas, spisgenta!
De quels che han seit, cu ti anflas, bubrenta!
E vesas de quels ti, che ein en carplina,
- 3575 Sedrova de metter els puspei perina!“
Il giuven engrazia pils sabis cussegls,
E fa siu viadi tut senza scumbegls.

- Sper via el vesa in grond formicler,
 Che stat sper la cuscha sco in clutger.
- 3580 Las paupras formiclas han nuot de magliar,
 E ston neras foms plirs dis endirar.
 Ord sac el tonscha las smiulas de paun,
 E fiera la maglia a quellas cul maun.
- E siu bi viadi continuond —
- 3585 El vegn en in plaun tier in lag terlischont;
 El vesa in pesc sil salbun en il schetg,
 Che sto haver seit ed endira fetg.
 El tschenta en l'aua e lai seuodar
 Il pesc, che stoveva senz' auter crappar.
- 3590 Il giuven beingleiti sin ina pastira
 Arriva pli lunsch e seferma e mira:
 In giavelet ed in aunghel leu stattan,
 Sil pli ault grad in cun l'auter sedattan,
- 3595 El vesa, ch'ei dat mintgaton o fug:
 El quora vitier, dustond en quei liug
 E fa ina fin alla nauscha carplina,
 Ch' ils dus combattants sespartan perina.
- Il giuven pass' el palas dil retg —
 E dat las tschereschas a mauns endretg.
- 3600 La matta malsauna cun magra canviala
 Las bialas tschereschas tonsch' ord la scadiala,
 E maglia cun gust e quellas fau bein —
 E meglier cun ella veseivlamein,
 Ei vegn, ch' ella po quei di aunc levar
- 3605 E cun ils auters ir a gentar. —
- Il mat il siu premi bugen retschevess —
 Il retg tegn nuidis siu plaid empermess,
 E dat per emprova al giuven lavurs,
 Che quostan aunc studis e cauldas savurs.
- 3610 Bien giuven, eis staus survetscheivels a nus,
 Sche muossa pli lunsch, co ti eis inschignus!
 Dumiec cun segal ulivamein
 Igl ei mischedau en quest sac plein.
 En treis urettas ti pos seduvrar —
- 3615 Il segal da tut il dumiec separar!⁴

- Tiel formicler va il giuven cul sac
 E rasa il graun leu en in magliac:
 „Formiclas, vus spertas, gidei mei zavrar
 Quei graun, ch'jeu possi il retg cuntentar!“
- 3620 Las bunas formiclas lavuran rapid
 E zeivran il graun cun oreifer agid,
 Ch' il giuven po presentar al retg
 Dumiee e segal zavraus tut endretg.
- 3625 Il retg denton aunc buca madirs,
 Pretenda examens aunc pli malsegirs.
 „La matta, che ti vul maridar,
 El lag in ani ha laschau curdar,
 Fai in'emprova per quel obtener,
 A la princessa ti fas in plascher!“
- 3630 Tiel pesc el lag requora il mat
 E roga per survitscheivladat:
 „Jeu hai dalla mort tei liberau,
 Enquera per mei igl ani curdau!“
- 3635 Il pesc engrazieivel senoda giuden
 Sil furs dil lag e per siu legherment
 El anfla gl'ani terlischout della matta,
 Ch'ei leu sigl ur oransum ina platta.
 El tschaffa en bucca gl'ani cun ils dents.
 E dat el al giuven cun bials moviments.
- 3640 Il retg ha stoviu admirar quei scolar;
 Aunc ina lavur el dat de sligiar:
 „Jeu vi che ti porties sin meisa a nus
 La flur la pli biala dil tschiel maiestus;
 Jeu vi che ti porties si ord cuschina
- 3645 Dil giavel il fug della gretta divina!“
- Il giuven mantegn era cheu la fidonza:
 Sils quolms encurrend il parvis el s'avonza,
 El anfla leu gl'aughel, ch'ei staus en carplina
 Cul giavel ed era tras el uss perina.
- 3650 Igl aughel bugen exaud' il giavisch.
 Pil giuven el sgola el liug della glisch,
 Che dat las pli finas colurs allas flurs
 El rumpa giu ina de raras splendurs

- E porta al mat cun surrir curteseivel. —
 3655 Uss maunca al giuven il fug malmaneivel,
 Ch'ei envidaus per il giavel sgarscheivel.
 Mo per obtener la princessa carina
 El resca ded ir tier il nausch en cuschina.
 Dis en e dis ora tras in uaul stgir
 3660 Cun grondas snavurs el sto encurrir.
 Finalmein el trappla quei pign giavelet,
 Che veva fatg pasch avon in tempset
 Cugl aunghel dil tschiel cugl agid dil mat.
 Il giuven disquora cun quei camerat:
 3665 Gl'avdout digl uffern ha tonta creanza
 Ded ir en cuschina en pintga distanza
 De dar neunayon in tizun envidau.
 Il giuven banduna quei liug maluardau
 Presenta al retg la flur, il tizun —
 3670 Mussond claramein al signur e patrun,
 Ch'el seigi in spus de ventira famosa,
 Vengonz de retscheiver la feglia per spusa.
 * * *
 Applaus dat la tablada cun plaids e cors e mauns,
 Con leds en compagnia sesentan quels carstgauns!
 3675 Contenza ei la Gada e siara la sesiun
 E di a la rimnada el plaid de conclusiun:
 „Raquintaziuns fineschan cun nozzas alla fin:
 Ed er en nossa casa quest tscheiver concludin
 Cun nozzas preparadas; leutier jeu hai l'honor
 3680 Ded envidar nies pievel e nies grazius signur.“
 E Risch e Gielgi'engrazian cun nobels sentiments
 Per tuttas las risdadas dils hosps e survients:
 „Mintg'onu de gevia grassa turnein nus el casti
 Per star en redunonza en vies schi bi rudi.“
- Conclusiun.**
- 3685 Il liber pur dil Vali oz meina tiegl altar
 La giuvna Floribella, che vul el compignar
 Dadens sur Tavanasa el spazius ucclaun,
 Che porta la cuort libra sil tschespet dad in maun.
 Ornad'ei la caplutta sil munt en il casti
 3690 E bi solegl sclarescha tragl artg neu dal miezdi.

- La spusa Floribella ha il tshupi sin tgau
 E porta il bi mantel, ch' il Zipert ha portau.
 Il Risch e sia Gielgia perdetga vulan star,
 El baun els seplazeschan avon il bi altar.
- 3695 En biala plauna nova va il spiritual
 Avon la crusch dil Segner cul calisch immortal.
 Gl' ani el benedescha, ch' il spus mett' en en det
 A la consorta sia sco in ligiom complet.
 La stola benedida el tschenta sin lur mauns
- 3700 En num de la Baselgia, la mumma dils carstgauns.
 Il sacerdot l' unfrenda al Segner dat pils spus,
 Ch' assistan en schenuglias ed uran pietus.
 E dalla meisa sontga il paun misterius
 Els gaudan en legria ensemen omisdus.
- 3705 Il Segner benedescha la ligia de lur cors,
 Lur olmas emplenescha cun ses divins tresors.
 E suenten en la sala scrimnan a gentar
 Commembers de familia als spus cun gratular;
 Amiez la gasteria il Heinric de Canal
- 3710 Als giuvens dedichescha in plaid ed in boccal:
 „Da vegl emneu il Vali ei tratsch independent,
 Sulom romontsch e liber leu sur il Rein pussent.
 Ventira leu flureschi al ventireivel per,
 E novas rosas porti sper casa vies roser!
- 3715 La lada casa dubla tschentada ei sin mirs.
 Encunter mun sesanflan ils gronds tschalers segirs,
 Dadora si per scala ins pass' el clar suler,
 Che va per miez la casa tier stanzas per a per.
 Cun liungas travs tagliadas ei fatgs il casament
- 3720 E porscha cun spartgidas oreifer ruglament:
 Sin in maun stiva biala, en l' altra rimn' il pur
 La glieut tier la tschavera, fumeglia de lavur.
 Las combras en alzadas sesanflan si suren;
 Stupent ein cavegliadas las aultas preits de lenu.
- 3725 Il tetg de schlondas quarcla la bial' habitaziun,
 Bareuns encunter l' aura presteschan protecziun.
 Sper casa giu camina il dutg atras ils praus;
 Il begl de lenu leu speras sin crappa ei plazzaus;

- 3730 Eu quel la canaletta fa l' aua tschallatar,
 Tiel buntadoir ins catscha il muvel per buentar.
 Ord ils nuegls maneivels ins auda tschuts bischlond.
 Ch'enqueraan la vivonda fermai en in cammon.
 La cuort ha bia cultira d' arar e de segar,
 Fumeglia ha il Sievi dal funds per raccoltar:
 3735 Giarauns, risdivs, garnezis, per emplenir clavaus,
 Ch' ein baghegiai sper casa e spel curtin el claus.
 Pli ault si denter selvas sesanflan quolms dil matg,
 Ch' atunn e primavera al pur ein d' avantatg.
 Al pur jeu gratuleschel, che ha la possessiun:
 3740 Sil prau ded agen tschespet el stat sco in barun.
 Tegu car, o Zievi Liber, tiu bi sulom patern,
 E sco in pur de vaglia a quel dai bien guvern!
 Lu la schlateina tia po tschentaners flurir:
 Al pur solid fideivel franc aud' igl avegnir!
 3745 O feglia Floribella, jeu hai a ti descret
 La nova pátria tia: in liug de pasch quiet;
 Tiu spus fai ventireivels, ensemen leu stei bein,
 Ventir' a vossa casa da cor nus agurein!⁶
 * * *
 Il mardis scheiver tuorna a casa selegrond
 3750 Il de Razen en schletta cun Gielgia d' Aspermout.
 Ed anavos tiel Vali, ch' el tegn fetg eu hour
 Cun la consorta sia serend' il liber pur.

Poesias.

(Nach Igl Ischi, S. 31, 1910.)

La buola ded alp.

- Osut in grep en la pistira
 Giudem in' alp in' aua nescha:
 Fontauna frestga ord mesira,
 Carschun stgirverda leu flurescha.
 5 Digl ault glatscher ell' ei la feglia,
 La buola de naschientsch' alpina;
 La giuvna legramein surseglia
 Ils urs de crap de sia tgina.

La matta ord il quolm siglida
 10 Lai spèrt plascher la patria nova,
 Siu égl gl'emprem il tschiel salida,
 Avon che ir sur grep e bova.

Salida cun égl clar la spunda,
 Gl' uaul de pégnus, che lunsch serasa,
 15 Ils vitgs giu ella val profunda,
 Ils quolms dil Matg, ils praus de casa.

Sun sefermaus sper quella buola,
 Hai plidentau la viandonta.
 Mo ell' ha prescha, ei de fuola,
 20 Entscheiv' il tur el mund e conta:

„Il Segner ha mei mess sin via
 E dau el cor grond desideri:
 Sai buca star de compagnia,
 Pér en la mar jeu pos star eri.“

Mia enfiarla.

Plantau jeu vevel in tscharscher
 Sut casa en curtgin,
 Spetgond d'haver in bi pumer
 Sper mei sco bien vischin.

5 L'enfiarla steva grad sidretg
 Haveva in bi tshupi;
 Mes égls miravan cun deletg
 Mintg'onu sils roms fluri.

La biala plont'er' in maletg
 10 Ded ina matt'en flur . . .
 Mo donn ch'ell' ei empau anetg
 Carschida el Zercladur.

Plirs onus ell' ha perfin porschiu
 A mi engraziament;
 15 Cul maun ils fretgs jeu hai tonschiu,
 Regals de stad bugient.

Mo lu vonzei, miu bi tscharscher
 Entscheiv'a pusignar . . .
 El trai gia anavos, pilver —
 20 Il schit ei sin schigiar!

In suenter l'auter van ils roms,
 Tacai d'in mal zupau;
 E las ragischs giu els tratschoms
 Han lur survetsch snegau.

25 Sco miu tscharscher, hai viu murir
 Pli ch'in giavisch dil cor,
 Ch'haveva bein pudiu flurir,
 Mo buca crescher or. —

Sil Monte Cassino.

Aunc dierma al quolm giudapeis la vallada,
 Aunc strusch ina sdrema dell'alva levada,
 Mi muossa encunter las steilas la via;
 Aunc stat sco en siemi e melauconia
 5 Il vegl oliver en mondura sco passa,
 La vit gia pallida sin plaunc'e terrassa.
 La spunda ei teissa, sulada isada
 Cuviera la senda da vegl frequentada.
 Aunc pleina rugada ei l'aria recenta,
 10 Nocturn serenezi il pèz mi frestgenta.

Il tren della notg lunsch viers Napel camina;
 Si dal marcauet la vusch clara, gicina
 Dils cots annunziescha dil di la vegnida,
 La fin della notg mervegliusa stellida.
 15 Sil trutg scursaniu jeu enquerel l'altezia,
 In legher mattet va cuu mei cun sveltezia,
 Raquenta dal quolm e dal vegl sanctuari
 E spetga persuenter in bien honorari.

A quolm jeu s'avonzel, pilver, sco a casa,
 20 Denton er'l'aurora carschenta serasa;
 Montognas avunda er'cheu sepresentan,
 Che de survargar ina l'autra sestentan.
 Pertratgel vid olmas d'ardida premura.
 Che fuian la bassa, muntont cheu si sura
 25 Maneivel dil tschiel tier la veta retratga,
 Fundond il baghetg de ventira bein fatga.

Mo ussa l'egliada el dretg liug drizzada!
 Leusi la fortezia tut illuminada,
 En glisch sularonta las tuors e las scalas,

30 Miu puls va pli spèrt, e tgi dat a mi alas?
 L'odola marveglia selegra ell'aria
 Entuorn quella sontga cittat solitaria.

Finalmein contonschel cun breigia detscharta
 La claustra, il tempel cun porta aviarta,
 35 Jeu passel sur scalas tier plazz' ulivada,
 La patria dil grond Benedetg ei anflada.

Quitaus de pastur.

Siu Palas stat la montanera
 Gion Pieder ei siu bien nuorser:
 Sil crest de pegus sper la cotglera,
 El sesa cun siu vischander.

5 Fertont ch'ei cauman, sias tshuttas,
 Fugiend dal caul dil çlar miezdi,
 Emprend nuorser las nodas tuttas
 Da Gion cuitg nudadas si.

Al bien nuorser en l'aria steppa
 10 In lad pegnun dat frestg asil.
 El prend in cedel ord la gieppa,
 Entscheiv' il studi difficil.

Cheu stat ei scret, co mintga casa,
 Marchescha ses animalets,
 15 Co il cunti l'ureglia smasa
 Al tshut che quescha, tgeus e crets.
 Davon, davos en ell'ureglia
 Furtgets e tagls ein d'observar;
 Mugrin e gavigliel e streglia
 20 E fildiroms ein cheu d'anflar.

L'ureglia orasum smutada,
 Ne scursalada davos si,
 Magari empermiez furada,
 Enzennas sut e suravi!

25 Nuorser va vidaneu, suspira:
 „Quei vul memoria din cavagl,
 Mo patortgar la roda entira,
 Co mintga pur fa snez e tagl!“

Quei ei aschia necessari,
 30 Essend ch' il mund han biars partiu;
 Mo il suprem proprietari
 Tgunsch enconuscha quei ch' ei siu.

Scena d' atun.

„Agl e tschaguolas e feglia d' arbagas!“
 Clom' il talianer il pign marcadon.
 „Groudas las breigias e pintgas las pagas —
 Mo buna rauba jeu portel uonn.“

5 „Clara, neu en cheu, quei ch' auda, mercada,“
 Cloma la mumma, ch' ha si il giantar;
 En dalla bargia cun coniv tgemblada,
 Clara vegn ussa naven dil stegliar.

„Stei en suler mo, la stiv' ei lavada,“
 10 Di la massera sper siu bulzani;
 Sveltamein tschenta cun ina menada
 Quel de Valtrina siu schierl giud schui.
 E dal hermer sper la porta cuschina:
 „Biala, bien di!“ gia resun' il battagl;
 15 „Buna tschaguola per la cazzetina,
 E per las puolpas il ferm e bien agl!“

„Um de tschaguolas. veis oz buna luna,
 E nos basegns buca mal vus saveis!
 Dei mintg' uisa, mo rauba tut buna,
 20 Feglia d' arbagas sco vus manigieis.“

Il viandont e hermer de Valtrina
 Pren la stadera e carga bugien,
 Dat la porziun alla feglia carina
 E pil furtem las arbagas suren.

25 Fatgs il marcau on suler sper la platta,
 Aulz' il talianer siu schierl, va e ri:
 „Sco la tschaguola, stei sauna, vus matta,
 Feglia d' arbagas dat in bi tschupi!“

Lavur cummina:

(Nach Igl Ichi, S. 49, 1911.)

Ei tucca il zenn grond,	Vischins san tgei quei munta:
Ed oz ei tonatont	5 Lavur cummina splunta,
Ni fiasta ni firau? —	Sco fatg ed usitau.

- Entuorn sogn Gion la stad,
 Quei sa cheu mintga mat,
 Igl ei ded ir a vias:
 10 E mintga vischinadi,
 Tral funds ed el selvadi,
 Dei mantener las sias.
- Cheu vegn gia il gierau
 Sil plaz sco gliei fixau
 15 E spetga buns luvriers,
 Ils purs e mistergners:
 Da mintga fug in dell
 Duess cheu comparer
 E far il siu duer
 20 Cun spat, zappun, badell.
- Mo tier lavur cummina
 Ei fa ca grad furtina —
 Buc in ei cheu che isa,
 Scadin luvrer bein stgisa:
 25 Il vegl ed il mattatsch
 E mintga fleivel bratsch.
- Uss sin cadruvi vegnan
 Tuts quels che l'arma tegnan
 Sin maun e sin schui.
 30 Perfin enquala matta
 Culs umens cheu secatta
 Per far quei luverdi
 Bien uorden, nu' ch' ei maunca,
 Sils vaus entuorn vischnaunca,
 35 Ch' ins sappi ir cun carr
 La stad per raccoltar.
- Plaunsiu secresch' il triep,
 Ei vegnan senza tschiep,
 En mongias alvas era,
 40 Il tschiel fa biala tschera;
 Las femnas dad in maun,
 Ein aunc empau schenadas
 E teman las strihadas
 Dils ménders sin il baun.
- 45 Il cau cun barba grisch, a,
 Cul tgau blut, che terlisch, a,
 Dat o las ordras sias,
 Co reparar las vias.
 Sco general el stat
 50 Avon in ferm combat;
 La truppa comparida
 Sil plaz cun tonta prescha,
 Pinada tier la frida,
 El bein examinescha;
 55 Il tgau el era scrola
 Vesent l'armada stoda,
 Ils nums el scriv'e noda
 Sil cedel de controla.
- Ed il cauvitg commonda
 60 Cun tact e peisa gronda:
 „Vischins, teni maun tier,
 Luvrei empau lingier,
 Dei buna rugalada
 Als vaus de funs e prada
 65 Sco gl'uorden quei prescrive:
 Sin via maluliva
 Sederscha tgunsch la carga. —
 Luvriers, mussei premura,
 E stei entochen l'ura,
 70 Dabot! Il temps spert varga!“
- Uss van las divisiuns
 En tuttas direzziuns,
 In triep per mintga via,
 En legra compagnia!
 75 Tgi va giu els Tuleus,
 Tgi cava si Spineus;
 Quels van si Runcalinas
 E tschels sin Cluis e Spinias.
- Las vias ein lavadas
 80 E tscheu e leu sbuadas,
 E crapp' eis ei en peis,
 Ruclada giu dal teiss,
 Lavur cheu sepresenta,
 Zatgei pertut daventa,
 85 Per il beinstar cummin
 Sedrov' empau scadin

Denton il temps ruchegia,
 E cun lavur e bregia,
 Cun enqual narradat
 90 E denteren risadas,
 Las vias ein cuntschadas
 Puspei per ina stad.

In bien di.

<p>Dallas alps ei la muaglia Returnada alla bassa; Muntanaders ein en tegia, Miran la raccolta grassa.</p> <p>5 Loschs de sias ovras fatgas, Il signun lai ver la stèra, Mussa sin las crunas pleinas Ils products ord la caldera.</p> <p>Tutta notg ils umens peisan 10 La roschada de magnuccas; Las pli veglias seturnadas, Las davosas frestgas luccas.</p> <p>Il signun cun caultscha cutta Aud' il laud dils muntanaders; 15 Tuts ses scazzis sin stadera Port' el or a ses quintaders.</p> <p>Tut il latg vegn mess en summa En preschientscha dil cau-tegia: Tut prument vegn prius per nota, 20 Ch'en ilquenn bien uorden regia...</p> <p>La damaun sisu arrivan Si da casa menadiras; Mintga pur vul la rendida: Ils products dellas latgiras.</p> <p>25 La davosa groma tratga La panaglia fa a mogna; Siu davos magnuc il zezen Ord caldera oz palproгна.</p> <p>Muntanaders e cautegia 30 Compartgeschan quei che tucca</p>	<p>A scadin dils pursanavels; Piaun, tschagrun, caschiel mag- nucca</p> <p>Cun plascher ins fa la carga, Ils gurvets ein en parada; 35 Ord tschaler vegn la raccolta Sin las schliusas cavegliada.</p> <p>Il cautegia cheu propona L'oraziun a la chischada, Per benedicziun retscharta 40 Sin quell' alp la stad vergada.</p> <p>Sia carga bein ligiada Mintga pur uss aunc urenta, E cul cor en contentientscha Ord il stavel el s' absenta.</p> <p>45 Roclan buca las magnuccas Tral muletg e giud tessaglias, Vegn la carga bein a casa Cun ils scazzis en tuaglias.</p> <p>Gia sin porta mira, spetga 50 Cun merveglias la massera; Bein pinada ei la scaffa, La bagnera per la stera.</p> <p>Tras vischnaunca vegn la retscha Dellas schliusas emplenidas, 55 Ord il letg de strom en trucca Las magnuccas vegnan pridas;</p> <p>Ilstschagruns, enqual cun barba, Tut la rauba vegn scargada; Gleiti lu la perdunonza 60 En il vitg vegn celebrada.</p>
--	--

- La tuor de fier sul camp de Mars
 10 Lai tscharner sur planiras,
 Lunsch ora suls confins sepiars,
 Dil grond marcau ti miras.
 Lutezia muossa tshiens maletgs
 Entuorn quell'aulta scala:
 15 In ocean immeus de tetgs,
 La loscha capitala. —
 Adatg! Uss da Versailles vegn
 Revoluziun a strada,
 Dal ventstempraugia cun in sgregn
 20 La tuor vegn insultada.
 Il fegl selvadi della mar
 Fa vehement'attacca:
 Ei tuna e camegia clar,
 Il tshiel termetta dracca.
 25 Dagl occident agl orient
 Ils nibels fan battaglia;
 Palaz leu giu e monument
 Cuviera la stgiraglia.
- Ballontscha er il git curmal
 30 Dals bufis dil vent garmadi,
 Sepeggia ferm pil tschabergal
 Lai pér schular gl'uradi. —
 La tuor stateivla el combat
 Al ferm orcan resista
 35 E tuornan calm e tgeuadat
 Puspei ruaus acquista.
 En furia varg' il temporal,
 Finid'ei la smanatscha;
 Cametgs da lunsch fan lur signal,
 40 Solegl lai ver la fatscha.
 Pli lev, Paris, trai flad puspei:
 La tuor stat aunc adina!
 In artg en tshiel salida tei,
 Sul flum tier la collina:
 45 O pievel ti parisian,
 Pertratga e pareglia:
 La tuor de fier u bein gl'orcan,
 Qual'ei tia semeglia? —

L' alp devastada.

(Nach Igl Ischi, S. 21, 1912.)

- Da Flem vi on Glaruna
 Per senda franca buna
 Sul quolm ins sa passar.
 Dals aults si Segnes sura
 5 Tiels plauns giusut ramura
 'Glual en siu curdar.
 En temps antics fretgeivels
 Els aults ch' ein uss sgarscheivels,
 Flureva l' alp pli bein;
 10 Il tschespet lu tonscheva
 Entochen sum e deva
 In' jarva sco in fein.
 El plaun si Segnes sura
 Catschava la verdura
 15 En in stupent muletg;
- Dadens la tegia stevan
 Las vaccas e schischevan
 La notg sco en in létg.
 En tegia manischava
 20 In giuven e caschava
 Cul latg de bia curtès.
 Mo mintgaton el mava
 Sin porta e mirava
 Engiu viers ils mises.
 25 Cun gargiamment spitgava
 Il giuven silla sava
 Viseta si dal vitg:
 La matta curaschusa,
 Ch'er' ussa sia spusa,
 30 Ch'el vev' en senn daditg.

Il mat, signun, che mira,
 In di sin la pastira,
 La catt' el ad agur:
 El' ei pilver sin via
 35 E vegn plein allegria
 Spel dutg, che fa ramur.

Il cor dil giuven batta,
 El less a sia matta
 La meglia via far:
 40 Buatscha, lozza rara,
 Duei a sia cara
 Ils peis ca tschuffergniar.

Mirei, o tgei premura,
 Ord il tschaler leu sura
 45 El port' ad in portar:
 Magnuccas el rabetscha
 E tschenta tut en retscha
 Per biala senda far.

Sin tala sort sulada
 50 La spusa fa l' entrada
 Senz' en il tschuff passar:
 De tala curtesia
 Si d' alp en cascharia,
 T'gi vess astgau siemiar?

Dell' alp delicatessa
 Il mat a la princessa
 Sedrova de survir;
 En tegia grond' uriala
 Signun e sia biala
 60 Pon raschunar e rir.

Encunter sera lura,
 Ord stavel dil plaun sura
 La matta po turnar —
 Ed era quella gada
 65 Vegn ella compignada
 Senz' en il tschuff passar.

Las pezzas „siat dunschalas“,
 Vieifer sillas sialas
 Carezia pon cuir:

70 Ventira dulscha nescha,
 In paradis flurescha
 Aunc cheu sil grep, il dir. —

El vitg leu giu avdava,
 Luvrava e spargnava
 75 La mumma dil signun.
 In di vul la paupretta
 Sin l' alp ir sin viseta,
 Schigiar penn e tschagrün.

En tegia sil plaun sura
 80 Siu mat ual lavura,
 Dat duas ga cuagl:
 La mumma vegn sil stavel,
 Il feagl di: „Port' il giavel,
 Si cheu sto quei benagl!“

85 T'iegl esch va la dunnetta;
 T'gei vesa la paupretta?
 Cul moni scua en maun,
 Siu agen feagl smanatscha
 E malperdert reufatscha:
 90 „T'gei vul puspei il tgaun?“

La mumma sesuuescha,
 Sevolva, supplichescha:
 Il feagl vegn mo pli nauschs.
 E lu curelond la fatscha,
 95 Bargeud va la pupratscha
 Dal stavel ô cun stauschs.

Las pezzas sevilentan,
 Fontaunas seresentan,
 Cascadas fan ramur;
 100 Il crap de Flem engira
 De far a la plauira
 Vendetga de sgarschur.

Aunc lezza stad currenta
 Cun nibels sestgirenta
 105 Il tschiel entuorn entuorn:
 Ei tuna e camegia,
 Ch' ei strembla tut en tegia,
 Malaura fa de stuorn.

- | | | |
|-----|-----------------------------|--------------------------------------|
| | Bognada dalla dracca | Satraus ei il plaun sura, |
| 110 | La bova sedistacca | Svanida en malura |
| | Leu si sisum il pass: | 120 Ei l' alp pli baul en flur . . . |
| | Il dies dil quolm seslucca, | Atras quella contrada |
| | Sefenda e ballucca, | Uss plira la cascada |
| | Sederscha cun fracass, | Cun lamenteivel sun: |
| 115 | Cuviera la pastira, | Mai pli ei revegnida |
| | Muletg e muladira, | 125 Quell' alp, ch' ei smaledida, |
| | Ch' igl ei ina sgarschur: | Per quolpa dil signun. |

Memoria della muria.

- Dal temps della muria gronda
 Perdetga dat aunc en carner
 La crusch tagliada d' ina plonta,
 Salvada si sper il clutger.
- 5 La mort terribla visitava
 Las casas tuttas dils vischins;
 La pestilenza serasava
 E surpassava tuts confins.
- In suenter l' auter en vischnaunca
 10 Dal mal vegneva infectaus,
 La mort tschappava ina braunca
 Da cheu, da leu giud ers e praus.
- Afunds en stiva e sin combra
 Malsauns schemevan sin murir,
 15 Sentend en membra gia falombra
 Il tissi nausch, che fa pirir.
- Surtratgs da biernas e pial nera,
 Schaschevan biars tut bandunai;
 Il zenn de miert damaun e sera
 20 Bargeva per ils sventirai.
- Bia fossas frestgas en senteri
 Fagevan als vivents snavur;
 Tgi sa far fin a tal marteri
 E metter tiarms a la sgarschur? . .
- 25 Ils sogns en tshiel derar bandunan
 Sin tiar' ils paupers concarstgauns;
 Perquei ils zenns ensemen sunan
 Clamond tier Diu ils vivs e sauns.

El tempel stat la crusch pinada:

30 Dus bratschs de lenn din frestg pigniel;
Il bien plevon la crusch alzada
Uss tegn urond encunter tschiel.

E tras il vitg la redunonza
Va culla crusch en processiu;
35 La crusch, la megliaera speronza,
Als trests dat aunc consolaziun.

Ord casas aultas, bassas miran,
Cun mauns a Diu ils moribunds . . .
E per lur cars, che tout endiran,
40 Van tschels urond, cun schems profunds.

Sil crest sul vitg stat la caplutta
Dil bien gidonter, sogn Bistgaun;
La crusch s'avonza silla mutta,
Il til va suenter plaun a plaun.

45 Tier Diu e tier ils sogns leu ura
Puspei il pievel castigiau,
E fa il vut de cun premura
Untgir las vias dil puccau. —

E seretratg' ei la muria,
50 Che veva fatg schi grond sterment,
E mess en mort ed agonia
La mesadat dil vitg flurent.

Dil temps della muria gronda
Perdetga dat aunc en carner
55 La crusch tagliada d'ina plonta,
Salvada si sper il clutger.

Els larischs de Lontsch.

Els larischs de Lontsch in' uriala trer flad,
Guder leu l' umbriva in bi di de stad,
Mirar en la bassa, mirar sils glatschers:
Amitg, lein dumbrar quei tiels megliers plaschers!

5 Ils larischs sur Vazerol sco en canzun
Raquentan en l' aria dals fatgs dil Grischun,
Da ligias fundadas leu sut tschiel aviert,
Dal batten de saung, ch' ellas han retschiert.

- Surmir e Sursaissa sesarvan als égls,
 10 Leu l' Albula, Giulia, vegnan en segls
 Giu dallas fontaunas cuvretgas en glatsch
 E van raschunond da Casti lu a bratsch.
- Herex sco gigants, ils massivs montagnards,
 Sesaulzan el cor dil Grischun, sin las varts,
 15 Dalunsch de mirar sco rempars e castials,
 Che mo in grond Diu sa scaffir aschi bials.
- Uauls e cultiras, bials vitgs ed ueclauns
 Naven dals muletgs tochen giu en ils plauns:
 In mund per sesez e ded agien lungatg,
 20 In pievel aunc liber e ferm sin siu fatg.
- En quella tiaretta ruaussan satrai
 Tonts mellis babuns, culs vivents aunc ligiai;
 Il spért dils Fontanas, en veta e mort
 Pertgiran la patria e sia sort . . .
- 25 Il zenn neu da Lontsch fa saver il miezdi,
 Ils frars els clutgers sin ils aults en rudi
 Rispondan da lur vart, da Stierva, da Mons;
 Sil prau l'oraziun di il pur culs affons . . .
- Da tonta bellezza surprius, muentauns,
 30 Sursaissa romontscha, jeu sun consolaus;
 Trals larischs jeu mon vinavon sil stradun
 Da cor gratulond al pievel grischun.

Il prau de lieurs.

- | | |
|---|--|
| Jeu sai in liug de bien ruaus,
Dal vitg in toc naven;
Leu denter pegns stat bein postaus
In sempel baun de lenn:
5 Osum 'gl uaul sut ina mutta,
En in englar sper la caplutta. | Da la caplutta ves'ins vi
La lieur, che fa termagls
15 Cun ses lieurets, el prau naschi,
Aunc fleivels, lonzis cagls:
Quels san aunc nuot da la rueida
Dils tgauns de catscha e lur queida. |
| Tschinclaus da péguis ei leu in prau
Empau dad ina vart
Sco in curtin nundisturbau
10 Da prigus malart:
Las lieurs serimnan leu segiras,
E senza tema de sventiras. | Cheu eis ei pasch ils dis de stad,
20 Silmeins per in tempset;
El cauld solegl 'gl uaul trai fad
Entuorn il prau quiet:
Stei legras lieurs, vus temeletgas
Nuot metta vus aunc uss en fétgas! |

25 Tiel prau de lieurs jeu mon bugent
 Naven dal mund sferfatg,
 En quei asil aunc innocent
 Ha l'olma avantatg:
 Anfond puspei la paschscatschada,
 30 En la caplutta isolada.

La cruna de matgs.

<p>Sin combra sur la stiva Sin cruna solegliva Ti vesas matgs en flur: Entgins ad ault sestendan 5 Abass las neglas pendan, Riend en lur splendur.</p> <p>Tgi ei la possessura, La matta de premura, Che ha tratg si ils matgs? 10 La feglia vegn ludada Dals ruogs leu en parada, Dals brumbels schi bufatgs.</p> <p>Sin combra ella arva — Cul bratsch de ferma gnarva 15 Tonsch'ella en mintga plaz,</p>	<p>E dat de beiber aua E las fadetgnas schaua, Mintgin survegn in caz.</p> <p>Leu denter cameratas, 20 Plontettas delicatas, La matta fa pertratgs: „Fluri, flurettas mias, Vus deis a mi legrias Ed auters avantatgs.</p> <p>25 Vus neglas cotschnas finas, De fatschas schi carinas, Salvei la bun'odur: Uss vegn la perdunonza, E lu nus vein speronza 30 D'ornar in bi signur.“</p>
---	---

Nies lungatg.

(Nach Igl Ischi, S. 28, 1915.)

<p>Plaid romontsch, eis bein de casa En las valls dil vegl Grischun; Co tiu sun sonor serasa, Dat perdetga la canzun. 5 Vierv matern, empriu en tgina, Astgas mai a nus muncar; Orda nossa patri' alpina Mai selais ti bandischar.</p> <p>Praus ed acclas e pastiras 10 Per romontsch per tut numnein; Vegl romontsch san las cultiras Dapertut sper Inn e Rein.</p>	<p>Ed ils cors per viarv'artada Sentan dultscha affecziun, 15 O faviala carezada, Viva en tiu ferm cantun!</p> <p>Montognards en libra Rezia, Stei tiel plaid original; Patgnas-mel dat plein dultschezia 20 Vierv roman, igl immortal; Dalla tgina alla fossa, Neu cun nus, car plaid sonor, Ferm unius cun patria nossa, Stai, romontsch, en spért e cor!</p>
--	---

Cant popular.

- Tgei aud' jeu cantond silla via?
 'Glei sera e notg en la vall —
 Tras l'aria vegu la melodia:
 'Glei cant vigurus communal.
- 5 Ils mats sin la piazza sclarida
 Da cor la canzun lain tunar;
 La sera ei schi biala, stellida,
 La glina migeivel fa clar.
- Tut tgeu sin cadruvi e strada,
 10 Il vitg ei en paisch e ruaus;
 Plascheivla ei la serenada
 Al cor, ch' ei contents e beaus.
 Domengia vargada, legreivla,
- Ha dau niev confiart al luvrer;
 15 Perquei la cantad' amureivla,
 Che tuna adault tiel clutger!
- Aunc ardan cazzolas en stivas,
 Il cant anfla leds auditurs;
 Il tat, giud las vuschs schi activas,
 20 Vegn giuvens, udend cantadurs,
 Mattauns sper lur matgs sezup-
 padas,
 Retscheivan salids en canzuns,
 Sesentan el cor fetg beadas,
 Ch' ils mats ein schi leghers e
 buns.

Per comiau alla patria.

- Il bastiment el port de mar
 Ei paregiaus de viagiari;
 Il suffel trai cun moviment
 E dil comiau vegu il moment.
- 5 Ora sin la mar spimonta
 Mon jeu resignadamein,
 Clomel aunc cun vusch tremblonta:
 Patria mia, uss stai bein!
- Il commandant dat il signal,
 10 Cheu trembl' il cor a bein enqual;
 Il bastiment uss disrentaus
 Tras auas grondas fa ses vaus.
- Tiara franca, cara riva,
 Lunsch da tei nus viagiain;
 15 Pren la larma fugitiva:
 Patria mia, uss stai bein!
- Egl occident, el mund rient,
 Festgina, nav, cun ardiment!
 Stai ferm, miu cor, curascha pren,
 20 Fortuna biars han fatg leu en.
 Riva cara, gia svanida!
 Sin in auter maun nus mein;
 Mo miu cor tei aunc salida,
 Patria mia, uss stai bein!

Encarseladetgna per la patria.

- Naven da casa sin viadis
 La sort ha mei giuado manau.
 Hai viu sil mund bia segneradis
 E bein enqual stupent marcau.
- 5 Mo di, miu cor, eis ventireivels,
 Dalunsch dal liug digl origin?
 Pertgei suspiras, malruaseivels,
 Pertratgas vid tiu vitg alpin?
- Jeu seregordel dellas pradas
 10 E dils tschupials dils giuvens onns.
 Tgei bialas fiastas celebradas
 A casa cun cors carezonts.
 O dultscha, cara regordientscha
 Ti veglia patria sin ils aults,
 15 Ti stas all'olma en preschientscha
 Ti fas vegnir miu cor pli caulds.

Havess jeu alas d'hirondellas,
 Sgolas jeu si en mia val,
 Tschentass il pei sin las parcellass
 20 Dil prau patern spel vitg natal.
 Custeivla patria, ventireivla,
 Egl jester sai jeu tei stimar;
 En tia cas'e paisch migeivla,
 Miu cor damonda de turnar.

Ils Retoromans.

(Proben, entnommen dem Epos, erschienen in Annalas 1900. Chur.)

Calonda matg.

Ils radis marvegls dil solegl matutin
 Traversan il vast reginavel alpin.
 Sin tschemas pussentas de glatscha setschenta
 La spema digl aur, ch'il solegl leu luenta;
 5 Il tgau dil Calanda compar' en ardur,
 Dals aults ella bassa serasa splendur,
 Entochen giufuns la planira runcada
 Da Rets e Romans cun zapun e cugnada.

Dasper la Plessura giud aulta terrassa,
 10 Cheu guard' il castell dominout ella bassa;
 La tuor de granit, Marziola numnada,
 Da Roma sil grep ella Rezia fundada,
 De forza romana perdetga cheu dat,
 E para tschentada per l'eternitat.

15 Sin l'asta de fier vid il spitg dil tetgal
 Camegian ils egl's din raffont animal:
 Dell'evla romana cun alas rasadas,
 Che guarda, governa las valls acquistadas.

Trara! tralala! Tgei leger signal
 20 Resuna recent dalla quadra turrera,
 Leu nua che vèglia, en sia cuchera
 'Glattent guardian. — El siar' il bural,
 Fertont che rispunda igl echo dil sun
 Dal pei dil Pezochel, da spunda e run. —

- 25 Il tgiern ha clamau tier la fiasta magiala,
 Il tschiel ei sereins e verdura vernala
 S'encaglia sin rovens spundivs e pastgets.
 Romans, festinei! Caminei è vus Rets,
 A Mars ed a Maia l'honor veis de render,
- 30 Leis vus dalla tiara raccolta pretender.
- Dad acclas e cuorts per las spundas semnadas,
 Si dallas Planezas, dal crieic rugadadas,
 Arrivan en trops discurent catschadurs,
 Colons e migiurs, veterans e pasturs. —
- 35 Desegna, canzun temeletga, las fatschas
 Dils umens e legna pertratgs e smanatschas.
- Cheu vegn dal Tulu cun ses fegls vigorus
 Vintrix cul balester, in um prigulus,
 In um che siglienta igl uors cun inschin,
- 40 Domogna las bestias tras forz'e rampin.
 Vid l'éscha dil ficler en loscha parada
 Stat corna de bovs e de tscharvas fermada;
 En l'aria sut tetg, sper la fueina en tegia,
 Leu pendan las puolpas sin lur pendelegia. —
- 45 Schlatteina taurisca el numna la sia,
 „Nos celtics babuns“, el rauenta sin via,
 „De Mars e Minerva savevan nuot zun,
 Unfrevan a Belin, scaffider dil mund,
 Sils aults della Gielgia, sil fil dil Lucmagn
- 50 Il saun ded in grass capricorn bien e stagn,
 Fertont che l'aurora las pezzas bitschava,
 Da Belin sálids giu da tschiel nunziava. —
 Nies Belin, mes fegls, nus oz invochein,
 Ils dieus dils Romans ein de marmel e stgein.“
- 55 La casa e cuort Runcalinas banduna
 Victor, il puranchel de rara fortuna;
 Egl agien curtin, da palèra tschinclau,
 El ha tut en retscha enfiarlas plantau;
 Cheu sgolan aviuls entuorn'gl ualer,
- 60 Cheu stattan en flur il malèr e tscharschèr:
 Victor de schlatteina etrusca pertratga,
 Con bein si'acclatta sei uss serefatga.
 Sin via satieu'el pasturs e vischins:

- „Amitgs, camerads, camineis ton de furia,
 65 Leis fors'attacar ils Romans ella Curia?
 Ne han Marcomanns surpassau ils confins?“ —
 „Nos vegls antenats,“ marmugna Viutschegn,
 „Havessan els mo bandischau il striegn!
 Nus fegls dell'Etruria, carschi ellas valls,
 70 Nus Rets, nus duessan cun mogns e cun pals
 Ils dieus dils Romans tut en scaglias pitgar:
 Lur Mars, igl anguord, ha astgau engular
 Als Rets, a nos babs lur independenza. —
 Ha mess en nies pievel sgurdin, decadenza. —
 75 Romans, nus vegnin, ma nus oz implorain
 Ils dieus de nos vegls, las diaultas dil Rein,
 Ils spérts, che protegian muletg e montogna.
 Retegnan malaura e scatschan malsogna.“
- Dal plaun Clavaziel Martial serebetscha,
 80 In dètg veteran e cun el tut en retscha
 La brava fumeglia. Vègn onns cun la spada
 El ha seduvrau pils Romans ell'armada,
 Encunter Suevs, Victovals furius.
 Ed ussa direg'el cun bratsch gnarvus
 85 Il criec en si'accla, ch'el ha sco pagaglia
 Retschiert per merets de combat e battaglia.
 Siu muvel scadeina las stgellas spel Rein,
 Leu van pasculont il cavagl e pulein. —
 Il fest enferrau enta maun el camina
 90 Per via entuorn la campagna canina.
 Leu stattan semptgadas sil camp militar
 Cohortas romanas sco mirs din rempar.
 Con ledamein batta al brav veteran
 Il cor cu el vesa las roschas, che van
 95 Cun armas splendidas en loschas colonnas,
 Stendent agradsil las fitgadas totonas. —
 „Compogns, uardei, ils fegls della Rezia
 Emprendan cheu tact, disciplina, spertezia;
 Els battan pil vast reginavel latin,
 100 Ma era pigl agien terratsch alpin. —
 Dals onns ded Augustus en Rezia domina
 La Roma pussenta, prudenta regina:
 Ils botschs e supiervis mo veguan smaccai,

- Ils prompts obedeivels, els vegnan 'alzai.
 105 La selva untgescha al prau cultivau,
 Il flum furibund sto setrer per siu vau;
 La caura che reiva ei domesticada
 E tuorna la sera da spelm e da prada.
 Semenzas uss pruian sin gliet e sin grava,
 110 Leu nu ch' il dargun la galera menava. —
 Jeu sai ca pertgei nus duessan pugnar
 Encunt' ils Romans. Nus stuein confessar:
 Il pauper satieua uss dretg e giusta,
 Igl jester, sigirs, po semetter sin via,
 115 Tras valls isoladas, sur sialas e munts,
 Sur flums e cavorgias el portan las punts. —
 O Rezia, ti plonta vid Roma ligiada,
 Ti creschas aunc libra, schegie inferlada.“
 La curia Retorum vegn spert populada.
 120 Gia tun' il cadruvi d' uliva sulada
 Dal lenn enguttan dil calzer campagnard.
 Si ord ils quartiers mercauils de sut vart
 Arrivan ils umens de forsk e stadera,
 Ils umens, che smeinan marti e rusera,
 125 Guerriers invalids cun artuglia smaccada,
 Ils officials, nundumbreivla tschuplada.
 La fuola semova el plaz curial,
 Avon Marziol' il casti principal,
 Unius da repars cun las soras Spinola,
 130 Augusta, las tuors, che dattan cambrola
 A tut inimitg, il qual cun violenza
 Vuless cul Roman barattar residenza. —
 Il procuratur Pertinax sin l'altana
 Semussa figient in segn culla canna:
 135 Enzenna d'entscheiver il til festiv
 Dal tempel de Mars per il fons spundiv,
 Tras vegnas e pradas pil trutg usitau
 Sil di della fiasta dil matg returnau.
 En sial' a cavagl Gaudenz il tribun
 140 Seposta avon sia garnischun. —
 Robusta statura! Il tgietschen manti
 Dal vent rubiglian entuorn il schui!

- Las tempras virilas ein umbrivadas
 Dal puschel de plemas sin casca fermadas;
 145 Sil nobel cuirass dil tribun militar
 Terlischa igl uors, stermentus de mirar,
 Sco arma de retica, veglia schlatteina
 Cun biars autenats en gloriosa cadeina.
- Tiel preses siu bab leu vegn ô sin l'altana
 150 La feglia de fatscha sco la tulipana,
 Sabina encuera cugl égl la figura
 Dil feigl della Rezia, che stat cun premura
 Sper sias colonnas pinadas sin via.
 Las tibas, trompettas, e corns d'harmonia
 155 Muentan il pievel; dal tempel aviert
 Cheu vegnan ils frars arvals ch'han retschiert
 Commond de portar en honor il vut
 De Mars, il fritgeivel, ch'ei suenter statut
 Ornaus cul tshupi orda spigias salin. —
- 160 Sch'ti mettas cul fest uegliont en sgurdin
 Il formiclèr, baghiau sper la cuscha,
 Il svelt pievelet semuenta en truscha,
 Encuera il vau sco sepers en la casa;
 Aschia sin piazza semova, serasa
 165 La fuol' in tra 'gl auter envi ed enneu,
 Entochen, che mintgin, tgi tscheu e tgi leu
 Engarta compogn e suond' il vial
 En retscha extensa sil til triumfal
 De Mars, che carschenta tut quei che verdegia,
 170 E fa che la spigia e l'jua gartegia.
 Cheu speras vi va zapitschont la stavlada,
 Ils umens sco tscheppa de tieua dulada,
 Vintrix cun capetscha curom ussa passa,
 El dat cul calcogn sco cul mogn sin la massa
 175 Il fravi, schi stagn, che tut strembla dentuorn;
 L'egliada ei stgira e brutta de stuorn.
 Ses fepls seregordan de Belin lur diu,
 Al qual ils babuns venerai han unfriu.
- Vintschegn, il tavaun, ella barba marmugna:
 180 „Gl ei tonaton donn e puccau e vergugna,

- Il preses, il freid nuncartent, stat e mira,
 Co nus ses idols per la prad' e cultira
 Duein compignar. — Tgi sa liberar
 Zactù il nies pievel dagl jester barbar
 185 E derscher finalmein ils dieus dils Romans,
 Cul scalper formai e tut suords e vans? —
 Ei dat bein in Diu d'intelletg e tschurvi
 Cun senta, savida, che cloma il di,
 Che cloma la notg e direg' il solegl?
 190 Che rocla il tun de sterment e smervegl?
 Tgi sa bein numnar il ver esser che viva,
 Dal qual sin quest mund la carschientscha deriva?
 In tschupel matatschs, circumdont la figura
 De Maja, arrivan en verda mondura.
 195 Ensemen culs frars arvals, sacerdots,
 Che giesticuleschan sco faulzs devots,
 Els contan il hymni als dieus de verdura,
 Ch'els tegnien daluntsch la sventir' e malura:
 „Gidei nus, o Lares, scatschei pestilenzas,
 200 Dei benedicziun a tut nossas semeuzas,
 Bugnei cun rugada il pastg sin collinas,
 Schei buca curdar sin la vit las purginas.
 Domogna la furia, o Mars, e retuorna
 El tempel e ferma burascla stuorna!
 205 Clamei vicendeivlamein tuts ils Semuns,
 Suquora, o Mars, il triumf dai als buns!“
 Las vuschs giuvenilas rebattan festiv,
 Il til uss s'avonza el plaun solegliv;
 Sin tiara tumpriva de segal e megl.
 210 Tras fein e faletga direg' in fumegl
 Ils tgaus destinai all' odierna unfrenda,
 Purschi ed anugl e vadi ein la spenda
 Pils dieus permavauns. Els van tier la mort,
 Siglient en sparuns, nunsavent la lur sort.
 215 Treis gadas semeina tras fop e fistatg
 Entuorn la cultira la quorsa dil matg.
 Sper via terlischa, schi bi se'in rubin,
 Il brutg che flurescha, e mintga verdin .
 Selegra bognaus en daguots de rugada,
 220 Selegra che l'aria dil matg ei turnada. —

El curtin de dialas.

- Tut tievia, migieivla ei l'aria de sera. —
 Filada, tessida da la primavera,
 Schai ussa la teila ded jarvas e flurs,
 Rasada sur crests e collinas ed urs.
- 5 La rosa dil tschiel aunc terlischa nell'aria,
 Ma tgeuamein vegn per campagna agraria
 L'umbriva lischnont sco la méttà de fein.
 Ord frastgas de salisch, che sieman spel Reiu,
 Resuna plischeivel il himni de sera
- 10 De la cantadura, sco cotgla schi nera.
 Gaudenz e siu hosp van encunter Termin,
 Per render visetta leu or'al curtin,
 Dals Rets venerau e temiu sanctuari,
 In liug de diaulas, sulom solitari.
- 15 Il pievel rimnau ord ils vitgs en quell'ura
 Dei render il cult a ses dieus cun premura.
 Schular de parfinchels ord caglias resuna.
 Sin via Gaudenz agl apiestel rischuna:
 „Ils dieus dils Romans ein de marmel e stgein,
- 20 Ed jasters als Rets, che pertgirau aunc bein
 Las veglias isonzas ded atgna cardientscha.
 Il prèses de Cuera cun buna prudientscha
 Risguarda nos fatgs. Gia il Mars, cu la roda
 Solara sevolva, sesaulza ord moda
- 25 E punscha culs radis ils rovens schalai,
 Dedesta tuts dutgs sut la glatscha sattraï:
 Lu battan ils cors de nos mats en speronza,
 Ei prendan la suna cun precipitonza,
 E verdas monduras per las mantinadas:
- 30 Diaulas el vitg ed uclaun arrivadas,
 Selegran culs auters, en dascha vestgidas,
 Pertgei las terrurs digl unviern ein untgidas. —
 Mattatschs orda senn e signuns e pasturs,
 Cun stgellas, platialas fan grondas ramurs;
- 35 Ei cornan de forza per streglias e vaus,
 Per far che la jarva revegni sils praus,
 Ch'in sappi las vaccas laschar ord nuegl,
 Per far che entochen la fin ded avrel,

- Las nuorsas cun tshut, las ansolas e cauras
 40 Nuot maunglien tumer pli cuflaus e malauras.
 Ed ussa puspei ei in di festival
 Dils Rets arrivaus.“ — Giu enten la vall
 Terlischan ils fugés, dals pasturs envidai
 Osum ils muletgs cun ils muvels cargai. —
 45 Sigl ur digl uaul en in fop engarschau
 S'extend' il seruden sulom umbrivau
 Da viazza de vaglia cun scorsa hiergnusa,
 Cun crunas giganticas, roma barbusa.
 Sil tschespet en quella larguna selvatga
 50 Remeglian las tscharvas, stupentas de tratga,
 Las tscharvas spuretgas cun tschemas sromadas,
 Che ein per diaulas el claus envernadas.
 Las jarvas digl jert ein lur stuffia vivonda,
 'Glual cristallin offerescha bubronda. —
 55 A miez la pradella sesaulza in biet,
 Vestgius cun pignola e truscla dariet;
 Quei ei il clutgèr dil casti sutterrau,
 Palaz de dunschallas diablas, che fan
 Giufuns il ravugl della tiara cussegl,
 60 Co metter la sort dils humans a cavegl,
 Urgir ils misteris de cletg e sventira,
 Co dar a mintgin meritada mesira.
 Diaulas protegiau pastira, montogna,
 Ed han lur agid a zerclunzas a mogna;
 65 Diaulas bufatgas, solet sfiguradas
 Entras ils peis caura, las ein premuradas,
 De far sesvegliar ord il stumbel la spigia,
 Ei gidan canvaus enzardar cun fadigia.
 Sil tgiembel dil biet ei la „platta pussenta“
 70 La platta, che quarcla la tauna termenta,
 Il vau trubistgau, che descend' en scalems
 Tut leischens da stellas e mischs digaréms:
 Schnueivla sfendaglia de greppa schluppada,
 Dil chor de diaulas zupada intrada!
 75 Fladadas tut tievias, cheu sbuccan sidora
 Dal venter profund, che beinduras rumora
 Sco sche las diaulas fagiessen rueida,
 Lur scazzis partgent cun enguorda queida.

- Il mes-chel humid ei signaus cun ils pass
 80 De quellas, che vegnan la notg bein de bass
 Sidora, per tonscher discus giud la platta
 L'unfrenda porschida, la carn delicatta:
 Las spatlas dil tschierf, brimmellen barsadas,
 Dueien calmar las diaulas viladas.
- 85 Vegnida ei l'ura! Solegl serendent
 Intresch' el portal dil sclariu occident;
 Il tschiel en burniu e la tiar' en umbriva!
 Aunc trembla la glisch sin la platta votiva.
 Ils mats ein vegni cun la tscharva, ornada
- 90 Cun flurs e pindels, sin la corna sromada.
 Cauvitg Ursicin ha canau'gl animal,
 Caluns e spinals cavigliau sin il pal;
 La flomma sbrinzlegia e blaua fimaglia
 Seballa ad ault tier la legra cornaglia,
- 95 Ch'enquera'gl igniv e refugi sur notg.
 Spel biet dil curtin ei gia fredda da cotg;
 Dunnauns devoziusas uss fieran el fiug
 Carschun sechenta, ch'ei carschius el sogn liug.
 Ils umens dils vitgs cun dunnauns ed affonts
- 100 Cheu stattan en tema; lur vegls pardavonts
 Han cheu gie undrau tras serila unfrenda
 Diaulas amitgas, gudiu la merenda. —
- Gaudenz e siu hosp el rudî arrivai,
 Dals fegls digl uaul cun suspect contemplai,
- 105 Admiran il viv manischar dil cauvitg,
 Ch'endrida la flomma e pren pil fustitg
 Schambuns, che deghiran; el tschaff' il furetg
 E scarga la tocca dal rost en pitg pètg.
 Cun fatscha solema; el pronunziescha
- 110 Vegls plaid de misteris, che el gnanc capescha;
 La part dellas dieuas el porta e peisa
 E tschènta sil crap, sco sigl ur della meisa;
 El dat la porziun a scadin personavel,
 Che spetga cheu vess sin siu dretg ded artavel.
- 115 Ils mats ein semtgai per tschaffar ils tizzuns,
 Scanatscha ardenta ei prendan en spruns,

- Envidan cun prescha en glischa furnascha,
 Rudialas che roclan, scuettas de dascha,
 Entscheivan garent e schulont a girar
 120 Entuorn el curtin, per daluntsch spuental
 Ils spërts, che enqueran cun forza hostila,
 De metter a frusta raccolt' attunila. —
- Cauvitg Ursicin cun solemna preschientscha
 Confirma ils ses cun ils plaids de cardientscha:
 125 „Tenì ad honor buntadeivlas dialas,
 Dals vegls veneradas; ei rasan las alas
 Sco èvlas sur nus, benedeschan igl onn,
 Pertgiran pasturs e muaglia da donn.
 Vus giuvnas ornadas, vegnidas dals vitgs,
 130 Alzei vossas vuschs, che entochen sils spitgs
 Dils quolms resoneschi il miedi sonor,
 Il himni de laud ded antica tenor.“
- In chor de mattauns de statura de vaglia,
 Sin quei intonescha cun leda coraglia:
 135 Aultas Dialas,
 Dieuas ruralas,
 Dei la carschientscha al pastg abuldont;
 Nieblas dunschalas,
 Bunas e bialas,
 140 Dei compigni' al sepers viandont!
 Dieuas silvanas,
 Sco genzianas,
 Ei vies vistgiu da colur il pli fin;
 Vus protecturas,
 145 Nossas signuras,
 Po protegì il nies coven e glin!
 Soras migieivlas,
 Auras nuscheivlas,
 Lunsch spuentei da nos èrs e barguns,
 150 Dieuas tut alvas,
 Castas e salvas,
 Cheu retschavei sin la platta nos duns!

Miarta vegn en la Rezia.

Cul Rein a pèr va il stradun,
 Dus frars en allianza;
 Salidan quolms de mintga vart,
 Sespartan a Briganza.

5 In di, de stad atras ils vitgs
 Sper l'aua brigantina
 Vegneva tiel stradun dil Rein
 In'jastira pelegrina. —

Danunder il viadi siu,
 10 Tgi sa tgeinin'ei quella?
 Tgei vul en quest revier montan
 La jastira hirondella?

En Rezia sura seig'el ius,
 Il qual siu cor enquera;
 15 En Rezia aulta deig'ell'ir,
 Tiel bi antsches de Cuera. —

„Veis buca viu in viandont,
 Vos spundas soleglivas,
 Ju jester, che semeglia mei,
 20 Passont renanas rivas?

Sablun dil Rein, nu' ein fistitgs
 Dil pei, de la schenuglia?
 Veis buca viu miu frar uront,
 Vos tgiembels de carpuglia?

25 Utschals dil tschiel, veis fors'udiu
 Dad el gia la nuviala? —
 Vos lieurs attentas, ei'l passaus
 Leu forsa sur la siala? —

Sulom alpin! Salit e pasch
 30 Sur tei, sche ti retscheivas
 Il sem dil tschiel; lu a flurir
 En niev ornat entscheivas!“ —

Has, Rezia, viu gia enzacu
 Dunschalla schi virtuusa?
 35 Princessa veva num avon
 La sora gienerusa. —

O conforteivel dultsch s' anfar
 Dil frar e della sora!
 Il Segner ha puspei uniu
 40 Lur cors uss per trasora.

La tempiasta.

(Aus dem VIII. Gesang.)

Tgei notg burasclusa! Per miez igl iral
 Dil tschiel ramplunont sco en stuorn carnaval
 Ils sperts de tempiasta lur carrs e cavalls
 Siglientan sgarscheivel sur pezzas e valls:
 Las rodas terlischan, ischels ein de fug,
 Las laitras selsius e sgolan ord liug,
 'Gl iral de palaunca stremblegia, rampluna,
 En sfracs e zacugus la catschada sbaluna
 Anen ed anora. Cavalls spuentai,
 10 Cun spema tut alva fimonta curclai,
 Zapetschan e scheman e buffan e siuan,
 Inlauter en quorsa rapida satiuian.
 Ils sperts de malaura la torta sbrinzlonta
 Sdermeinan afuns. Oh! la brastga fimonta
 Ha tue sil Calanda in pégn solitari;
 El arda pliront siu destin adversari,
 La fiomma va si, sco sch'el fuss de fercaglia,
 La dracca puspei el satiar' en stgiraglia. —
 En tauna marmugna igl uors destadau,
 20 Vesent camegiadas el scrola il tgau.
 La selva suspira: Catschass ei po dis!
 Solets il solegl po termetter avis
 Als sperts de turnigel, de prest sefermar,
 De suffel e tun e cametg turnentar. —
 Burrida damaun! Da brentina veladas,
 Las rivas dil Rein aunc setegnan zuppadas.
 Ils nibels brav staunchels van dall'aura sut
 Stuschai anavos cun buffar resolut,
 Seleischnan, sesaulzan secund las montognas,
 30 Vestgieschan en grisch las spundivas pitgognas.
 Lient splendurescha cun forz' il solegl,
 E'gl artg matinal pei a pei en in segl
 Compeglia montognas, schiglioc separadas.

Suns ed accords.

(Nach Annalas, S. 103, 1907.)

Canzun patriotica.

- Cara patria, biala Svizzer, a,
 Dell' Europa ti pli ault curtin,
 Maiestusa paras a scadin,
 Ch' el surstat e sto tei admirar.
- 5 Sper tes lags stupents, sin tes aults schi clars,
 Plein smervegl jeu stun tut incantaus;
 El solegl ded aur, ch' ei si s' alzaus,
 'T'es glatschers terlisch an sco altars,
 O Rezia, o Svizzer, a, o Patria!
- 10 Cara patria, ti republica
 La pli gloriusa de quest mund,
 Nos babuns han bein senti u profund
 La valur din pievel suveran.
 Saung bein bia ei spons per quest liber tratsch
- 15 En battaglia s cun vischins pussents;
 Per memoria laudan monuments
 'Tes herox de ferm e liber bratsch,
 O patria Helvezia republica!
- Cara patria, ligia svizzer, a,
 20 S' enfirmida stai ti en vigur,
 Sco tes vegls defenda ti' honur,
 Dretg e libertat fai prosperar!
 Sontga patria, en concordia
 Nus uneschi viv spert nazional,
- 25 Lu flurescha il num schi immortal,
 Lu tes fegls de tei pon selegrar,
 O Rezia, o Svizzer, a, o Patria!

Tiara della Ligia Grischa.

Tiara della Ligia grischa,
 Patria ti de bravs avdonts,
 Nobla libertat terlischa
 Giu dals quolms a tes affonts.

5 Patria Grischa, partria cara,
 Maiestus casti alpin,
 Salidada sontga tiara,
 Ovra ti dil bratsch divin!

Tiara della Ligia grischa,
 10 'Ti terliskas en splendor;
 En tes libers fegls aunc brischa
 Spert romontsch cun nov'ardur.
 Rezia nossa, rom de Roma,
 Lai flurir tes nobels duns;
 15 Libra stai e ferm recloma
 Fei e viarva dils babuns!

Tiara della ligia grischa,
 Della libertat rempar;
 Quei a ti nies cor giavischa
 20 Forz' e spert de Gion Caldar:
 Lu flurescha, splendurescha,
 De nos vegls fei e verdat,
 Lu carezia nus unescha
 Fegls grischuns en libertat.

O tratsch alpin.

O tratsch alpin, miu vegl Grischun.
 Tei stos jeu carezar:
 Glatschers d'argient en bi solegl,
 Uauls de pegn en stgir bategl,
 5 O biala patria,
 Grischun en Svizzera!

Sulom patern, miu vegl Grischun,
 Cheu sundel jeu naschius,
 Cheu stat miu vitg, cheu ein mes praus,
 10 Cheu sun jeu leds e consolaus,
 O mumma patria,
 O cara Rezia!

O bi curtin, tschinclaus da quolms,
 Tei vi jeu cultivar!

15 Ti das lavur, ti das gudogn,
De nos babuns ti prau schi sogn,
O libra patria,
O mia Rezia!

La fugia en Egipta.

Atras il sablun dil desiert camina
In til fugitiv cun tema, furtina:
In um ordavon, modest e migieivel,
Manont pil cavester in asen fideivel;
5 Quel porta sin siala in ault pelegrin,
La mumma porschala cun il Bambin. —
Ils radis punschents dil solegl caliront
Tormentan il stuncletau viandont:
Negliu el desiert in verdin ei d'enflar,
10 Cuffaus de sablun el sto traversar.
Denton il menader sil Segner sefida,
El va vinavon per la senda solida
Urout en siu cor: „O Bab celestial,
Ti spendras Tiu Fegl dal scarpont animal,
15 O gida nus era en quei trest desiert,
Termetta en nossa miseria confiart!“
La sera arriva — ed ussa pren mira:
Da lunsch enamiez la vasta planira
Salida la palma cun verda coruna;
20 Cun anim igl asen la tenda tschancuna,
La sontga familia ei ussa spindrada,
Maria descenda sil tschespet beada,
In' aua sereina dasperas sberbuglia,
Con leda sefier' ella sin la schenniglia,
25 Ingrazia al Segner, confort' igl affon,
Ch'ei uss dal stilet liberaus senza don. —
Las steilas comparau sbrinzlont egl azur.
Maria emblida la tema e dolur:
Sil tschespet fluriu gie dierm' il tschutet,
30 Ruaus ussa regia entuorn il pastget.
Cun fatscha migieivla sclarescha la glina
Ed aungels dil tshiel circumdatan la tgina
Dil Vierv incarnau, per vegliar en legria
Spel dulutsch Bambin e la mumma Maria.

La mumma sper la tgina.

- En stiva sesa meditont
 La mumma sper la tgina;
 Siu egl ruaussa sigl affont,
 In tshut cun fatscha fina:
 5 La mumma vul el dormentar,
 Fa ir la nanna cun cantar:
 O Maria
 Mumma mia,
 Volva po tier nus tiu egl;
 10 Benedida,
 Dai urbida,
 Muoss'a nus il tiu sogn Fegl!
- En tgina ruver il tshut car
 Balbegia, ri, termaglia;
 15 El vegn fors' a sequietar,
 Per cur ch'ei vegn stgiraglia.
 La mumma betsch' il frunt serein
 E conta lu tut ledamein:
 O Maria,
 20 Tgei legria
 Has ti giu cun tiu Bambin!
 Mumma cara,
 Alla tiara
 Has ti dau il Vierf divin.
- 25 La glina fa en stiva clar,
 Gl' affon aunc strusch cupida:
 La mumma va per l'enzinnar
 Cun l' aua benedida,
 E spetga pazientamein,
 30 Cantont uss mo bufatgamein:
 O regina,
 Clara glina,
 Gloriosa en vertit!
 Dai beada,
 35 In egliada,
 Gid' ils tes tier il salit!

En stiva sesa reflectont
 La mumma aunc adina;
 Il carezau ei dafertont
 40 Sedormentaus en tgina:
 „Miu dultsch affon, uss dierma beiu,
 Da di e notg nus Diu ludein!“

Neiv el Fenadur.

Sur notg la neiv ei returnada
 Gie, setschentada tocha Rein;
 Sut la nevada schai la prada
 Cun tut las flurs, cun tut siu fein:
 5 Storschida, rutta schai la spigia . . .
 Gl'unviern nus grevamein castigia!

Ils pegns lain pender giu la bratscha,
 La neiv pesenta l'ogna a bass;
 E giud las alps la cuffa catscha
 10 Ils muvels cun terment fracass;
 Da tala viulta burasclusa
 La glient vegn bunamein confusa.

In um els megliers ons, en stiva
 El schai tucaus anetgamein,
 15 L'egliada pli e pli pitgiva . . .
 E stiarsas vev' el aunc fatg fein.
 Sco la nevada nunspitgada
 Ei cheu la mort s'approximada.

Sin las alps.

Sin las alps jeu lessel ir,	5 Sin la pezza less jeu star,
Sco pastur sin crests seglir,	Lunsch pil mund entuorn mirar.
Cun la tiba dar zinzur,	O con lev ei quei leu si,
Salidar leu giu il pur.	Quolms gigantics en rudî.

Sche selegra ti, miu cor,
 10 E sesaulza si ed or.
 Dai naven tuts pigus quitaus
 Sche sesentas ti beaus!

La sera sper il lag.

Solemn ruaus cheu silla riva,
 D' umbriva stat il lag curclaus:
 Il bi solegl cun glisch tardiva
 Davos ils quolms ei sesbassaus.

5 Utschals ruaussan e cupidan,
 Bufatg bufatg gl' uaul trai flad;
 Encunter tschiel las flurs salidan
 Cun plaid carins de pietat.

E giu da tschiel las steilas biaras,
 10 Migieivel miran giu el stgir —
 Miu cor, miu cor, tgei aunc empiaras,
 Va era ti tier dultsch dormir!

La spusa dil pastur.

Si d' alp sut il glatscher	Il paster speras vi
Fluresch' in bi roser:	Bein passa in bi di:
Cun la levada dil solegl	La flur alpina tut surstaus
Terlischa tgietschen siu bategl,	El ves' e cloma commuentaus
5 O flur, gliei in plascher!	10 „Miu cor cheu aud' a ti!“

La rosa a siu mat
 Carin risposta dat:
 Jeu sun la spusa dil pastur,
 Per tei jeu stun si d' alp en flur,
 15 Mintg' onn de mesa stad.“

La mumma romontscha silla fossa de G. C. Muoth.

„Tgei bragias. mumma, uss puspei,
 Tgei vas en rassa nera?“ —

„Il zen de miert tuchei, tuchei,
 Vegni cun mei a Cuera:

5 Miu mat, miu meglier cantadur
 Ei mess sin baun en bara!
 Tgei sperdita e tgei dolor
 Per mei e tut la tiara!“

Il patriot vegn compognaus
 10 Sigl ault e vegl santeri.
 Siu cor leu da tschupials curclaus
 Po en ruaus star eri:

- Mo ina mumma vegu pliront
 Neutier la foss'ornada,
 15 S'enclin'afunds spel car affont
 E plaida commentada:
 „Plirei cun mei, o cantadurs,
 Bargî cun mei, o Musas,
 Stei mal vischins romontschs e purs
 20 Sin spundas montagnusas:
 Quel ch'inflamava cors grischuns,
 Il meister de balladas,
 El conta buca pli canzuns
 Las lefzas ein serradas!
 25 O niebel fegl, has dau honor
 A la materna viarva;
 A tiu cantar schi plein vigur
 Il cor grischun sesarva.
 Mo uss eis ti setratgs navent
 30 Scadin romontsch quei senta;
 Negiu pli ha sco ti talent
 E' la premur' ardenta.“ —
 Aunc ditg pil fegl, il gienial
 La buua mumma plonscha . . .
 35 Cheu port'in aungel celestial
 In plaid a la Romontscha:
 „Tiu cantadur schiditg sco ti,
 El stat cheu en memoria:
 Ch'el resti verds, siu bi tshupi,
 40 Quei ha quitau l' historia.“

A mia violina.

- Amitga de mes giuvens ons,
 O buna violina,
 Pos mai vegnir tier mei danvons,
 Ti giegia neidia brina:
 5 Neu giud la preit en bratsch a mi,
 Jeu stemel tei uss pli e pli.
 Sch'jeu prendel tei entuorn culiez,
 La fatscha encunter fatscha,

Mes mals jeu sentel pli mo miez,
 10 Miu schar encrescher scatscha
 Igl artg energetic el maun dretg,
 Che cloma ils tuns de dultsch deletg.

Cu hirondellas cun giblar
 Cheu sgolan en ed ora,
 15 La sera denter stgir e clar,
 O giegia ti sonora,
 Tiu tun rebatta en miu suler
 Sco cant d'utschals leu sil clutger.

Dals mirs resunan ault e bass
 20 Bein dultschas harmonias;
 Cun mia giegia mont a spass
 Dad autras compagnias
 Bugien jeu stun dalunsch retratgs
 Sunont mes siemis e patratgs.

25 O violina en miu bratsch,
 Regal de mia Musa,
 Ti has tendiu a mi in latsch,
 Vul esser mia spusa? —
 Gie, baul nus essan s'empermess,
 30 E l'affecziun ha fatg progress.

Gliei ver, ti vesses meritau
 Manutta bein pli fina,
 In trubadur bia pli versau,
 Ti legra violina:

35 Denton cun serius quitau
 L'emprema ligia hai salvau!

Amitga de mes giuvens ons,
 Compogna delicata,
 Pos mai vegnir tier mei dauvous,

40 Migieivla camerata:
 Dal cantadur pren quei tshupi,
 Lai metter en tiu det gl'ani!

Walther de Belmont.

(Drama, erschienen in Annalas 1907 Chur. Probe.)

Quart Act.

Sil Mundaun, in plaz liber el liug della battaglia historica. Il funds della sceneria po representar ils contuorns dil quolm. Ina tenda (zelt) sco el secund act. Walther e Fontana sin peis, armai.

- WALTH. La notg ei stada criua cheu sils aults,
 1. **Scena.** E steilas paucas, paucas han dau glisch.
 FONT. La neiv dils quolms sto render freid la notg,
 Schegie ch' il matg ei sil Mundaun vegnius.
- 5 WALTH. En num de Diu nus entschavein il di —
 Dal di ded oz dependa bia, fetg bia.
 Jeu sentel, che mi' olma ei squitschada,
 Serrada sco la pezza surglatschada. —
 O Diu, il qual muentas las lavinas
 10 E libereschas dal galatsch las pradas,
 Dai levgiament all' olma surcargada,
 Termett' a nus la leva primavera!
- FONT. Tgei vista admirabl' ins gauda cheu!
 Mirei l' entira Foppa, schi flurenta,
 15 Schai cheu avon nos peis sco in curtgin.
 Il crap de Flem leu vi cun vies casti,
 Ils pezs de Trin sesaulzan maiestus,
 Gl' nault, il grond, surves' ins cheu schi bein,
 Ils vitgs sin tuttas varts bugieu ins dumbra,
 20 Ils quals salidan giud las bialas spundas
 Dad omisduas varts dil Rein e Glogn.
- WALTH. O car amitg Fontana, la Surselva
 Numnein nus nossa patria maiestusa.
 Per quella biala tiara lein nus batter.
 25 Negin tirann duei cheu penetrar,
 Negin duei scatschar nus ord la patria.
- FONT. Ei para sco sch' il pez Mundaun derschess
 Niev anim en nos cors, e nova forza.
 Nus vein davos il dies ils purs dil Glogn,
 30 Jeu sai tgei pugns els han, quels de leu en.
 Sche quels sevolvan cul burriu anora,
 Lu paupra giunchers de falombra gnarva.

- WALTH.** De quei sund' jeu pertscharts, amitg Fontana,
 Sch' ils purs dil Glogn semettan eu cun nus,
 35 Lu gudignein nus la victoria frestg.
 Jeu enconuschel quels, ils valerus,
 Statteivels ein els sco ils pegus ded alp,
 E serius, fideivels sco la greppa.
 Ei pondereschon tut madiramein,
 40 Pil veritabel bien sescauldan els,
 E san teuer la dira ditg e ferm.
 Ei dat de gudignar lur confidonza,
 Mo attatschai ein els a vers amitgs,
 Ed arvan si lur olma bein profunda.
- FONT.** Vos pardavonts han fatg bein bia dil bien
 Cheu en Lumnezza. Lein mirar uss pia
 Sch' il simpel pur semuoss' er engrazieivels.
- WALTH.** Jeu hai termess il Lumerins a Vella.
 Il Hans de Mont ha leu rimnau il pievel:
 50 Jeu spetgel vess; il di s' avonza schon.
- FONT.** Empau de plauns ein ei, mo arrivai,
 Fan els il lur duer senz' envidar.
- WALTH.** Vá vi sil crest e mira, sch' els comparan.
- FONT.** Ei vegnan plaun, mo ton pli saun, pazienza!
 (seniester giu)
- WALTH.** (persuls, mont vida neu, occupaus internamein).
- 55 **2. Scena.** La mar grisch-alva de tschagera spessa
 Entuorn ils quolms sesaulza e setschessa
 E cun la massa greva de brentinas
 Semishedont sesaulzan ord ruinas
 Fimaglias neras dil marcau berschau.
- 60 Il bab a Gliou endira en cadeinas
 Il signeradi dat suspirs da peinas,
 Da plagas fatgas cheu cun fug e spada,
 Da tiranias nauschas de bargada,
 Che ha nies territori inundau. —
- 65 La libertat, la veta, la ventira
 Stat ussa sin balontscha malsegira.
 Miu cor entir sesaulz' encunter vus,
 O cavaliers enguords e turpigius.
 Duein nos vitgs curdar en tschendra tuts
 70 E da tiranns retscheiver lur statuts?

- Duei la casa de Belmont curdar
 E Werdenberg, Montfort cheu regieler?
 O mai pli mai! Cheu stein nus ferm sin posta,
 Il pez Mundaun cheu porscha sia costa,
 75 Cheu battel jeu avon che sperder tut:
 Entochen tier la mort: — Quei ei miu vut! —
 O Diu en tschiel, dai forza a miu bratsch,
 Protegia nus e nies patern terratsch.
 (el va vi e neu e mira egl ault)
- La cruna dil Mundaun ei gia sclarida
 80 E tras las neblas ei la glisch vegnida. —
 Jeu tei beneventeschel, bi solegl
 O co hai jeu spitgau si tei marvegl.
 (La tiba dil paster selai udir davos la lautga)
 T'gei tuns ei quei? Salids de quolm, pilver!
 (el mira anavos)
- Ils bravs pasturs, fumeglia dil de Mont.
 (Ils treis pasturs digl emprem act comparan armai. Il
 signun ha in turschet d'uiara sin schui; il paster porta
 la tiba ed in halumbart, il tersiel in pal.)
- SIGNUN. Ualti dils emprems! Ser giuncher Walther.

La flur de Ramuosch.

„Il nuorser“, Probe aus dem Epos in den Annalas, S. 164, 1909. (Chur.)

- Denton vegn il paster dell' alp Discholals
 Neu en tiel nuorser sin visetta.
 Bien pen e tschagrün el port' en vischals,
 A vitg el po star in' uretta.
- 5 Spel fug della fueina, che port' il parlet,
 Els sesan el ficler schiglioc schi quiet,
 Il paster entscheiva, rischuna
 Las detgas de quolm de sperts e barlots,
 De schenta selvatga cun faschs e fagots,
- 10 Che fan la burascla che tuna;
 Da noblas filieras, che filan lur gliu,
 Sil pez e sper sontgas fontaunas,
 Dad aultas dialas de bien origin,
 Da nauschas uldaunas en taunas,
- 15 Da salicas giuvnas, dunschalas de neiv,
 D' unviern che pervesan camutschs en la seif

- Din jert sut la pezza Arina,
 Da sperts de montogna, ch'hau sut il glatscher
 Magnificas salas cun tetg e clutger
 20 E sin in tron crap lur regina. —
 Dall'jarva plein forza raquent' il pastur,
 Ch'ils ivers pli baul empleneva;
 Ch'ei setga dil tut ed ha pers sia mur,
 Demai ch'in signun smaledeva;
 25 Ch'ei setga, perquei ch'in fumegl ha tradiu
 La sontga Marghiata, ch'ins veva pladiu
 Siat stads per gidontra en tegia. —
 Depi quei puccau ei tut pegiurau,
 Tras boas, purginas e vent malstemprau,
 30 Che plir'uss e plonscha e megia. —
 Envi a maner lu retuorn' il vischin,
 Gl'amitg della praula e detga. —
 Ed ord la furnascha prend ussa Florin
 Tizun de scanatscha bein setga.
 35 El va sill'uatga, guardont tut endretg,
 Che buca igl uors fors'attachi anetg
 Las nuorsas ad el confidadas.
 El fa sia runda pitgont cuu il fest,
 Seferma, smanatscha il tizun sin il crest —
 40 A bestias el stgir laghiadas.
 En l'aria treis cruschs cul tizun ardent
 El segua per dar garanzia;
 Sogns plaid er compognan il siu moviment,
 El cloma ferm l'Ave Maria.
 45 Da Diu el implora schurmetg ed agid,
 Als sogns el termetta siu laud e salit —
 Las nuorsas sesentan segiras. —
 La notg ei quieta, il tshiel grazius,
 Sur pez e vallada ruaus misterius,
 50 Rugada dat giu sin pastiras.
 En baita sepeina el per ruassar:
 „Sogn Pader en tshiel mei dormenti,
 Sai buca damaun, sch'jeu pos puspei levar,
 Sogn Fegl, ch'ei levas, mei leventi!
 55 Sogn Spert ch'ha Maria ornau, biala flur,
 Pertgiri mi'olma e sia honor,

- Sin tiara termetti bials aungels,
 Sul tgau, giu da peis e da mintga vart,
 Ch'ei tegniën naven tut noscheivel malart,
 60 Levgieschien ils fleivels e staunchels!“ —
 Las spundas alpinas s'orneschan plaunsiu
 Cul tgietschen de fluras striauna:
 Las nuorsas fan prova, lur dies blut tundiü
 Puspei secuviera cun launa.
- 65 Solegl e bialaura, tschageras e tun
 Baul vegnan, baul van, tutta stad, tut atun.
 Suondont sco domond' e risposta —
 Al giuven cun fatscha sco in fin valf
 Las gnialas carschidas van giu sin schui,
 70 El crescha, stat ferm e sedosta. —
 Ei vegn la scargada! Sul vitg en in claus
 Stat la montanera turnada.
 Leu stat il nuorser, dals vischins circumdaus,
 Duront ch'ei vegn fatg la zavrada.
- 75 Rueida sin piazza! Clamar e beschlar:
 Las puras sedrovan mintgina d'anflar
 Ils tgaus cun lur nodas — ureglia,
 Retscheivan las mummas turnadas cun tschut,
 Fan metter sin gliesta tut sunter statut
- 80 E passan lu ord la purteglia. —
 La Gielgia, la sora dil segner plevon,
 Envid' il nuorser a merenda;
 Persuenter el gida e siar' en cammon
 Las nuorsas en stalla — pervenda.
- 85 „Dieus seigi ludaus, ti statteivel nuorser,
 Beinvegni en casa, ti flur dil glatscher,
 Tei lauda uss la montanera!“ —
 Paternamein prend' il plevon per il maun
 Siu giuven amitg e fa seser sil baun
- 90 E prender cun el la tschavera. —

La praula dils dus amitgs.

Sut il Crap de Flem in losch barun
 Vev' in vegl casti per bastiun:
 Punts e portas e miraglia grossa
 Devan a quei ault snueivla possa.

- 5 **Quei signur tut agen e curios**
Vev' enqual pertratg davou davos:
Dnas feglias el numnava sias,
Schava mai ir ellas per las vias.
- Las mattauns stuevan semper star
10 **En lur combra e de maridar**
Mai laschav' il bab la libertat,
Fuss ge arrivaus enqual bi mat. —
Ge, vonzei commond' el allas bialas:
„Vus stueis a semper star purschallas!“
- 15 **Tut discus fa il barun far si**
El lag grond de Flem in pign casti,
Sin quell' insla, ch' ei leu d' observar —
E las feglias lai leu translocar.
- Dalla selva ei il lag tschinclaus,
20 **Mai vegn il ruaus cheu disturbaus,**
Auter che dals bials utschals cantonts,
Che sin l' insla sgolan neu dals couns. —
- Las mattauns pon ver il Crap de Flem,
Miran si e dattan enqual schèm,
25 **Viers las pézzas dellas „Siat dunschallas“,**
Che sesaulzan bialas sco cristallas.
- Il barun denton ha pauc ventira
Cun si' ortga, malcapeivla mira:
Fermas ti siu vau ad in ual —
30 **Rump' el speras or e fa dil mal.**
L' insla era buc dalunsch avunda,
E quell' aua buca ton profunda. —
- Ei sto esser che il bi tschupi
De purschallas strusch flureva pli
35 **Allas feglias en clausura stadas:**
Suenter meus ch' in onn ein daventadas
Domisduas mummas cun affons,
Senza ch' il bab sappi dils engonns.
- Lur dus pops in l' auter semegliavan
40 **En tuts graus, carschevan termagliavan.**
Alla dunna, che sul lag vegneva,

- E la spisa ord la barca deva,
 Han las giuvnas detg de dar depli,
 Ellas hagien fom en lur casti. —
- 45 Cura ch' ils buobets han giu otg onns,
 Rogan ellas fetg lur bab vengonz:
 „Termettei ponn verd de far monduras,
 De colur, sco selvas en verduras!“
 „Termettei balesters cun paliats
- 50 De sittar utschals e pigus stgirats,
 Per scatschar giud l' insla liung' uriala,
 Lein emprender d' ir sin catscha biala.“
- Teila verda il barun termetta
 E dus artgs ad ellas sin l' insletta
- 55 E paliats ded aur per far la catscha
 Sin utschals en caglias de vinatscha.
- Ils mattets han tschaffen grond d' emprender
 De sittar sin peis e giu en venter,
 E las mummas van cun els la sera,
- 60 Cura ch' ils utschals de primavera
 Ein turnai sin l' insla tut quieta
 E ruaussan ô da biala veta. —
- Tras ils pegns ei trai in' aria fina —
 Sur il lag, la selva, va la glina;
- 65 Sco d' argient terlischa l' aua clara —
 Sco en siemi stat dormend la tiara;
 E las giuvnas ledas pon cantar
 Sco pli baul puspei e selegrar;
 Lur canzun resuna dultschamein
- 70 Sur las undas ora levamein:
- „O rossignol, cun clar accent,
 Ti pos cantar plein legherment
 Atras la notg carina,
 En laud dil tschiel, enstagl d' utschals,
- 75 Che dierman tuts en cuolms e valls
 El clar de biala glina.
- Neu dagl uaul igl echo spert
 Rispunda tier tiu dultsch concert
 Atras la notg sereina;

- 80 Las steilas si el tshiel sbrinzlont
 Quietamein tral camp schi grond
 Van en splendur compleina.
- O rossignol, car cantadur,
 Lein far s'alzar in cant d'amur
- 85 La notg schi ruasseivla,
 En num de tuts, che dierman bein,
 Fin che l'aurora claramein
 Retuorna ventireivla."
- Clar-verds ei il fons dil lag schi bi,
 90 Aua tievia nescha sut ensi.
 Ils mattets il di ston lu emprender
 D'ir en l'aua, bratscha, combas stender,
 Senudond el lag entuorn la riva
 Temps de stad en l'unda solegliva.
- 95 Cul ponn verd las mummas han cusiu
 A scadin dils mats in bi vestgiu
 Gronds e viscals, san els senudar
 Ed il lag de Cauma traversar. —
 Or el mund quels han uss ir voliu,
- 100 E commiau dall'insla han els priu.
- Per memoria han las mummas dau
 Ina spada d'aur cun tagl giezzau
 Sil viadi, supplicond scadin —
 De numnar lur mummas a negin.
- — — — —
- 105 Ils compogns, amitgs, per la vallada
 Giuado ein i purtond la spada.
 Lunsch egl jester ein els viagiai,
 Ed in di els ein lu arrivai,
 Nua che las vias sespartevan;
- 110 Era els sesparter leu vulevan.
- Sper in ruver vegl han els catschau
 Ina spada el tratsch umbrivau;
 Ed els ein seschai giu leu aschia,
 D'en in onn turnar tier quella via —
- 115 Muossi lu ruina quella spada,
 Seigi quei de prender sco visada,

- Ch'igl amitg, che tuorni saunamein
 Leu gl'emprem, dueigi spertamein
 Dar agid a l'auter sin tschei maun,
 120 Sco glei de gidar il concarstgaun. —
 Mintgin va sin quei per ina via
 Cul pertratg de star de plaid aschia.
 Quel che va pli lunsch sin la vart dretga,
 Vegn en in marcan ed ei perdetga,
 125 Co la gleut ha leu malencurada
 Per la feglia nobla disgraziada:
 „In dragun ha quella transportau
 Egl uaul ed en in liug zuppau.
 Sia veta vul negin rescar
 130 Per dal drag la paupra liberar.
 Tgi che vess en quei combat success,
 La princessa biala obteness.“
 Quella nova auda nies compogn,
 Ed el tratga: „Jeu vi dar domogn!“
 135 Enten pugn el siara sia spada,
 Egl uaul el va en cavalcada,
 Era siu balester cun paliats
 Pren el cun fidonza els combats.
 El vegn tier la tauna maluardada,
 140 Ed il drag cun alas quella gada
 Ha de far cun in campiun de vaglia —
 E bein baul entscheiva la battaglia.
 Siu paliet ded aur el po semtgar
 Sil balester, cun inschin laghiar,
 145 Bein avon ch' il drag futiu sgarscheivel
 Possi neu sgolar pli demaneivel. —
 „Returnei, ser drag, la nobla feglia!“
 Clom' il cavalier de buna veglia,
 „Dei, schiglioc vus tucca il castitg,
 150 Jeu sun cheu per vus sco inimitg!“ —
 Il dragun sesaulza per sgolar,
 Mo nies mat sa cun paliats sitar,
 El laghegia fin e bein gartegia;
 Ord ils egls dil drag ei ferm camegia:

- Vegn retscharts cun curtesia viva;
 La princessa tegn el pil mariu —
 Schi precis semegli' el il svaniu!
- 195 Mo il frar, prendend la sia spada,
 Che spartgescha el da la quinada,
 Senza dir pertgei, el va navenda,
 En la selva stgira el serenda. —
- La veglietta leu vul strianar
 200 Era quel, che vul spindrar il frar.
 Mo il cavalier il fatg capescha —
 Alla stria stagn el ordinescha:
 „Co spindrar il prenci, di a mi,
 La cavazza schlioc fend' jeu a ti.“
- 205 Ina torta porscha la veglietta
 Al signur mussond cun sia detta:
 „Silla crappa marmel dei la frida,
 Sil moment vus obtenis urbida!“
- Quei fa il compogn. Pren mir' il frar,
 210 Tuorn' en veta senza s' entardar!
 Selegrond els tuornan el marcau,
 Ina fiasta han els celebrau.
 Agl amitg ei stada confidada
 Da siu prenci biars onns la schuldada.
- 215 Ils cusrins amitgs ein semper stai,
 Mo tier l' insla ein els mai turnai.
 Morts ei il barun pilver daditg, —
 Mo il Crap de Flem stat aunc sul vitg.

La primavera.

- Tut la contrada ei bognada
 Da plievia tutta notg curdada,
 Gl' unviern sto perder il process;
 Ed ord ils nibels puspei mira
 5 Il bi solegl sin la cultira,
 Il Matg pertut fa ferm progress.
 Las vals si ault ein terrenadas,
 Uals spimonts fan bia cascadas,
 Rihezia d' auas ha il Rein;

- 10 · Ils flums curdents giud' grugns e gondas
 En tschalatadas liungas grondas,
 Van ramurond profundamein.
- La neiv ei suls uauls untgida,
 Sin spunda bassa gia flurida
- 15 Vapurs van si dal tratsch humid;
 Ils fans, ils ers de tiara brina
 Cun las semenzas en lur tgina
 Encorscher laian lur vertit.
- Ei prui e catscha ord la tiara,
 20 Il schiarm vul ver quell'aria clara
 E buca star pli ditg sut tratsch:
 La glisch garegia mintga plonta
 E la rugada abundonta,
 Mintga ragisch survegn siu catsch.
- 25 Niev schit ils bests vivifichescha,
 Mondura nova gia ornescha
 Il salisch, coller plaun e plaun.
 Tgei bi mirar sin la contrada
 Cun biars tscharschers tut alvs ornada,
- 30 Entuorn il vitg e sper'gl ucclaun!
 Ils utschallets pertut a strada
 Sgulond bein leds sin plont'e prada
 In l'auter cloman il bien di;
 Ch'in meglie temps per els arriva,
- 35 Sminar lai lur legria viva
 Leu en las plontas, sil tschupi.
 Tut la campagna ei spir veta,
 Che la bun'aura nus viseta,
 Mintg'animal po selegrar;
- 40 In bau bi verd sper meī camina
 E tras las jarvas sefestgina,
 Sco sch'el havess aunc ton de far. —
- Ti vesas, sentas las midadas,
 En paucas jamnas d'aventadas —
- 45 Has era ti in plaid de dir?
 Ge, en quei temps dil Matg ei descha
 De quel numnar, che tut scaffescha,
 Siu num vi semper reverir.

Dus gronds Grischuns han priu comiau.

Casper Decurtins — Benedetg Prevost.

(1916.)

O mort, o mort, tgei tratgas ti
 De far schi vid en la Cadi!
 Nos megliers umens van navent
 Giud il Cumin, ord il Convent:
 5 A Trun has priu il grond mistral
 Ed a Muster il cau claustral;
 O mort, tgei fridas has ti dau,
 Dus gronds grischuns han priu comiau,
 Las plagas senta eun tristezia,
 10 Il pievel en l'entira Rezia.

O veta, veta, gronds tshupials
 Ti das als umens immortals,
 Che han bien sem egl er semnau
 E pil Patrun en tshiel luvrau.
 15 Lur ovras restan ditg en flur
 Per laud e gloria dil Signur,
 Che ves'el cor las intenziuns
 E sa distinguer mals da buns.
 O veta reha, prosperonta,
 20 Ad els dai la pagaglia gronda!

O pievel, pievel car grischun,
 Salv'als defuncts ti'affecziun,
 Lur plaids pussents bein buca pli
 Pon dar la direenziun a ti,
 25 Mo lur exempel muossa clar,
 Co l'jerta veglia conservar.
 Els han la patria carezau
 Pil pievel lur talents duvrau:
 Tals generals, o Diu, leventa,
 30 Spel guvernagl dil pievel tshenta!